

MANAGEMENT PLÁN OCHRANY SVĚTOVÉHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ HISTORICKÉHO CENTRA PRAHY – ČÁST 001

UNESCO

Koncept

2014 | 10 | 17 | OPRAVA

část 1' Základní dokument

Zadavatel:

OPP MHMP, Mgr. Skalický

Zpracování, redakce, editace:

Ing. arch. J. Sedlák, doc. Ing. Arch. M. Cikán,

autorská spolupráce: viz autorizace

PLÁN ŘÍZENÍ OCHRANY KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

1 1

Základní informace o hodnotách statku

1 1 1

Název statku

Praha Historické jádro města

1 1 2

Administrativní příslušnost statku

Praha hlavní město Česká republiky a Středočeského kraje

Historické centrum Prahy je sériový statek zapsaný na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO pod číslem 616. Historické centrum Prahy se skládá ze dvou komponent, samotného historického centra – část 616-001 a Průhonického parku – část 616-002.

Předkládaný Management Plán vzniká speciálně pro potřeby správy Historického centra Prahy komponenty 616-001,

protože část 616bis-002 Průhonický park je svou povahou zásadně odlišná od části 001 a má proto své specifické výchozí charakteristiky a problémy. Management Plán této oblasti tvoří samostatný dokument zpracovaný jeho správcem Botanickým ústavem AV ČR, v. v. i. pouze pro jeho potřeby.

1 1 3

Identifikace polohy, geografické souřadnice a základní data o území

Oblast

616bis-001 Historic Centre of Prague

Souřadnice 50 stupňů 06 vteřin s.š. / 14 stupňů 25 vteřin s.d.

Rozloha: 894,94 ha , to je 1,7% území města

Plocha ochranného pásma: 9015,89 ha

Počet bydlících: 44.200, to je 3,5% z celku města

Počet ekonomicky aktivních obyvatel: 4%
 Počet pracovních příležitostí: 170.000, to je 20% z celku města
 Počet objektů zapsaných v ÚSKP: 1365
 Počet NKP: 26

Vložit mapu z http://whc.unesco.org/en/list/616/multiple=1&unique_number=1928

1 1 4

Členění a rozloha statku.

Území zahrnuje všechna historická pražská města: Staré a Nové Město, Malou Stranu, Hradčany, Josefov a Vyšehrad a navíc části některých dalších katastrálních území – Podolí (ochranné pásmo NKP Vyšehrad), Nusle (východní svah Vyšehradu) Vinohrady (část parku Folimanka mezi opevněním Nového Města a Botičem, a dále území kolem budovy bývalého Federálního shromáždění i s historickou budovou Hlavního nádraží), Holešovice (část Letenské pláně), Smíchov nábřeží od mostu Legií až k Železničnímu mostu).

Rozloha statku činí necelých 895 ha.

1 1 5

Hranice jádrového území a nárazníkové zóny části 001 statku

Historicky i architektonicky nejcennější část Prahy byla zapsána pod oficiálním názvem Historic centre of Prague (Historické centrum Prahy) na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO dne 13. 12. 1992 na 16. zasedání Výboru světového dědictví (dále jen Výbor) v Santa Fe na základě kritérií (ii), (iv) a (vi).

Územní rozsah Historického centra Prahy je totožný s rozsahem Pražské památkové rezervace, která byla prohlášena nařízením vlády České socialistické republiky č. 66/1971 Sb. ze dne 21. 7. 1971, o památkové rezervaci v hlavním městě Praze. Její rozsah je vymezen katastrálním územím Starého Města s Josefovem, Malé Strany, Hradčan a Nového Města s Vyšehradem a částmi přilehlých katastrálních území. Hranice rezervace sleduje v podstatě linii historického opevnění Starého, Nového Města Malé Strany a Hradčan, její součástí jsou i nejcennější sídla českých panovníků – Vyšehrad a Pražský hrad.

Na území statku se nachází 26 národních kulturních památek (včetně areálů Pražského hradu a Vyšehradu) a dále 1339 (stav v roce 2014) nemovitých kulturních památek, které požívají ochranu na základě zákona č. 20/1987, Sb. o Státní památkové péči (viz níže).

NÁRAZNÍKOVÁ ZÓNA

K ochraně statku bylo podle požadavků UNESCO vytvořena nárazníková zóna tzv. Buffer zone, která se svým rozsahem kryje s ochranným pásmem Pražské památkové rezervace o velikosti 9 015,89 ha a které bylo stanoveno rozhodnutím Národního výboru hlavního města Prahy v roce 1981 (čj. Kul/5 – 932/81 ze dne 19. 5. 1981 rozhodnutí Odboru kultury Národního výboru hlavního města Prahy o určení ochranného pásma památkové rezervace v hlavním městě Praze).

Preambule

Přistoupením k Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví se ČR zavázala participovat na úsilí mezinárodního společenství chránit, zachovat a předat dalším generacím kulturní a přírodní dědictví s celosvětově významnou hodnotou.

Management plán historického jádra Prahy je dokument, který stanovuje pravidla, jak bude metropole do budoucna chránit své dědictví před nevhodnými zásahy, které by poškodily mimořádnou univerzální hodnotu (dále jen OUV) statku. Zároveň je dokumentem který ukazuje směr podpory projektů usilujících o naplnění dosud nevyužitého potenciálu historického jádra. Město tak nastavuje pravidla, aby vznikaly vhodné projekty, které budou v souladu s jedinečnou historickou zástavbou, krajinnými hodnotami a panoramatem a budou i náležitým způsobem rozvíjet živé tradice pražského centra. Po více než dvou dekadách usilovné práce na regeneraci a údržbě fyzických památek chce nyní správa města přijmout významný dokument, který navazuje na dosavadní úsilí a otevírá nové možnosti pro posilování kvality života v historickém jádru Prahy. Stojíme na prahu nové etapy, kdy již nejde pouze o zachování jedinečného fyzického památkového fondu, ale o i další rozvoj kultivaci funkcí historického centra, zlepšování podmínek pro různorodé skupiny jeho uživatelů.

Toto úsilí vnímáme jako úsilí dlouhodobé, v němž je nutné se vypořádat i s chybami uplynulých dvacet let. Nelze tak činit jen v úzkém kompetenčním profesním rámci. Je k tomu účelu třeba cílevědomě aktivizovat nejen odborníky napříč různých oborů, ale i politiky a činitele městské správy a také široké veřejnosti. Konsensus ohledně budoucího vývoje městského jádra je třeba trpělivě hledat, nesmířit se s ustrnulými stereotypy a navyklymi pohodlnými postupy. Pokud se to podaří, bude to postupný proces, otevřený široké společenské debatě.

Odkaz našich předků a jeho zhodnocení pro naše potomky za to určitě stojí.

Postup a metoda práce při vzniku Management planu

Management plan je výsledkem práce založené na široce pojaté, především odborné diskusi významných odborníků, zástupců dotčených institucí i zástupců správy města, včetně dotčených městských částí.

Organizačně byla iniciována a v průběhu práce pravidelně konzultována Redakční radou management planu sestavenou pro tento účel. Jednotlivými členy zde byly zastoupeny instituce města mající v přímé, či zprostředkované kompetenci problematiku ochrany kulturního dědictví, zástupci akademické sféry, významní odborníci z oblasti kulturního života v Praze a renomovaní nezávislí odborníci. Práce probíhala také pod supervizí zástupců Rady světové památky ustavené při MÚ v Praze.

Vlastní **zpracovatelský tým** vznikl oslovením radou doporučených významných osobností širšího profesního složení. Počínaje zástupci památkové sféry, historiky, archeology, přes architektky a urbanisty, sociology, demografy, geografy, odborníky na oblast turismu, dopravy až k zástupcům samosprávy a duchovní sféry.

Průběžná činnost byla založena na pravidelných společných diskuzních setkáních zpracovatelů a konzultacích Redakční rady Management planu.

Vlastní práce na textu byla vedena po dvou liniích. První se odvíjela ve třech základních etapách založených na společných celodenních pracovních setkáních konaných v rezidenci primátora města. Na tyto **pracovní konference, dílny**, probíhající za účasti zástupců vedení města, byli přizváni, krom všech zpracovatelů, zástupců širšího spektra odborníků, akademické sféry, i členové Rady světové památky a další hosté. Každé ze setkání takto shromáždilo přibližně třicet účastníků. Diskuse byly zaznamenávány a záznam byl následně přepisován. Po jeho vyhodnocení se stal významným zdrojem podnětů pro utváření vlastního textu. Ty byly postupně zpracovávány do konečného textu. Časový rozsah diskusí a šíře nastolených témat, přesahující často rámec vlastní

problematiky managementu planu, proto neumožnily zpracování v potřebné šíři, ani detailu. První společné setkání bylo zaměřeno na aktualizaci informací o stavu území a na formulaci základního pojetí vznikajícího materiálu. Na druhém byly předneseny základní teze jednotlivých kooperantů, nad nimiž byla následně vedena diskuse. Třetí setkání bylo zaměřeno na konzultace se zástupci dotčených Městských částí a příslušných resortů. Přizvány byly také zástupci veřejnosti a občanských sdružení. Smyslem tohoto setkání bylo získání reflexí již k prvnímu celkovému konceptu materiálu. Všechny připomínky byly následně zpracovány.

V průběhu dalšího zpracování materiálu došlo k nutné redukci získaného materiálu a k jeho homogenizaci.

Druhou, paralelní linií bylo postupné získávání písemných příspěvků, jednak od oslovených kooperantů, jednak od spolupracujících institucí města a zástupců orgánů památkové péče. Ty vznikaly na základě četných společných setkání všech kooperantů, resp. spontánně vzniklých skupin spojených společnou problematikou.

Ve snaze po širší reflexi vlastního procesu vzniku, jenž přinesl mnoho nových myšlenek, teoretických úvah a podnětů jak vyslovených, tak v podobě separátních textů, které nebylo možno všechny do obligatorní osnovy organicky vtělit, jsou ve zvláštní části materiálu zařazeny alespoň ty, které se promítly do záznamu z dílen nebo volné texty, které vzešly ze společných diskusí.

Management plan bude periodicky revidován v časových cyklech 5 let, a to v návaznosti na vývoj území i jeho externalit (jako jsou např. právní předpisy), na základě proměn samotného města a jednak na základě plnění Mng. Pl. v předchozím období. Nelze ho tedy nahlížet jako dokument statický, jakkoliv některá opatření uvedená v Registru budou pravděpodobně platit stále.

V tomto smyslu lze chápat práci na plánu je svým způsobem jako průběžnou činnost.

1 1 5 1

Základní předpoklady, teze a pojetí managementu planu

Ing. arch. Jan Sedlák

Pojetí Managementu planu, vychází z potřeby realistického přístupu k území pražského historického města, odrážející jeho současnou situaci. Materiál předkládá pohled na ochranu hodnot statku s vědomím jejich významnosti, specifčnosti i dynamičnosti, které mají být nejen zachovávány, ale také v rámci jejich pochopení, a z toho plynoucího respektu k nim, dále udržovány a kultivovány.

Management plan prolíná několik základních **předpokladů**

- Historické město je **jedinečným souborem** umělecko-historických a stavebně-urbanistických **hodnot**
- Historické město je významným **neredukovatelným symbolem** města i státu, s kvalitativně pojatým potenciálem dalšího vývoje
- Přesto, že zaujímá plošně nepatrnou část z celku města, je zcela **dominantním nositelem identity**, která je namnoze ztotožňována s identitou historickou, resp. národní
- Hmotné struktury vytvářející jeho hodnotu jsou dominantně **kvantitativně stabilizované**, aniž by však postrádaly **dynamiku** v podobě jejich možné budoucí **náplně, aktivit**
- Historické město je nezastupitelnou vitální (nikoli jen historickou) **součástí celku** a plní mnohé stěžejní role velkoměsta, včetně faktu, že je hlavním městem republiky. Jako takové je místem významných kulturních, správních, ekonomických, a návštěvnických aktivit.
- Dominantní složkou jeho vitality je fakt, že je dosud také **obývaným městem s vlastní životní modalitou** a současně významným centrem kulturních aktivit přesahujících rámec území, města i státu
- Vývoj posledních dekád proloupuje trend stoupající míry fyzické i provozně funkční exploatace a ohrožuje tradiční **vnitřní rovnováhu** života území

- Efektivní ochrana hodnot území spočívá také na **interakci** se jeho blízkým i vzdálenějším, celoměstským kontextem

Zároveň je odrazem základních **tezí**

- Podoba, **obraz města má evoluční povahu**, rodící se ve vzdálené historii, založenou na kontinuitě jeho vývoje potvrzujícího probíhající časem hodnoty minulosti a přijímající jen s ní souznějící harmonické přístupy k jeho přítomnosti a budoucnosti.
- Hodnota celku **je projevem obecně kulturního**, nikoli jen umělecko-historického chápání statku.
- Postupná krystalizace a naplňování podoby města vykazovalo vždy **významnou, nikoli však neomezenou asimilační schopnost** podmíněnou hlubokým respektem a pochopením jeho hodnot, potvrzovaných v čase, na sebe navazujícími tvůrci a silnou vůli po harmonizaci celku založeném na přístupu, v němž je existence dílčích intervencí vždy v interakci s celkem. Výsledkem je existující jedinečná konfigurace.
- Město vzhledem ke svému dlouhému a bohatému vývoji dodnes uchovalo velmi pestrou, **různorodou stavební i urbánní strukturu**, tvořenou jedinečnými stavbami, ale také místa, která jsou spíše jen jejich podporou a vytvářejí výjimečným hodnotám nezastupitelný kontext.
- Dílčí hmotné **součásti celku vykazují významná specifika**, jež jsou součástí charakteru celku a musí být ve své diverzitě chráněna.
- Diverzifikovaná a z mnohých úhlů pohledu heterogenní struktura vlastního statku vyžaduje **lokálně i věcně diferencovaný přístup**, resp. soustředění na jednotlivé součásti různorodého celku statku, větší územní detail. Tím jsou menší **sourodé celky** vymezené dle stanovených kritérií, resp. určité autonomické součásti celku, **lokality**.
- Za podstatný rys zvoleného přístupu je považována **nedělitelnost hmotného prostředí a aktivit**, které mu daly vzniknout, resp. těch, které zde díky němu dodnes existují.
- Historické město je **spojnicí** významových hodnot, vrcholných kulturně společenských hodnot („vertikál“) a svébytné každodenní životní modality („horizontál“), které ve své nedělitelnosti a nezastupitelnosti vytvářejí hodnotu charakteru celku.
- Pro uchování identity prostředí je nutné zachování, resp. nastolení tradiční **vyváženosti jeho hmotných i nehmotných složek**.

Management Plán se snaží aplikovat **přístup** v poloze

- **obecně kulturního**, nikoli jen umělecko-historického chápání památky
- **kontextuálního vnímání** v různé míře podrobnosti – jednotlivé stavby a jejich bezprostřední okolí, celek chráněného území, širší celoměstský kontext
- vědomí všeobecné různorodosti území a z toho nutně plynoucí **lokální i věcné diferenciaci hodnot** a jejich ochrany

Základní osou materiálu jsou aktuální **odpovědi na otázky**

- Jaké **hodnoty** území představuje, jaký je jeho současný stav
- Jak jej chceme udržovat a dále kultivovat – jaká je vize dalšího vývoje, jaké jsou jeho **cíle**
- Jak můžeme dosáhnout hledaného stavu, jaké máme **nástroje** k dosažení cílů
- Jaká **opatření** a v jakém čase je potřebné realizovat

Z pohledu docílení stanovených záměrů a cílů v reálném čase jsou navrhovaná **opatření podle jejich předpokládané časové náročnosti** naplnění členěny na

Dlouhodobé, střednědobé, krátkodobé a potřeby opatření okamžitých i průběžně trvajících

1 1 5 1

Teze management planu

Doc Ing.arch. Cikán

Komplexnost

Management plan, plán řízení ochrany kulturního dědictví, je ve své podstatě základem pro ochranu a tvorbu celkového obrazu Prahy jako kulturního statku reprezentovaného komplexem hmotné i nehmotné kultury. Nelze jej tedy chápat jen jako řízení památkové ochrany hmotných forem historické Prahy.

Management plán opírá svoji argumentaci o dokument UNESCO "Doporučení týkající se historické městské krajiny" ,přijaty 27. května 2011 na Mezivládním jednání expertů o historické městské krajině (kategorie II) v ústředí UNESCO, včetně glosáře pojmů. (DOPORUČENÍ TÝKAJÍCÍ SE HISTORICKÉ MĚSTSKÉ KRAJINY)

www.mkcr.cz/assets/.../Doporučení_o_histor_krajine_CZ.doc

Tento dokument chápe město celostně (holisticky) a hledá rovnováhu mezi uchováním hodnot a zájmy na rozvoji života města. Management plan tak přesahuje úzký rámec památkové péče v tradičním slova smyslu a zohledňuje i další faktory obsahu a formy města, a zapojuje komplex životního prostředí.

"Kulturní dědictví připomíná a vyjadřuje dlouhou cestu historického vývoje, který představuje podstatu různých identit národních, regionálních a místních a je nedílnou součástí moderního života. Je to bod dynamického odkazu a pozitivní nástroj rozvoje a proměn. Kulturní dědictví a kolektivní paměť každého místa a každé komunity jsou nenahraditelné a představují základ rozvoje, zároveň pro současnost i budoucnost."

MEZINÁRODNÍ CHARTA O KULTURNÍM TURISMU UNESCO

http://www.international.icomos.org/charters/tourism_e.pdf

Dohoda o hodnotách a směřování kulturního dědictví města

Management Plán se snaží popsat vnitřní kulturní obsah statku na základě diskuze odborníků z oblasti kultury, sociologie, ekonomie, filosofie, kulturní historie, architektury, památkové ochrany, umělecké a duchovní oblasti a dalších. Obsah, který je pro budoucnost nosný a vytváří ve své podstatě na svém nehmotném povrchu hmotnou formu, která kulturu společenství zapojí do kontextu kulturních hodnot „světového dědictví“. Je odkazovaným dědictvím minulosti a současnosti pro budoucnost.

Po složitém období totalit dochází v posledních letech k postupné společenské reflexi, z které plyne obnovující se kulturní identifikace ve dnes jinak složitém kosmopolitním a multikulturním prostředí. Mění se lokální, ale především globální situace přináší novou, od minulých dekád poněkud odlišnou problematiku počátku 21. století s novými otázkami.

Jakkoli překonání problémů dekád minulosti nebylo snadné a není vždy zcela ukončeno, stojí před

námi problémy nové podoby naší společnosti, jejichž řešení vyžaduje adekvátně nová řešení.

Čas

Management plan je pojmenováním prostředků požitých v čase, které mají řízením obecně pojaté kultury lidského bytí současnosti vytvořit odkazovatelnou vrstvu budoucím generacím. Naše přidaná vrstva se stane odkazem budoucnosti, aniž bychom popírali světem měřitelnou kulturnost. Může být i tichá, ale bude vždy nutně nepopíratelně současná, nerušící a posilující zděděné hodnoty minulosti o naši každodenní přítomnost.

V kulturnosti společenství a jeho etickém zacházení s kulturními statky (hmotnými i nehmotnými) jsou následně obsaženy též principy památkové ochrany. Památková ochrana je součástí nástrojů udržitelné vrstevnatosti kulturního komplexu viditelných i neviditelných vrstev hmotného kulturního dědictví, vzniklého vždy v různých dějinných souvislostech na základě nehmotného kulturního chvění společenství, které kolem sebe hmotný svět formovalo. Je obrazem společenství zapsaného v nepopíratelné časové vrstevnatosti povrchů a forem jejich obsahu funkční autenticity, která byla v našem prostředí narušena a současná doba usiluje o její částečnou rekonstrukci. Autenticita a kulturní kvalita je závislá na existenci a pravdivosti života na jejím povrchu, přidávajícího vždy nepopíratelnou, s předcházejícím souznějící novou aktivní stopu, jako znak své existence a úrovně kultury a kulturní vzdělanosti své doby.

Měli bychom umět definovat možný rámec „přidané hodnoty“ současnosti, zesilující či zeslabující určité kontury obrazu místa bez zničení jeho autenticity, trvalé ambice „kulturní vertikály“ a jemné proměnlivosti v "kulturní horizontále" Prahy.

Také bychom si měli uvědomit, že signum světové památky nemusí být přínosem, stane-li se známkou jen turistické atrakce a s tím spojené nivelizace a banality, která je pro vnitřní a následně i vnější hodnoty památky likvidační. Ztratíme-li kontrolu nad důstojností atraktivity místa a připustíme proměnu, nebo dokonce ztrátu autentického obsahu, dojde k destrukci identifikace jejích obyvatel se ztraceným „středem“ a ohrožení, nebo dokonce k trvalému přerušení tvorby kulturních vrstev. Genius loci se pak ztrácí tam, kde je chráněna přednostně forma.

Správné postavení managementu ochrany nebo spíše tvorby je pak bránit vstupu zničujícího kulturního „mainstreamu“.

Jde tedy o udržitelnou pravdivost „místa“ v přirozené lokální, regionální i kosmopolitní tradici a vazbách a podporu obnovy a stability vnitřních hodnot reprezentujících kulturu našeho společenství. Ta musí vyslat signál k návštěvě místa s nabídkou především kultury nejvyšší světové úrovně včetně současné architektury, nabízené hostům, ale i obyvatelům prosperujícího města. Její součástí a zcela nezbytnou podporou je nabídka kultury každodenního života, kultury běžného všedního dne, ve svém důsledku revitalizované obnovené občanské společnosti, jako obnoveného obsahu města.

Občanská společnost, dodnes po relativně nedávných společenských změnách, dotvářející svoji podobu, může generovat přirozenost tvorby kulturního reprezentativního obsahu a dějů v udržované formě. Souběžná identifikace společenství s místem v čase tento proces významně stabilizuje. Takovýto obraz místa bude lépe určovat i kvalitu hostů, kteří budou do města s kulturním obsahem vstupovat se zájmem i potřebným respektem. Tento spíše dlouhodobý proces se může stát udržitelnou a rekurzivní funkcí kvality místa v budoucnosti, názvu hodného světového kulturního dědictví. Zdá se tak, že management plan by neměl být chápán jen jako dominantně konzervační, ale také jako kreativní a iniciační plán směřující k udržitelnosti vnitřního obsahu a dějů v podobě forem nehmotné kultury, podmiňujících zachování autentických historických forem a vrstev. "

1 2

Mimořádná univerzální hodnota (outstanding universal value – ouv)

1 2 1

Přiznaná kritéria mimořádné univerzální hodnoty celistvost a autenticita

Historicky i architektonicky nejcennější část Prahy byla zapsána na Seznam světového dědictví dne 13. 12. 1992 na 16. zasedání Výboru světového dědictví (dále jen Výbor) v Santa Fe ve Spojených státech amerických na základě kritérií (ii), (iv) a (vi). Oficiální název zapsané památky zní: Historic Centre of Prague/Historické centrum Prahy, číslo nominace 616.

Důvody k zápisu

Podle hodnocení ICOMOS z roku 1991 se „Praha řadí do skupiny historických měst s dosud výrazně zjevnou vývojovou strukturou. Její jádro má charakter městského sídla rostlého ve složitém vývoji a zachovaného přitom ve své konfiguraci, v půdorysné struktuře i prostorové skladbě postupných fází svých proměn a růstu. Zjev historického jádra Prahy, jasně ohraničeného na obou březích Vltavy, pronikavě převažuje nad přilehlou zástavbou převážně z 20. století. Praha je jedním z nejvýznamnějších evropských reprezentantů urbanistického a architektonického vývoje v průběhu 1 100 let své existence.“

Prohlášení o mimořádné univerzální hodnotě

Na základě nominační dokumentace a hodnocení ICOMOS bylo sestaveno tzv. Prohlášení o mimořádné univerzální hodnotě, které má v krátkosti vystihovat důvody k zápisu. Součástí prohlášení je také prohlášení o integritě a autenticitě.

Podle charakteristik, uvedených v Operační směrnici k provádění Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (kap. II. D, § 77), byla historickému jádru Prahy přiznána následující kritéria:

1 2 1 1

Kritérium (ii) dle § 77:

Navrhované statky musejí svědčit o výrazné výměně vlivů pro dané období nebo ve vymezené kulturní oblasti či ve vývoji architektury nebo technologie, monumentálního umění, projektování měst nebo krajinné tvorby.

Kritérium (ii):

„Historické centrum Prahy znamenitě dokládá urbanistický a architektonický vývoj od středověku až dodnes. Její významná role v politickém, sociálním a kulturním vývoji východní Evropy od 14. století a bohatství jejích architektonických a uměleckých tradic vypovídá o tom, že Praha sloužila jako základní model urbanistického vývoje pro většinu střední a východní Evropy.“

1 2 1 2

Kritérium (iv) dle § 77:

Navrhované statky musejí představovat vynikající příklad určitého typu stavby nebo architektonického či technologického souboru anebo krajiny ilustrující jedno či více významných období v lidských dějinách.

Kritérium (iv):

„Praha je dokladem urbanistického a architektonického celku výjimečné kvality a díky svým jednotlivým památkám a charakteru městské krajiny se právem těší celosvětové proslulosti.“

1 2 1 3

Kritérium (vi) dle §77:

Navrhované statky musejí být přímo nebo materiálně spojeny s událostmi nebo živými tradicemi, myšlenkovými proudy, způsoby víry nebo uměleckými či literárními díly, která mají mimořádný univerzální význam. (Výbor se domnívá, že toto kritérium má být pokud možno použito společně s dalšími kritérii.)¹

Kritérium (vi)

„Praha se stala již ve středověku jedním z vedoucích středisek vývoje křesťanství ve střední Evropě a významně formativně působila na urbanistický vývoj měst. Vzhledem ke svému politickému významu od konce středověku, přitahovala architekty a umělce z celé Evropy, kteří přispěli k jejímu architektonickému a uměleckému dědictví. Založením Karlovy univerzity se z Prahy stalo v 14. století proslulé sídlo vědomostí a vzdělání a toto renomé si město zachovalo až do dnešních dnů. Od doby vlády Karla IV. je Praha intelektuálním a kulturním centrem regionu a je nesmazatelně spojena se světově známými osobnostmi, jako byli Wolfgang Amadeus Mozart a Franz Kafka.“

1 2 2

Stručný popis charakteru a historie města

Praha je jedním z nejkrásnějších evropských měst díky své poloze na obou březích řeky Vltavy, své městské krajině měšťanských domů a paláců akcentované charakteristickými věžemi a výjimečné architektonické kvalitě svých význačných staveb.

Historické centrum Prahy představuje dokonalý projev středověkého urbanismu (např. Nové Město císaře Karla IV. bylo vystavěno jako Nový Jeruzalém). Architektonická díla Prahy gotického období 14. a 15. století, vrcholného baroka první poloviny 18. století a modernismu rodícího se od roku 1900 ovlivnila vývoj ve střední Evropě a možná architekturu celé Evropy. Praha reprezentuje jedno z nejdůležitějších center tvorby v oblasti architektury a urbanismu napříč generacemi, lidským smýšlením a náboženstvím.

1. _____

1. ¹ Toto kritérium naplňuje komplexní hodnoty statku z hlediska nehmotné oblasti kulturního dědictví. Zvláště fenomén Prahy, jako města hudby, literatury a dalších uměleckých děl, se kterými je toto prostředí provázáno v kosmopolitní, nadnárodní rovině.

Praha náleží ke skupině historických měst, která si dodnes zachovala strukturu svého vývoje. Po sobě následné etapy růstu a změn v srdci Prahy vždy respektovaly původní urbanistickou strukturu z počátku středověku. Tato struktura byla značně rozšířena aktivitami v období vrcholné gotiky a ještě více přínosy období vrcholného baroka a v 19. století. Město bylo uchráněno masivních demolic či rozsáhlých urbanistických renovací, a tudíž si zachovalo svoji celkovou konfiguraci, strukturu a prostorovou kompozici

Vývoj Prahy během její jedenáctisetleté existence je doložen výjimečnými architektonickými projevy mnoha historických období a jejich stylů. Město je bohaté na výjimečné památky ze všech období svých dějin. Zvláštní význam mají Pražský hrad, katedrála sv. Víta, Hradčanské náměstí u Hradu, Valdštejnský palác na levém břehu Vltavy, gotický Karlův most, románská rotunda sv. Kříže, gotické domy s podloubím okolo Staroměstského náměstí, vrcholně gotický kostel sv. Jakuba na Starém Městě, výstavba převážně z 19. století a středověký urbanistický plán na Novém Městě.

Od středověku se Praha stala jedním z prvních kulturních center křesťanské Evropy. Pražská univerzita, založená v roce 1348, je jednou z prvních v Evropě. Univerzitní prostředí poslední čtvrtiny 14. a prvních let 15. století přispělo mimo jiné ke zformování husitského hnutí, které konstituovalo první fáze reformace v Evropě. Jako kulturní metropole je Praha spojována s mnohými velkými jmény umění, vědy a politiky, jako byli Karel IV., Petr Parléř, Jan Hus, Johannes Kepler, Wolfgang Amadeus Mozart, Franz Kafka, Antonín Dvořák, Albert Einstein, Eduard Beneš (spoluzakladatel Společnosti národů) a Václav Havel.²

Integrita

Všechny klíčové prvky, které jsou nositeli mimořádné univerzální hodnoty Historického centra Prahy jsou zahrnuty do jeho území. Hranice statku a nárazníkové zóny jsou dostatečné. Na národní úrovni je nárazníková zóna definována v souladu s platnými předpisy. Historické centrum Prahy má stabilizovanou urbanistickou strukturu.

Integrita Historického centra Prahy je ohrožena tlakem developerů na výstavbu předimenzovaných budov v centru města i v nárazníkové zóně. Z tohoto důvodu musí být výška a objem nových staveb přezkoumána příslušnými orgány. Celistvost historického centra Prahy je také ohrožována rostoucím rozvojovým tlakem na transformaci střešní krajiny, což již má a dále by mohlo mít negativní dopad na vizuální integritu celku města i jeho specifických panoramatických celků, které zůstávají dosud velmi dobře zachovány.

Autenticita

Autenticita městské krajiny s charakteristickým panoramatem tvořeným výraznou krajinnou morfologií, historickými dominantami zůstává dosud uspokojivě zachována, přestože některé developerské záměry jsou velmi diskutabilní. Míra autenticity jednotlivých budov (především zapsaných jako kulturní památky) či komplexů budov je v součtu vysoká, zejména pokud jde o zachování původní parcelace, volumetrie, konstrukce, materiálů, výzdoby a architektonických detailů, a to navzdory skutečnosti, že některé úpravy a výměny byly provedeny vzhledem k současným potřebám a nárokům na využití. Citlivější je situace u nových intervencí, především objektů, které nejsou kulturními památkami. Zde dochází ke změnám, často vedoucím ke zvýšení exploatace území i proměnám funkčního využití.

1. _____
2. ² **Rozhodnutí výboru č. 32 CM 8B.84 a je to aktuálně platná formulace OUV přijatá Výborem (viz na adrese <http://whc.unesco.org/en/decisions/1535>**

Současná podoba a vzhled Historického centra Prahy odrážejí různé etapy staletého vývoje, což dokazují také mimořádně cenné archeologické terény, které jsou chráněny zákonem. Dlouholetá tradice ochrany v Praze pomáhá udržet autentičnost statku na velmi dobré úrovni. Restaurátorské práce jsou prováděny v souladu s přísnými kritérii a za použití historických materiálů a technologických procesů.

Výhodná poloha Prahy na obou březích řeky Vltavy a městská krajina s měšťanskými domy a paláci, podtržená množstvím věží, ale i s ostatní historickou zástavbou souvisejícími plochami zahrad a parků, zůstává dobře zachována. Urbanistická struktura Prahy také jedinečně reflektuje historickou uliční síť a v naprosté většině své rozlohy i parcelaci z doby založení svých původně samostatných městských částí.

Plošné demolice se na území Historického centra města od konce 19. století neuskutečňují. Tato skutečnost posiluje autenticitu a integritu její urbanistické skladby. V současnosti se provádí pouze několik případů ročně, které jsou jednotlivě posuzovány a přísně posuzovány veřejností.

Mimořádnou hodnotu představuje zachovaná původnost dispozic, stavebních materiálů, množství historických krovů gotikou počínaje, vynikající četné doklady uměleckořemeslné produkce v objektech. Důležitá je zde role praxe památkové péče jako odborné disciplíny důsledně obhajující autenticitu architektonických děl. Úbytky řemeslných detailů, původních materiálů a dílčích konstrukcí zatím nemají výrazný vliv na celkovou změnu autenticity zapsaného statku

Budoucnost vysoké míry autenticity zajišťuje zákon, který svým důrazem na posuzování jakýchkoli záměrů v území statku sleduje, nařizuje její plné respektování.

Restaurátorské práce, založené na požadavku státem udělených licencí pro příslušnou specializovanou činnost, jsou prováděny v souladu s přísnými kritérii a za použití historických materiálů a technologických postupů.

Riziko tlaků na intenzivnější využívání území se daří čelit jednak díky nástrojům územního plánování, jednak aplikací dalších právních předpisů. V tomto případě je třeba udržet rovnováhu mezi vzájemně se střetávajícími zájmy.

1 2 2 2

Atributy mimořádné univerzální hodnoty Historického centra Prahy část 001

1 2 2 2

Panoramatické hodnoty a historická městská krajina,

1 2 2 2 1

Panoramatické hodnoty v dálkových pohledech

Pro Historické centrum Prahy je charakteristická kompozice historické městské krajiny v kombinaci s příhodnými přírodními podmínkami. Ty představuje především krajinný reliéf s velkými plochami zeleně, které tvoří často pohledové horizonty centra města (Petřín, Letenská pláň, Vitkov). Charakteristické panorama Prahy je založeno na spolupůsobení morfologie terénu a městské zástavby s různorodou výškou historických objektů a především s nejvýznamnějšími vertikálními dominantami, a to jednak při pohledech z centrální části Prahy (především lze zmínit panorama Hradčan ze staroměstského břehu), tak i pohledy obrácené z těchto terénních dominant – Petřína, Pražského hradu, Letenské pláně a Vyšehradu zejména na Staré Město a Malou Stranu.

1 2 2 2 2

Střešní krajina s historickými výškovými dominantami

Pro vnímání pražského panoramatu je klíčové utváření střešní krajiny tvořené morfologií střech, jejich krytinou i svébytnou barevností. Tuto rovinu kompozičně dotváří výškové dominanty. Střešní krajina, resp. vlastní střechy jsou dokladem výjimečného množství zachovaných historických střech včetně krovů.

Historické výškové dominanty reprezentují především věže městských kostelů, mosteckých, a radničních a hradebních věží (Staroměstské a Novoměstské radnice, Prašná brána). Tato kompozice vertikálních dominant je dotvořena dominantami veřejných staveb 19. Století (Národní divadlo, Rudolfinum, Národní muzeum, Hlavní nádraží). Pro celkové působení je důležitá především dosud existující výšková hierarchie, resp. proporce mezi běžnými měšťanskými domy, paláci, veřejnými budovami a hlavními výškovými dominantami. Obecně jsou dosud stále dominantní objekty sakrálními nebo veřejnými stavbami, kulturně a společensky významnými. Tuto skladbu doplňují architektonické výškové akcenty zástavby obytné či jiné funkce. Zpravidla jsou v podobě nárožních věžiček, střešní krajinu pouze lokálně doplňují.

Také vlastní střešní rovina je lokálně diferencovaná. Jednak vyrovnaností, nebo nevyrovnaností výšky zástavby, jednak zmíněnou morfologií střech a konečně i použitými krytinami. V panoramatických pohledech tak vznikají oblasti různého vizuálního charakteru střech.

1 2 2 2 3

Pohledově exponované kompoziční osy, veřejné prostory a domovní fronty

Nezastupitelnou hodnotu mají veřejné prostory s dochovanými ucelenými historickými domovními frontami. Především se jedná o uliční síť a náměstí, které tvoří veřejný městský interiér a spoluurčují identitu města. Jsou nositeli důležitých kompozičních vztahů v podobě urbánních os a významných tras (např. Královská cest, Staroměstský okruh nebo karlovská kompozice středověkých tržišť. Často spolupůsobí, resp. jsou akcentovány výškovými dominantami. V některých případech architekturou domovních průčelí (dům U pěti korun), které charakterizují průhledy jednotlivými ulicemi a náměstími. Pro centrum Prahy je významná také významná dálková pohledová expozice velkých celků domovních front (pravobřežní zástavba staroměstského a novoměstského nábřeží) nebo domovní fronty nejznámějších náměstí v centru města (Staroměstské nebo Václavské náměstí).

1 2 2 3

Architektonické hodnoty

Architektonicky cenné stavby a soubory staveb

Praha je bohatá na dochované příklady architektury, které jsou výjimečné v celoevropském i světovém kontextu. Výjimečné příklady, které měly vliv na vývoj pozdně gotického slohu ve střední Evropě, představuje například katedrála sv. Víta nebo Vladislavský sál v královském paláci Pražského hradu. Vedle toho je zde výjimečné množství dochovaných příkladů špičkové architektury a jejich souborů od románského období po 20. století. Vysokou úroveň pražské architektury dokládá také běžná stavební produkce z různých období, která je cenným dokladem kontinuálního stavebního růstu města. Kromě významných objektů, především v areálu Pražského hradu, městských paláců, kostelů, klášterů, zahrad, je historický vývoj demonstrován ucelenými soubory měšťanských domů.

Významné jsou také soubory architektonicky hodnotných a svým způsobem jedinečných obytných činžovních domů 19. století (Josefov, Vojtěžská čtvrt). Také je významný soubor meziválečných polyfunkčních objektů na hlavních městských třídách, především v oblasti Václavského náměstí a jeho okolí.

Z pohledu obsahového, významového je zcela specifickou součástí zástavby historického centra soubor staveb, nejčastěji kulturní a vzdělávací funkce. Objekty jsou slohově heterogenní a architektonicky mimořádně hodnotné. Jde o stavby buď stavěné pro dodnes existující využití (muzea, universitní budovy, paláce orgánů státní správy), nebo stavby pro tyto funkce následně adaptované, především z prominentních celků palácové architektury.

Také nutno vyzdvihnout soubor významných staveb, komerčního využití, především z přelomu 19. Aa20. Století a meziválečného období.

Tyto soubory staveb a jejich současné využití, tedy i společenská, vzdělanostní i ekonomická struktura uživatelů spoluvytvářejí nemateriální hodnoty statku i jeho klima. Jejich udržitelnost je tedy významná z hlediska uchování genia loci celku.

1 2 2 3 1

Doklady urbanistického vývoje a současné urbanistické hodnoty

Historické centrum Prahy je příkladem procesu kontinuálního urbanistického růstu, který v sobě uchovává prvky všech historických etap od doby středověku po současnost, stejně jako příklady unikátních počinů středověkého územního plánování. Jednotlivé etapy historického urbanismu přetrvávají i v současné stavební podobě a struktuře jednotlivých městských čtvrtí a tvoří tak samostatný pramen pro poznání historického vývoje města a to včetně jeho heterogenity. Dokladem toho je například hmotově různorodá skladba zástavby v těch částech historického centra, kde neproběhly plošné přestavby z přelomu 19. a 20. století.

1 2 2 3 2

Původní středověká parcelace

V Historickém centru Prahy jsou v parcelaci zachované stopy jednotlivých etap historického urbanismu. Základní vymezení veřejného prostoru je prakticky dochováno, existují jen nepodstatné změny týkající se rozšiřování a rektifikace ulic. Na úrovni jednotlivých staveb jsou dosud zachovány existující středověké parcelace, především v části Starého Města a Malé Strany. Středověká parcelace zůstala uchována i přes řadu přestaveb, či úplnou likvidaci původní středověkých jader domů také na značné ploše Nového Města.

1 2 2 3 3

Historická uliční síť

Uliční síť je nejtrvalejším prvkem urbánní struktury přežívající v principu objekty, které ji vymezují. Dochovaná pražská historická uliční síť s náměstími dokládá vývojové etapy města od románského období po současnost. Dokladem nejstarší organické fáze vývoje města je zejména okolí Staroměstského náměstí a oblast podél linie Královské cesty. Spíše pravidelnou sítí ulic se vyznačuje Nové Město založené podle jednoho konceptu. Původní komunikační síť je dokladem historické koncepce urbánní struktury a dodnes vyznačuje urbanisticky cenné pohledové osy směřující k významným dominantám. Je stabilním i stabilizujícím skeletem města. V historickém centru existují různé formy uličních sítí, od organicky formovaných, přes radiální až po pravouhlé. Profily jsou velmi odlišné i proměnlivé v rozpětí od sedmi do šedesáti metrů šíře.

1 2 2 3 4

Urbanistické celky, soubory zástavby i jednotlivé urbanisticky cenné budovy

Historické centrum Prahy tvoří z urbanistického hlediska heterogenní útvar, tvořený různými urbanistickými celky, které představují různé etapy vývoje města. Některé z těchto celků si uchovaly do značné míry jednotný architektonický ráz, jiné jsou soubory diferencované zástavby. Budovy, které nepředstavují jejich typický, dominantní charakter zástavby tvoří jejich nedílnou součást a jsou samy o sobě dokladem historického urbanistického vývoje. Historické centrum Prahy je do jisté míry typické právě oblastmi, kde se prolíná historická a asanační zástavba. Jde o některé oblasti Malé Strany, ze Starého Města můžeme jmenovat oblast kolem kostela sv. Haštala a z Nového Města Petřskou čtvrtí.

1 2 2 3 5

Pás městského opevnění

Praha je jednou z mála evropských metropolí, kde se dochovalo v takové míře městské opevnění. Reprezentuje všechny etapy jeho vývoje. Kromě dochovaných úseků gotického opevnění jde zejména o pás opevnění barokního. Opevnění je do značné míry spojeno s pásem vzrostlé zeleně, zejména kolem západního a severního segmentu obvodu Historického centra., Ten spolu s výjimečnou terénní morfologií dotváří urbanistickou hodnotu statku.

1 2 2 3 6

Zelené plochy, vnitrobloky

Historické centrum Prahy je charakteristické vysokým, historicky daným, podílem zelených ploch. Ty jsou tvořeny jednak cíleně zakládanými historickými zahradami, parky, sady ale také do značné míry zelení uvnitř domovních dvorů či vnitrobloků. Jsou dokladem předchozího vývoje města a představují vysokou urbanistickou, ale i ekologickou hodnotu, resp. hygienickou kvalitou intenzivně zastavěného města. Podstatné pro život uvnitř současného centra města a jeden z předpokladů udržitelnosti jeho obytných i návštěvnických vysoce hodnotných funkcí.

1 2 2 4

Doklady kontinuálního stavebního vývoje

1 2 2 4 1

Dochovaná historická stratigrafie v jádrech historických objektů

Na území Historického centra Prahy se dosud dochoval rozsáhlý soubor architektury, tvořený především měšťanskými domy, které v sobě uchovávají stopy kontinuálního architektonického vývoje od románského období do současnosti. Četná jsou dochovaná jádra středověkých domů. Součástí tohoto fondu je významný soubor románských domů dochovaný v suterénních částech, především původní zástavby Starého Města, jižně od Staroměstského náměstí. Tyto domy často prošly četnými přestavbami a jsou zde patrné téměř všechny významné slohové etapy. Doklady tohoto procesu jsou stále obsaženy v jejich stavební podstatě a představují nenahraditelnou pramennou základnu pro poznání vývoje středověkého a novověkého stavitelství a jeho historické stavební stratigrafie.

1 2 2 5

Vysoká hmotová a materiálová autenticita historické architektury i jejích detailů

Existující stavební fond je charakteristický významným zastoupením autentických materiálů a konstrukcí, včetně dochovaných stavebních detailů (původních dveřních a okenních výplní, kování a dalších detailů).

1 2 2 6

Hodnotné archeologické terény

Nezastupitelnou hodnotu pro poznání historického vývoje a hmotné kultury města mají archeologické terény, které tvoří nedílnou součást hmotné podstaty statku a jeho stratigrafie. Velká míra zachování a mocnost původních historických terénů dokládající kontinuitu osídlení je zaznamenána na značné ploše Historického centra Prahy.

1 2 3

Další hodnoty statku

1 2 3 1

Nehmotné faktory

Postupné oslabování multikulturního prožívání prostředí a souběžná sociální nivelizace společnosti, právě tak jako cílené odloučení od duchovních vertikál vedlo během minulého období k oslabení příležitostí duchovně intelektuální a smyslové kontemplance. Podoba nové současnosti dosud nenaplnila dostatečně prostředí ztracenými obsahy. Jejich podstata je dnes atakována určitým ohlušením plynoucím z hledání vnější dynamiky života. města. Podstatné je umožnění ztišení - vertikalizujícího vnitřní život člověka a význam prostoru a místa, kolem kterého je proces a atmosféra uzavírána hmotnou - vertikální schránkou, odpovídající tvarem jejímu obsahu.

Proces morální rekonstrukce společnosti dává příležitost k znovunaplnění prostoru etickou funkcí.

Paralelou i alternativou deistického prožívání místa je vnímání světa a jeho obrazu ve smyslu skrytých vertikál kultury v uměleckých dílech hmotné i nehmotné povahy. Proces pochopení, smyslu a významu předloženého díla poskytuje nabídku identického prožitku a dotazování po smyslu.

Intenzita stavebních vertikál historického jádra Prahy vždy reprezentovala intenzitu vnitřních vertikál duchovního a intelektuálního života. Ale také tohoto obsahu v jeho horizontále, který byl v nedávné minulosti nahrazen neškodnou reminiscencí, přepadávající do nostalgie mění se v kýč. Ztráta pravdivosti vztahu obsahu a formy je v kulturním kontextu ztrátou autenticity a tak i univerzální hodnoty statku. Pokles etické hodnoty obsahu poškozují jeho komplexní obraz jako komunikujícího subjektu. Jedinečnost Prahy spočívá v komplexnosti a komplexitě, které propůjčují objektům a celku vlastnost komunikujícího subjektu.

Pro trvalost i budoucnost této autenticity je potřebné, aby v Praze docházelo k návratu intelektuálních společenství a další intelektuální a kulturní obrodě. Tento již vznikající návrat naplnění je signálem křehké změny navracejícího se obsahu do svých forem.

Revitalizační proces společenství obyvatel je nedílnou součástí obnovy komplexu kulturního dědictví současnosti. Proto je nutné, aby byl tento proces, jeho reflexe a přímá i nepřímá podpora předmětem managementu kulturního dědictví Prahy. Jde o intelektuální a morální kvalitu aktivit, která má potenciál i kredit obsahově vertikalizovat hmotné prostředí vznešeností naplňujícího obsahu doby (tato slova jsou naprosto zbytná a jen zatěžují text), jak lze spatřovat v obraze historického jádra Prahy. Jde o přirozenou pravdivost a kvalitu současnosti, jak tomu bylo v minulosti.

1 3

Indikátory sledování hodnot a stability ov

1 3

Obecná charakteristika kulturního dědictví jako předmětu management plánu – stručný popis historického vývoje logika číslování není jasná – srovnej předchozí a tento nadpis – oba mají stejné číslo.

1 3 1

Kulturní obraz Prahy v komplexu obsahu a formy

Celý následující fialový text vypustit, jednak je reduktivní a i ve své reduktivnosti je sporný (přeci nelze kulturní obraz Prahy redukovat jen na jeden aspekt, jako je tomu v následujícím textu).

"Budoucnost nelze předpovídat, ale můžeme ji do jisté míry předvídat a připravovat tím, co děláme dnes. Pro obyvatele klášterů je hybnou silou naděje. Je to bytostné přesvědčení, že lidské konání má svůj smysl a že i sebemenší čin zapadá do celku, v němž není zbytečný. Křesťanská ctnost naděje sice směřuje za horizont časnosti hmotného universa, ale zásadně ovlivňuje přístup k přítomnosti našeho světa. Kulturní a duchovní hodnoty byly řeholníkům pouze dočasně dány do rukou, aby je jako svěžené hřivny rozmnožili s využitím všech svých schopností a možností. Jednou je budou muset odevzdat dalším a ze svého správcovství budou skládat účty. Evangelní podobenství přísně kárá služebníka, který svou hřivnu zakopal, a v čase zúčtování přinesl právě tolik, kolik dostal do správy. Pouze uchovat či zakonzervovat svěžené statky, znamená nesplnit svůj úkol a dopustit se na nich zrady. Zde nachází tradice svůj poslední smysl. Přijaté a uchovávané hodnoty předává dál rozmnožené."

Řeholní komunita obývající klášter může být pro městský prostor pražského historického centra významným stabilizujícím prvkem živé tradice. Nemusí být ovšem chápána izolovaně. Vždyť i ulice, městská čtvrť či celá pospolitost města je v jistém smyslu komunitou v ledasčem podobnou té klášterní. Fungující kláštery ve městech tak mohou být impulsem a inspiračním zdrojem jak se zděděnými historickými hodnotami a kulturními památkami zacházet."

B.Mohelník

1 3 1 2

Historie

Stručný popis historie, kterým není možné obsáhnout její složitost má připomenout základní momenty, které formovaly město a mají stěžejní význam pro jeho ochranu.

1 3 1 2 1

Proměny historické části města

Počátek dějin místa, kde později vyrostlo město Praha, je skryt v pravěku. Daly mu pravděpodobně vzniknout křižující se evropské cesty, které zde našly výhodnou polohu chráněného brodu přes řeku. Na konci doby prehistorické, v 9. století, bylo město na jihu a severu vymezeno dvěma knížecími sídly, Vyšehradem a hradem na Opyši, která ovládala níže položené okolí řeky. Obchodní cesty, jež tudy vedly, měly své nejstarší obchodní centrum poblíž dnešního Staroměstského náměstí. Toto středisko existovalo již před založením vlastního města. Zástavba související s obchodem postupně zaplňovala údolí řeky a ve 12. století zde již existovalo město s živými obchodními ulicemi. Původně byla zástavba města soustředěna do podhradí obou hradů a postupně se dále rozšiřovala údolím řeky. Podél komunikací se postupně objevovaly drobné osady s vlastními kostelíky.

1 3 1 2 2

Středověké město

Ustavení Starého Města v době kolem roku 1230 bylo doprovázeno vznikem opevnění s příkopem a došlo k částečné likvidaci starších osad. V polovině 13. století se zformovala oblast Malé Strany. Obě části byly spojeny dodnes hlavní komunikační a kompoziční osou města vedenou přes dřevěný, později kamenný most.

Románská aglomerace byla ve 13. a 14. století proměněna ve skupinu kompaktních a opevněných středověkých měst. Na pravém břehu Staré Město pražské a do jeho hradeb bylo pojato Židovské Město. Roku 1257 založil český král Přemysl Otakar II Menší Město (pozdější Malá Strana).

Vyvrcholením středověkého urbanistického vývoje bylo založení Nového Města pražského roku 1348 Karlem IV. Následně roku 1360 Karel IV. zahájil stavbu Hladové zdi, obklopující Menší Město a Hradčany. Tímto monumentálním urbanistickým počinem se Praha stala nejrozsáhlejším městem Evropy.

1 3 1 2 3

Renesanční město

V období renesance nedošlo přes intenzivní stavební činnost k výrazným změnám urbanistické struktury města jako celku. Městský rámeček byl stále vymezen týmiž hradbami až do konce 18. století. Stavební projevy této doby výrazněji nepřekračují měřítko starších staveb. Měšťanské domy byly stavěny v novém slohu, avšak často na pozemcích vymezených ve starších obdobích. Docházelo k jejich slučování, hlavně v částech města, kde původní zástavba padla za obětí katastrofálního požáru Malé Strany v roce 1541. Nové architektonické pojetí se projevilo nejvýrazněji na stavbách hradního okrsku.

Do obrazu města vstupují také nové formy staveb technického charakteru. Jde především o stavební aktivity související s řekou. Budování infrastruktury zásobující město vodou, systém veřejných kašen byl spojen s výstavbou vodárenských věží, novodobých dominant v panoramatu. Byly budovány nové mlýny a jezy. Břehy řeky byly upraveny, dno bylo čištěno a prohlubováno za účelem splavnění řeky, stavěly se první regulační hráze.

Významně se dobové myšlení projevilo v podobě nově zakládaných okrasných zahrad s geometrickým uspořádáním.

1 3 1 2 4

Barokní město

V barokní éře došlo v Praze jak z urbanistického, tak architektonického hlediska k výrazným změnám. V rámci karlovských hradeb docházelo k výrazným strukturálním a vizuálním transformacím. Cíleně byly prováděny rozsáhlejší demolice starší, drobnější zástavby pro budování nových, stavebních komplexů. Výrazně se měnilo měřítko staveb. Období mělo stěžejní vliv na proměnu veduty, do které vstoupilo suverénním způsobem výstavbou nových, především sakrálních dominant. Uvolnění tvůrčí energie a s tím spojené hluboké pochopení místa tvůrci spolu s asimilační silou umožnily, že rasantní intervence organicky vrostly kongeniálně do celku města. Slyněly se staršími zásahy do jednoho celistvého, estetického celku.

Docházelo i k přestavbě mnohých starších středověkých domů a tím se měnila tvářnost veřejného prostoru. Vzniká i množství především skulpturálních prvků městského parteru (m. j. barokizace Karlova mostu), a vzniká mimořádně „intenzivní“ a kompaktní urbanistický a architektonický soubor.

1 3 1 2 5

Proměny města moderního věku

1 3 1 2 6

Proměny města 19. Století

Poměrně pozdě, teprve v roce 1866, se město otevřelo a v letech 1875–1898 započalo s bouráním svých hradeb, především na pravém břehu, kde začaly vznikat nové rozsáhlé obytné čtvrti navazující na Nové Město. V souvislosti s oživeným společenským děním se po období provincializace opět probudila ambice vybudovat z Prahy velkou a reprezentativní metropoli. Na základě asanačního zákona z roku 1893 došlo na přelomu století k četným demolicím a vznikající nové veřejné budovy dodaly městu novodobou reprezentativní podobu. Obohatily kompozici existujících dominant, aniž znehodnotily kompozici původní. Změnila se výška běžné uliční zástavby bloků činžovních domů. Nové čtyř až pětipatrové objekty proporcčně proměnily působení méně významných dominant v panoramatických pohledech, ale také v proporcích veřejného prostoru. Výšková hladina zástavby se tak poněkud nivelizovala. Mezi nejvýznamnějšími veřejnými budovami, které se do panoramatu města koncem století vepsaly, je možné jmenovat Rudolfinum, Národní divadlo, Národní muzeum, Wilsonovo nádraží a Obecní dům.

Patrně nejvýraznější proměnou byla regulace koryta Vltavy. Zásadně změnila vztah města a řeky tím, že od řeky prostorově oddělila některé starší části města. Oddělení v podobě navigace bylo umocněno novou, měřítkově odlišnou reprezentativní výstavbou na pravém břehu Vltavy.

Regulací došlo také ke stabilizaci, sjednocení prostoru řeky, a vzniku jedinečnému vyhlídkového korza. Vznikla nejvýznamnější městská komunikační trasa centra. Levý břeh v části Malé Strany byl tohoto zásahu ušetřen díky myšlenkám památkové ochrany formulujícím se na konci 19. století.

Výrazný vliv na podobu města měla také související výstavba a přestavba pražských mostů.

Významné byly proměny související s plošnou přestavbou rozsáhlých území historického města (především oblasti Josefova a Podskalí). Uliční síť zástavby ovlivnila také výstavba četných nových modernějších forem obytných činžovních domů. První vlna nového trasování nebo jen rozšiřování a rektifikace uličních úseků znatelně pozměnila podobu veřejného prostoru. Tento proces nebyl zcela ukončen a místy vznikly neorganické měřítkové kontrasty mezi starší a novější zástavbou nebo v podobě nesouvislé uliční čáry.

1 3 1 2 7

Meziválečné období

Krátké období přineslo významnou změnu především v samém srdci historického města, v širším okolí staroměstského okruhu a hlavně Václavského náměstí. Výstavba architektonicky a typologicky modernějších budov povýšila střed města do velkoměstské podoby. Stylově kontrastní projevy architektury nově vznikajícího centra našly často adekvátní výrazové prostředky vzhledem ke svému okolí a přejala i některé typologické urbánní formy (navázání na systém domovních průchodů v podobě moderních obchodních pasáží (palác Lucerna, Koruna, Adria a další). Navyšování staveb uchovalo základní měřítko a proporce zástavby města. Přes ambicióznost tohoto období nedošlo k výraznějšímu narušení historické kompozice města. Do celkové panoramatické kompozice vstoupilo památkem na Žižkově a kostelem Nejsvětějšího srdce Páně na Vinohradech.

Přesto sem vstoupily některé nové architektonické formy místy velmi emancipovaným způsobem (obchodní dům čp. 754 na Jungmannově náměstí, hotel Juliš, budova Mánes), někdy i způsobem dodnes polemickým (Všeobecný penzijní ústav).

V tomto období došlo také ke stavebním aktivitám směřujícím ke kultivaci prostředí Pražského hradu coby architektonicky vyjádřené státnosti a sídla prezidenta republiky.

Pokračující proměny uliční sítě podle stanovených regulačních čar zůstaly sice v důsledku rozptýlené výstavby moderních činžovních domů nedokončené, došlo však k posílení efektů tohoto procesu ze starších období.

Pro vývoj města v daném období byl významný zákon z roku 1920 o Státní regulační komisi a práce na regulačním plánu Prahy.

1 3 1 2 8

Poválečný vývoj

Druhá světová válka nezanechala na tváři města dramatičtější stopy. V historické části města došlo k několika spíše ojedinělým destrukcím, mezi nimiž bylo patrně nejvýznamnější zničení Staroměstské radnice a významné poškození kláštera Na Slovanech.

První desetiletí poválečného období bylo dobou, kdy rozvoj hlavního města nepatřil k prioritám tehdejší celostátní politiky. Do konce 50. let, až na zcela ojedinělé projekty, stavební činnost stagnovala (z významných projektů lze uvést dostavbu Karolina, vybudování Betlémské kaple, rekonstrukci zničených věží kostela Nanebevzetí Panny Marie v Emauzích /Na Slovanech/, stavbu Domu módy nebo hotelu Jalta). Ani 60. a 70. léta nepřinesla výraznější proměny města, přestože vzniklo několik výrazných staveb (Federální shromáždění, obchodní dům Kotva a Máj – dnešní obchodní dům My).

V tomto období dochází k urychlení stavebně-technické degradace stavebního fondu. Přestože byly selektivně prováděny místy i velmi nákladné renovace významných staveb a v průběhu 80. let se objevovaly pokusy o modernizaci domovního fondu, úpadek se prohluboval prakticky až do počátku 90. let. Začátek této postupné dlouhé degradace je však nutné hledat již v období hospodářské krize a následujícím válečném období. Zhoršování technického i morálního stavu bytového fondu urychlilo vylidňování historické části města. Jeho sociální, ekonomický a do určité míry i estetický potenciál neměl reálnou odezvu v zájmu o tuto část města. Spíše jen ojedinělou akcí byla regenerace nejvýznamnější historické trasy, tzv. Královské cesty, v průběhu let 60. nebo vytvoření pěší zóny Na Příkopě a dodnes uspokojujivě nedokončený pokus o vytvoření pěší zóny na Václavském náměstí.

V této době začaly vznikat i budovy, které proměňují ustálenou podobu panoramatu okolí historického jádra města. Mezi prvními byly obchodní palác Strojimport, centrální dispečink tranzitního plynovodu, hotel Olympik, administrativní budova KOVO a především velmi konfliktní stavba dopravního dispečinku Na Bojišti, přímo na historickém území Nového Města.

V roce 1964 byl schválen směrný územní plán hlavního města Prahy, který ovšem nebyl prvním plánem pro území Prahy, neboť první plán tohoto charakteru byl přijat již v roce 1930.

Za hranicemi historického centra města, na Pankrácké pláni, zpřístupněné počátkem 70. let výstavbou Nuselského mostu, vzniká okrsek výškových staveb, jemuž dominuje stavba administrativní budovy Motokovu. Panorama města získává výškový protipól k historické zástavbě. Přestože je narušena historická kompozice a hierarchie proporcí, především vůči Vyšehradu a vyšehradské

skále, stavby, které zde vznikají, dosud výrazněji nepřekračují základní měřítko terénního převýšení na Vltavou a nepotlačují dominanci Pražského hradu a katedrály sv. Víta s její výškou necelých sto metrů.

Svým umístěním, objemem i formou se však negativně projevila stavba Sjezdového, dnešního Kongresového paláce na jižním předmostí Nuselského mostu.

Vzdálenější horizonty města jsou od 70. let postupně zastavovány sídlištními komplexy a daleké průhledy do okolní krajiny z centra města jsou zachovány jen v ose řeky.

V tomto období se v souvislosti s oživením výstavby zvýšila dopravní zátěž a budují se nové dopravní stavby, vzniká velmi problematická severojižní magistrála. Její trasa na rozhraní historické části města a čtvrtí z 19. století narušila přirozené radiální vnitroměstské vazby mezi historickým jádrem a jeho okolím. Na přelomu 60. a 70. let je zahájena ražba prvních tunelů metra.

1 3 1 3

Současnost

Za současnost možno považovat období po roce 1989, kdy nastala na území historického jádra Prahy zcela nová situace. Problémy, kterými trpělo nejen historické centrum města, změnilo svoji povahu a nastolilo tak nové otázky a potřebu nových přístupů k jeho ochraně. Čas, který od této zásadní změny uplynul, možno rozdělit do několika období.

Prvním byla proměna vlastnických vztahů, která umožnila náhlý přísun finančních prostředků, s jejichž pomocí byla velmi rychle zahájena obnova domovního fondu. Příliv financí však neznamenal vždy jen zhodnocení tohoto fondu. Mnohdy spíše otevřel cestu k jeho intenzivnějšímu využívání. Z tohoto pohledu tak byla renovace spíše nutnou podmínkou pro vlastní využití stavebního fondu a s tím spojenou snahu po jeho intenzivnější exploataci.

Rychle prováděné opravy, především zanedbaných pláštů, střech a fasád, záhy proměnily podobu města a přispěly k uchování vizuální podstaty památkového fondu. S tím souvisela také významná a poměrně prudká proměna podoby veřejného prostoru. Probuzená dynamika společnosti se záhy promítla do života města a zaplnila veřejný prostor dopravou, komerčními aktivitami a turismem. Velmi rychle se změna promítla především do parterů domů, zvláště na hlavních třídách a turisticky atraktivních trasách. Do té doby jen minimálně využívaný potenciál veřejného prostoru se stal předmětem enormní poptávky. Četné veřejné prostory změnilo nejen svůj fyzický charakter, ale proměnou aktivit se změnila i jejich sociální atmosféra. Kapacitně se rychle dostaly na limity prostorových možností nejen nárůstem individuální dopravy, ale také tím, že se atraktivní uliční prostor stal součástí komerčních ploch, především v souvislosti s turistickým ruchem. Vstup tržních vztahů na scénu města znamenal i vstup reklamy, která místy ovládla jeho tvář na úkor kvality prezentace jeho architektonického bohatství. Souběžně s těmito negativními jevy probíhá však i systematická obnova veřejného prostoru, jeho rehabilitace podporující pobytový charakter jako kompenzaci nárůstu automobilové dopravy.

Stranou této dynamiky nezůstal ani prostor řeky a její hladina. Postupně narůstá tlak na turistickou lodní dopravu, která dominuje a zároveň začíná omezovat rekreační využití řeky obyvateli města. Hygienické zátěže, ať již emisní, hlukové či světelné mění atmosféru nejvýznamnějšího prostoru města.

V první polovině 90. let 20. století také nastala rychlá, resp. postupně akcelerující proměna využití především renovovaných objektů. Změny využití často vyvolávaly úpravy stavebního fondu, především v dispozičních řešeních. Poptávka po plochách odpovídala rychle se proměňující komerční výhodnosti jednotlivých typologických forem. První léta po roce 1989 přinesla tlak na vznik kancelářských prostorů na úkor stávajícího bytového fondu. Následná změna tržních cen a nájmu znamenala změnu orientace poptávky ve prospěch ubytování, především v podobě adaptací objektů na hotely. Jejich počet v historickém centru dodnes narůstá. V posledních letech roste poptávka po bydlení v atraktivních lokalitách historického jádra města. Zájem o bydlení se projevuje také zvýšeným zájmem o půdní výstavby a nástavby, které místy nevhodně proměňují střešní krajinu zástavby.

Novostavby zprvu využily nemnohé proluky, jejich potenciál byl však poměrně rychle vyčerpán.

Došlo i k některým demolicím, především méně hodnotných nebo kriticky zanedbaných objektů. V tomto smyslu nastaly výraznější proměny ve vnitroblocích, kde byl stavební fond často ve velmi špatném stavu s velkým podílem objektového smogu v podobě utilitárních krátkodobých rozpadajících se objektů souvisejících s užíváním vnitrobloků (provizorní přístřešky, kůlny, garáže atd.). Lze sledovat permanentní snahu po zvyšování exploatace pozemků, projevující se zahušťováním zástavby a nejčastěji také navyšování staveb. Jde zdánlivě o nenápadný proces, který ve výsledku může znamenat proměnu celkové vizuality, ale také překračování dnes již místy limitní intenzity využití jeho veřejného prostoru.

V rámci zástavby volných pozemků vstoupila do prostředí historické části města soudobá architektura. Lze říci, že bylo realizováno několik novostaveb, které svou architekturou městu přidaly soudobé formy staveb. Některé z nich se staly předmětem polemiky, jež začala formovat odborné i laické názory na požadovanou architektonickou kvalitu a míru stability současného obrazu města. Diskuze mezi zastánci trvalé proměny a konzervace prostředí se staly součástí reality

Jejich podstatou je míra proměny objektu v subjekt procesem adice historických vrstev a zhodnocováním jeho původních a přijatých kvalit hmotné i nehmotné povahy. Tyto vlastnosti jsou pak vyhodnocovány kritérii kulturní současnosti. Kvalita těchto kritérií je prověřením kultury současnosti, ale také prosperity, zajišťující udržení komplexu kvalit včetně nové vrstvy.

Z pohledu panoramatických hodnot dosud nedošlo ve vlastním historickém jádru k výraznějším negativním změnám také díky tomu, že v průběhu posledních let bylo orgány památkové péče významně modifikováno několik velmi nevhodných projektů. Možno však pozorovat postupnou vizuální, resp. objemovou proměnu střešní roviny zástavby. Je nutné čelit průběžnému tlaku na vyšší míru exploatace pozemků jak cestou postupného navyšování již existující zástavby, tak v rámci projektů nově navrhovaných staveb.

Obytná funkce, která, zdá se, dnes opět získává na atraktivitě, vyvolává tlak na nové úpravy střešních související s novými obytnými nástavbami s terasami, požadovanými výhledy na atraktivní části panoramatu města, které proměňují jejich charakter. Niveleta zástavby města a její charakteristická členitost, místy i nesourodost spolu s akcenty významových a kompozičních dominant je podstatou sémantiky architektonického jazyka města. Častá je nevhodná paušální adice, akceptovatelná je jen jedinečná hodnota posilující kvalitu jazyka města

Proměny města v tomto období však nebyly jen fyzické, stavební povahy. Dochází k významným kvantitativním i kvalitativním proměnám aktivit města. Proporce obyvatel, pracovních příležitostí a návštěvníků se podstatně mění v neprospěch obytnosti města (viz základní údaje výše). Pokračuje dlouhodobý pokles počtu bydlících a centralizace nebytových aktivit vznikem velkých komplexů (komerčně administrativní Palladium na Náměstí Republiky, Florentinum na Florenci, Quadrio ve Spálené nebo Nový Smíchov v bezprostředním kontaktním území statku). Z pohledu architektonického je projevem této výstavby nárůst míry využití ploch, především vlivem míry zastavěných ploch a výšky staveb. Vlastní vizuální projev pak přináší změnu měřítka (v objemu i kompozici průčelí) a místa nevhodně proměňuje vyvážené proporce existujících konfigurací. Mění také dosud zachovanou významovou hierarchii dominant města, posunuje jí blíže k formálním, bezobsažným projevům, které neobstojí v konkurenci historie.

Paradoxem je fakt, že souběžně se vznikem těchto staveb (patrně i jejich vlivem) dochází k úbytku komerčních zařízení v parteru města a opouštění starších administrativních budov.

K určitým proměnám došlo i z pohledu širšího kontextu statku. V panoramatickém pohledovém poli, především pravého břehu se objevují nové objemy měnící ustálenou podobu horizontu. Jakkoli nejsou dosud pro jeho charakter zásadní, je již dnes jasné, že se mohou stát, i stávají precedenty pro potenciálně další stavby (zástavba v olšanském prostoru, na východním okraji Vinohrad, v Holešovicích, na Pankráci).

Vizuální atraktivita historického města se stává tržní hodnotou v podobě hledání výhledů novostaveb cestou jejich navyšování.

Z povahy ochrany statku se jedná o dominantně stabilizované území. Vzhledem ke způsobu jeho dlouhodobého utváření i roli v rámci celku je však i zde realistické mluvit o jeho dalším vývoji. Právě Management Plan by měl být střednědobou, krátkodobou i průběžně naplňovanou představou o tomto budoucím vývoji území, založeném primárně na respektu k popsaným hodnotám. Dominující fyzická stabilita území je dána památkovou ochranou historického města, ať již na úrovni urbanistické, nebo objektové. Z pohledu míry fyzické i provozní exploatace se jedná již nyní o jeho nejintenzivnější část města. Prostor pro kvantitativní rozvoj je tedy oproti okolnímu, často nesourodému městu marginální. Naopak poptávka po intenzifikaci historické části je založená na atraktivitě i tržní hodnotě území, a je značná. Možným paradoxním důsledkem realizace této poptávky však může být nejen ztráta estetické, ale v jejím důsledku i tržní hodnoty. Napětí mezi uchováním podoby města a dynamikou poptávky je patrné prakticky na všech stavebních záměrech, a to i v dílčích stavebních úpravách. Jejich četnost však v součtu může znamenat významné změny. Míra provozní exploatace, ať již na úrovni počtu uživatelů území (viz počet přítomných - pracovních míst, pasantů, turistů oproti ubývajícimu počtu stálých rezidentů) je důsledkem nejen historické centrality města, ale i pokračujícího vývoje spontánní centralisace města.

Cílem je uvolnění tohoto tlaku a docílení hledané vyváženosti přístupu, které nutno realizovat nejen jasným definováním chráněných hodnot a regulačními prostředky, ale také v součinnosti s okolními územími ať již kontaktním, či vzdálenějším, které trpí nehomogenitou a nese tak značný prostorový potenciál. V tomto smyslu je budoucí podoba území úzce spojená se situací v okolním městě.

Budoucnost spojená s deklarovaným uchováním autenticity a integrity území musí směřovat spíše k proměnám kvalitativním. Z toho plyne, že se bude ve fyzické rovině jednat o oblast regeneračních, záchovných nebo modifikačních procesů, ať stavební povahy nebo častěji spíše kvalitnějšího způsobu využití současného stavebního fondu, včetně veřejného, či poloveřejného prostoru. Zde existuje nejen potenciál, ale také potřeba i poptávka, vzhledem k roli, kterou území zaujímá v rámci města jako celku. V budoucnu musí území nadále plnit současně roli obytného, kulturně společenského, edukativního, komerčního a správního centra. Optimální vyvážení proporce těchto aktivit je základním úkolem ve sféře nestavební. Pro budoucí pozitivní vývoj to ve svém důsledku znamená také ochranu významných nehmotných kulturních hodnot cestou regulace provozních modalit města.

Rozhodující pro udržení hodnoty území je čelit jednostrannému ekonomickému (často jen konjunkturálnímu, nebo dokonce spekulativnímu) tlaku. Nezvyšovat jeho kvantitativní zatížení novými nepřiměřenými, nebo je n četnými stavebními strukturami. Kvantitativní nárůst nutno sledovat i při procesu transformace staveb (nejčastěji cestou navýšení počtu podlaží, nebo zastavěné plochy, nejčastěji ve vnitroblocích. Nástrojem je individuální určení limitních hodnot (koeficientů) zatížení, aplikované individuálně na typologicky sourodé celky.

Další rozvoj je tedy nutno spatřovat zcela dominantně v rovině kvalitativní.

Z hlediska provozních modalit se jedná o ochranu před náročnými, především dopravu generujícími aktivitami a aktivitami stupňující zátěž plynoucí z návštěvnického ruchu, či nepřiměřeného růstu komerčních zařízení a pracovních příležitostí. Zde je nástrojem, v mezích možností, regulace vlastních aktivit (funkcí).

Z pohledu architektonického nutno důsledně zakotvit zásadu kontextuality, resp. sourodosti, a to jak v objemu, formě, tak i měřítku staveb. A to i v rámci jejich vnitřní a vnější struktury. V tomto smyslu je pro uchování hodnoty podstatné nejen absolutní měřítko členění (na úrovni objektů, parcelace, ale i vnějšího projevu průčelí a projevů forem střešní krajiny) ale také měřítko relativní, vůči konkrétnímu prostorovému kontextu.

Kontextualita zde také znamená opozici vůči poněkud zneužívanému argumentu nutnosti projevu současnosti, který má často opodstatnit i velmi kontrastní architektonické postupy (pražské architektonické kontrasty jsou vždy založeny na vyšší harmonii). Soudobý architektonický výraz nesmí být realizován na úkor specifického charakteru místa, resp. povahy jeho harmonie.

Obdobně je nutné bránit veškerým regulačním paušalizacím (například vyrovnávání dnes

nejednotné výšky zástavby, je-li nositelem hodnoty území).

Kontextualita z pohledu nehmotného utváření, kulturního smyslu území je poznáním minulosti i branou do budoucnosti. Z toho plyne, že naše současnost je klíčem k jejímu otevření. Kontinuita vývoje a předatelnost informací především živé minulosti je kódem k otevření a správného nastavení principu koherence klíče a zámku. Kvalita současného a poučeného (objektivního) čtení je předpokladem budoucí prosperity související s čitelností „čtivostí“ bohatství minulosti svědčící o naší současné kultuře.

1 3 2

Urbanistický vývoj z pohledu krajinného rámce

1 3 2 1 1

Město a jeho krajinný rámeček

Z hlediska dlouhodobého charakteru místa je nutné zachovat kontakt se třemi základními prvky původní krajiny:

1. *Řeka je nejenom tradičním místem, podél kterého se lidé procházejí a prohlížejí si město, ale je zapotřebí zachovat či rozmnožit místa, kde se člověk se může řeky fyzicky dotknout – pod Cihelnou ulicí, na Střeleckém ostrově nebo v oblasti Plovárny.*
2. *V nejbližším okolí městského středu lesy nahrazují parky kolem Hvězdy, na Ládví či v Šárce, ale skutečná lesní oblast v pozici Vídeňského lesa jsou Hřebenky, na které je možné napojit na Zbraslavi či v údolí Berounky až do Řevnic. Praha se však pásem rozvolněné zástavby izolovala od významné oblasti Českého krasu i povodí Botiče na jižním okraji města.*
3. *Pole vypadají jako ten nejméně významný prvek příměstské krajiny, ale přesto je pro pocit historických kořenů města zapotřebí zachovat pole, tak aby se alespoň na několika zbývajících místech dotýkala města – příkladem může být plošina Dívčích hradů, Vidoule, pole mezi Lysolajským údolím a Tichou Šárkou a na dalších místech. Pražská pole mají podobný krajinnotvorný význam jako vídeňské vinice.*

Z hlediska managementu území je nutné důsledně chránit veškeré skalní výchozy i malého měřítka jako např. na Klárově, Na Opyši, Apolinářské ulici i drobné skalky Petřína a dalších míst. Platí zde něco podobného jako pro řeku – je zapotřebí, aby lidé mohli přicházet a fyzicky se dotknout alespoň malé části geologického podloží města.

Vztah mezi historickým centrem a jeho okolím a to jak na úrovni celého města, tak i jeho středočeského okolí však musí řešit Metropolitní plán a příslušné územní plány. V každém případě je zjevné, že strategie dalšího rozvoje Prahy se bude odvíjet z širšího středočeského, českého či dokonce mezinárodního rámce a dalšího ekonomického vývoje EU. Tento proces by však neměl probíhat živelně, ale být usměrňován. V Praze již dnes následkem rozvoje suburbii, obchodních center a skladů není možné vytvořit zelený kruh kolem města, ale je možné udržet systém zelených klínů, kdy z konečných zastávek metra můžeme pěšky či na kole pokračovat kolem řeky a do lesních komplexů Hřebenů, Českého krasu, Říčanska a sázavské části středočeské pahorkatiny.

1 3 2 2 2

Pražské podzemí **Bude ještě přemístěno a přepracováno**

Mezi významné pražské podzemní památky patří Rudolfova štola z 16. století, podzemí Pražského hradu s odkrytými archeologickými objekty, soubor sklepů pod Radnicí, průlom Hradního vodovodu barokními šancemi na Novém světě, kasematy Vyšehradu a řada menších středověkých sklepů. Pražské podzemí v rámci památkové rezervace můžeme rozdělit do tří odlišných typů, z nichž každý vyžaduje specifický management:

Historické systémy Hradního vodovodu, Strahovského kláštera a do určité míry Malé Strany jsou založeny na pramenné linii zhruba na úrovni nádvoří Strahovského kláštera. V jejím podloží vystupují nepropustné jílovce a nad nimi leží zejména křídové pískovce. Prameny byly jímány nikami a posléze i neustále prodlužovanými štolami o současné délce až 360 m. Nejstarší části vodovodu jsou ještě románské, ale k největším přestavbám docházelo v 16. - 19. století. Vodovody jednak představují technickou památku, ale mají i praktický význam, protože nekontrolovaně prosakující prameny zatěžují svahové sedimenty petřínské stráně, kde v minulosti způsobily řadu destruktivních sesuvů. Management zde spočívá v harmonizaci památkové ochrany při udržení současné drenážní funkce.

Podzemí jako součást historických staveb. Jedná se zejména o evropsky významný soubor románských „sklepů“ či částí přízemí pohlcených do výšky rostoucím městem, dále o gotická a mladší sklepení a lokální vodovodní sítě napojené na studny či vodu sbíranou ze střech. Na tyto objekty je jednak nutné dívat se jako na integrální součást historické stavby. Sklepy však rovněž plní technickou funkci, kterou je zejména odvětrávání a vysušování základů a přízemních částí budov. Mají tedy statický a mikroklimatický význam, který je nutné respektovat. Sklepy a studny zaplněné sedimenty jsou téměř vždy archeologickými objekty.

Pražská kanalizace byla sice vybudována více jak před stoletím, ale s mimořádným citem pro formu a materiál. Plní sice živou, technickou funkci a vzhledem k jejímu rozsahu ji nelze chránit jako celek, ale vybrané části kanalizace a dalších podobných struktur jako je např. potrubní pošta, protiletectké kryty z 2. světové a studené války, spojovací tunely barokní fortifikace, lokální kanalizační řady jako v Klementinu je nutné zachovat ve významných ukázkách v autentické podobě.

Specifikem městského podzemí je to, že jej dodnes neznáme ve své úplnosti. Relativně nedávno byly např. objeveny kanalizační chodby pod Šternberským palácem či sklepení se studánkou ve Vikářské ulici přímo u základové zdi katedrály a na jiných místech. Jedna z větví Hradního vodovodu zřejmě vede pod Černínským palácem. Ve většině případů platí to, že obnova či údržba městského podzemí musí kromě památkových kritérií respektovat původní statickou a hydrologickou funkci podzemí.

Existence městského podzemí a archeologických lokalit rovněž znamená nutnost omezit v prostoru pod základy budov zbytné zásahy do podloží města, jako jsou např. podzemní garáže či sklady nebránit se rozšiřování kolektorové sítě vedené pod zájmovými archeologickými horizonty, a která dlouhodobě omezuje další výkopy. V prostoru podzemí města je nutné dále strukturovat pravidla a lokalizace zájmových archeologických horizontů.

Následný popis utváření a hodnot prostoru města, prostorové kompozice, struktury zástavby jako celku i jednotlivých součástí hodnot předjírá cíle a způsob jejich ochrany.

Topograficky je třeba chápat vlastní prostor historického centra města jako území vytyčené návršími Hradčan, Vyšehradu a Vítkova, tvořícími rovnostranný trojúhelník s vrcholy, které jsou od sebe navzájem téměř stejně vzdáleny, přičemž strany tohoto trojúhelníku měří 3 500 m. Ve vztahu k celku města jde o nevelký prostor, jehož rozměry propůjčují historické části přehlednost. Působivost těchto vymezujících prvků je posílena významností jejich stavebních dominant, které nesmí být oslabena novou zástavbou. Ve vymezeném krajinném prostoru jsou rozprostřeny jedinečné stavby, které město vytvářejí, jsou harmonicky včleněny do měřítka a morfologie terénu a situovány ve vzájemně optimálních pozorovacích místech a distancích. Četné vertikální i objemové dominanty stojící v pestré, nikoli však chaotické kompozici, nabízejí takřka nekonečný počet různorodých pohledů na město, jakousi dynamicky vnímatelnou a proměnlivou vedutu. Vyhlídkové body, ale i vyhlídkové trasy na okolních terasách, především levého břehu, město představují v jeho mnohotvárnosti. Vytyčený prostor historického města je ohraničen horizonty okolních svahů Petřína, Hradčan, Letné, Žižkova a Vyšehradu. Město rozprostřené za nimi není z úrovně vlastní nivy viditelné, což propůjčuje atmosféře jeho historické části intimitu a zároveň vyvolává představu volného prostoru za viditelnými terénními hranami. Tato jedinečnost je svébytnou hodnotou, jejíž uchování předpokládá stanovení limitů výšky staveb vně horizontů vymezujících říční koridor.

Kontrast plastického utváření terénu, staveb historického centra a stále ještě pohledově otevřených vzdálených horizontů se spíše vyrovnanou zástavbou akcentuje působivost vnitřní scenérie. Dodnes existuje vizuální propojení města s okolní krajinou v ose řeky velmi dlouhými průhledy protínajícími soustředné prstence jeho zástavby. Dosahují daleko za hranici zástavby města, k okolní krajině vzdálené přes 10 km od jeho středu. Vzájemné doplňování, souhra intimity prostoru vnímaného od řeky a velkorysosti dálkových pohledů z vyvýšených míst, jsou jedinečností města hodné nejvyšší ochrany. Z výtvarného pohledu spolu se zástavbou propůjčují celku výraznou malebnost., která je založena na uvedené plastičnosti terénu, souhře forem a měřítek celkové městské vizuální scény.

Komplementární údolní prostor je ohraničený horizonty okolních svahů. Jeho proměnlivá šířka vytváří v ose řeky další menší sub-prostory. Na jihu a severovýchodě je od okolí vymezen zúžením vytvářejícími pomyslné brány vnitřního prostoru, historického města. Na jihu, na úrovni Vyšehradu, jsou horizonty vzdáleny cca 860 m, východní vymezení centrálního prostoru města v prostoru Vítkova a letenského útvaru je dáno horizonty vzdálenými cca 1 200 m. Naopak v nejširším místě prostoru jsou od sebe horizonty vzdáleny přes 5 000 m.

Pro ochranu zmíněných krajinných hodnot je třeba respektovat fakt že:

- Existující prostorové vztahy dané utvářením terénního reliéfu, velikostí jednotlivých krajinných prostorů a převýšením návrší jsou základním neměnným principem, jenž byl v průběhu času harmonicky naplňován stavbami až do dnešní podoby.
- Pro ochranu těchto hodnot je nutné považovat existující proporční vztah mezi utvářením terénu a jeho zástavbou i do budoucna za určující pro uchování harmonického působení celku a jeho jedinečné hodnoty a tudíž za principiálně neměnný.
- Prostorové, panoramatické vztahy budou zakotveny v příslušných územně plánovacích dokumentacích, v přiměřené míře i pro ochranné pásmo na úrovni územního plánu, ve větší podrobnosti v dílčích plánech regulačních.
- Kompozici výškových a objemových dominant, charakter panoramatických celků střešní krajiny stejně jako charakter ostatní okolní zástavby je třeba považovat za stabilizovanou.

Povaha místa vymezeného třemi návršími je základní konstantou pro všechny kroky, které zde byly v historii učiněny a činěny ještě budou.

Základními kompozičními osami prostoru historického jádra města jsou řeka a na ni kolmo směřující osa tzv. Královské cesty. Průsečík urbánní osy s osou krajinnou v poloze Karlova mostu je vyvrcholením pražského dialogu města a přírody. Terén zastavěného prostoru je tvořen na západní straně strmým amfiteátrek malostranského úvalu, směřujícím k druhému břehu do ploché části nivy řeky, území Starého Města. Dále pak do mnohem většího a rozvětvenějšího amfiteátru Nového Města stoupajícího až k samému horizontu Vinohrad.

Z pohledu struktury zástavby a charakteru uliční osnovy není historická část města zcela homogenní. Prostorové utváření a charakter levého břehu je ovlivněn dramatickou terénní konfigurací. Uliční síť svažité části tvoří především významné páteřní uliční prostory a krátké křivolaké příčné ulice. Plochá část území v okolí řeky je soustavou nepravidelně formovaných uličních prostorů s četnými náměstími. Zástavba této části města je organická, reagující na nepravidelnosti terénu. Vytváří svébytný panoramatický celek. Pravý břeh, jeho plochá část, především Staré Město, je tvořena velmi hustě zastavěnou blokovou strukturou vytvářející převážně měkce půdorysně modelovanou uliční síť, často kopírující velmi staré trasy cest.

Navazující Nové Město kompoziční princip Starého Města rozvinulo a pozměnilo základní měřítko jeho blokové struktury. Navázalo potvrzením radiálního uspořádání vycházejícího z jeho struktury, ale i některými dalšími analogickými motivy prostorového uspořádání. Jeho moderním projevem zde jsou velkorysé měřítko, přímočaře vytyčené ulice a geometricky pravidelná náměstí.

1 3 2 3 2

Proporce terénního reliéfu a jeho dominanty

Pro hodnotu prostorové situace, je podstatné terénní převýšení a morfologicky i výškově diferencované stavební dominanty.

Nejnižší nadmořská výška Vltavy v Praze je 177 m n. m., ostroh Pražského hradu dosahuje výšky 260 m n. m.

Maximální výškové rozdíly se v základním prostoru města pohybují kolem 90 m a určují tak měřítko jeho plošné zástavbě i vertikálním dominantám.

Půdorysná a výšková proporce jednotlivých krajinných útvarů, stejně jako jejich morfologie vytvářejí základní proporční a estetický rámec, regulativ („konstantu“) pro veškeré stavební intervence. Hodnota kompozice dominant historického města je odrazem proporčních vztahů s terénním reliéfem a vědomé hierarchizace výšek odpovídající nejen významu staveb, ale i konkrétních míst, celkové konfiguraci a urbánní struktury. Harmonicky se zde snoubí principy prostorové s významem jednotlivých dominant. Nejvyšší věž hlavní městské katedrály sv. Víta dosahuje právě výšky 90,5 m (výšky jsou v absolutních hodnotách). Dominanty, vážící se pohledově k řece, dosahují výšek kolem 50 m (sv. František, věž Karlova mostu, historické vodárenské věže), většina staroměstských kostelů dosahuje výšek kolem cca 45 m. Prostorový střed Starého Města označuje Týnský chrám s výškou věží 78 m a věž Staroměstské radnice s výškou 60 m.

Také za hranicemi vlastního historického jádra, v jeho druhém vizuálním pásmu je měřítko uzpůsobeno povaze a rozsahu zástavby, pozorovací distancí a charakteru daného místa. Dominanty Karlína, Vinohrad, Smíchova nebo Žižkova tak dosahují 60–70 m výšky. Ve třetím vizuálním plánu, kde již nejde o dominanty sakrální, ale často spíše o stavby technického určení, výška stoupá na 80–100 m (věž provozovatele O2, stavby na Pankrácké pláni). Odstup těchto dominant od Hradčan činí cca 5 km. Respektován tak zůstává základní výškový limit cca 100m odpovídající převýšení terénu, obsažený ve stávajícím Územním plánu.

1 3 2 3 3

Základní charakter zástavby z pohledu hodnot panoramatu

Scénografické utváření terénu a návazně i zástavby města dalo vzniknout atraktivním panoramatickým pohledům. Ochrana panoramat historického města je stěžejní částí ochrany hodnoty a identity města jako celku.

Ustálený, ikonický obraz celoměstských vedut je založen především na dialogu utváření levého a pravého břehu. Levého, s dramaticky utvářeným terénem a neméně dramatickou kompozicí stavebních dominant, a břehu pravého, jehož terén klidně ubíhá směrem východním k široce otevřenému horizontu. Jeho vymezení tvoří na severní straně vrch Vítkov, na jižní Vyšehrad. Tento historický rámec byl ve vzdálenějších horizontech novodobě doplněn horizontálními liniemi komplexů panelových sídlišť. V posledních cca 50 letech byly dotvářeny i některé blízké pohledové horizonty (vznik zástavby Pankrácké pláně se soustavou výškových objektů).

Dílčí území s různými formami zástavby vytvářejí do určité míry autonomní strukturální, panoramatické celky, které je možné vzájemně odlišit. V panoramatu jednak podle jejich absolutní výšky, míry vyrovnanosti výšek staveb (pro některá území jsou charakteristické velké výškové rozdíly), morfologie střech i podle použitých materiálů a barevnosti střešní krytiny.

Proporce výšek plošné zástavby a dominant území je odlišná podle jednotlivých strukturálních celků. Poměr výšek zástavby a dominant na Malé Straně a Starém Městě je velmi dramatický oproti vyrovnanější situaci na Novém Městě, kde jsou četné dominanty výškově skromnější a okolní zástavba o mnoho vyšší. Hlavním soustředěním vertikálních dominant je prostor Starého Města.

Pro území jsou významné četné průhledy z jeho nitra až do okolních částí města i okolní krajiny za městem.

Vedle neznámějších, ikonických, velkolepých vedut spočívá povaha města i v takřka nekonečném množství dílčích malebných pohledů, které je možné neustále objevovat.

1 3 2 3 3 x

Prostor řeky

Popis charakteru a významných hodnot

Řeka tvoří hlavní prostorovou osu města. Její břehy, resp. okolní terénní útvary jsou jeho nejvýraznějším přírodním prvkem, artikuluje toto osu do podoby svébytných krajinných i urbánních celků. V historické části města lze hovořit o „prostoru řeky“ o délce přibližně 4,5 km. Prostoru vymezeném horizonty okolních teras a návrší převyšujících hladinu Vltavy zhruba o 40 až 60 m. Vizually z vnějšku do tohoto prostoru výrazněji nevstupuje vzdálenější okolí. Šířka řeky pohybující se přibližně mezi 150 až 400 m (délka Karlova mostu nad řekou činí 430 m) spolu se zmíněným převýšením okolního terénu dávají prostoru a jeho zástavbě základní měřítko. Horizonty, velmi často tvořené stromovou zelení, vytvářejí významný intimní dojem a nedávají vědět o městu za nimi. To dodává řece idylickou, velmi přírodní atmosféru. Velkolepé průhledy v ose řeky směrem od centra e naopak otevírají až do krajiny za městem, směrem opačným jsou završeny díky jejímu nejvýznamnější historickou dominantou Pražským hradem. Pro uchování tohoto efektu je nutné uplatnit zásady týkající se především omezení výšky a objemu případné nové zástavby, která by mohla pohledově do tohoto prostoru zasahovat nebo jej měřítkově oslabovat.

Řeka protékající územím historického jádra města, resp. souvisle zastavěným vnitřním městem, je členěna terénním utvářením, mosty a jezy na úseky s vlastními charakteristickými prvky, které jsou dále pojmenovány a popsány jejich stěžejní hodnoty, jež jsou předmětem ochrany.

Staroměstský meandr – od Karlova mostu po Čechův most

Staroměstský meandr je tou částí řeky, která dala městu vlastní tvář a vymezila jeho původní prostor. Z hlediska topografického je první a nejdůležitější daností pro jeho utváření. Masiv Hradčan a Letné, náhle změnil směr toku řeky a vytvořil spolu s okolními vyvýšeninami krajinnou situaci pro založení historického města. Pravobřežní plochá část tvořící dnes teritorium Starého Města dala rozměr pro město své doby. Meandr, ohyb řeky o téměř 90 stupňů, dodává městské struktuře dynamiku. Pohybem po křivce řeky se dynamicky mění pohledy na okolní dominanty města, a tím se stává celek mnohotvárným, až nepostižitelným ve svých pohledových variacích. Proto je třeba chápat ochranu podoby tohoto úseku řeky se všemi jeho danostmi jako prioritu.

Dnešní charakter vlastního koryta řeky je dán jejími úpravami v podobě regulací břehů a kaskády tří

jezů s výškovým rozdílem cca 8m, vytvářejících v mezi úsecích klidnou plochu hladiny uvnitř města. Výstavba regulace pravého břehu byla zlomovým okamžikem vztahu města a řeky. Přesto lze s odstupem času konstatovat, že i toto technické dílo má své hodnoty. Levý břeh si i při výstavbě regulace řeky na přelomu 19. a 20. století zčásti uchoval přírodní charakter a otevřenost města k řece díky snahám tehdy se rodící památkové péče. Regulace břehů v této části města byla realizována se značnou dávkou citu pro místo a je třeba ocenit i technicky diskrétní řešení. Levý břeh tak tvoří jakýsi komplement břehu pravému, a to i části pod Letnou, kde řeka mění prudce směr toku, lze dodnes hovořit o přírodním charakteru nábřeží.

Ochrana stabilizovaných hodnot tohoto prostoru spočívá v ochraně jeho provozního režimu, resp. uchování viditelného styku zakřivených břehů s hladinou řeky. Pro tyto pohledové hodnoty průběhu toku by se neměla objevovat další stabilní kotviště pro lodní dopravu, neboť její zakřivený průběh a z toho plynoucí viditelná prostorová dynamika jsou vysokou hodnotou.

Ostrovní část od Jiráskova mostu po Karlův most

Tuto část je možné metaforicky charakterizovat jako „ostrovní krajinu“. Je to část pohledově nejexponovanější a pro Prahu a její obraz nejdůležitější. Řeka je zde velmi proměnlivá a bere na sebe místy obraz spíše jezera s ostrovy. Ty pak tvoří klidný rámec majestátnímu pohledu na Hrad. Dochází zde k působivému dialogu přírodních prvků s okolní zástavbou. I zde je třeba ocenit poměrně citlivě řešenou regulaci řeky, která je do jisté míry i přínosem. Malebnost této části toku je nejvyšší hodnotou a lze mluvit o dokončeném obrazu místa. Rekreační charakter řeky v samém centru města je také ojedinělým prvkem velkoměst. Je umožněn oddělením tohoto prostoru dvěma jezy od říční dopravy diskrétním vedením lodní dopravy ve skrytu Střeleckého a Dětského ostrova.

Pro podobu této části řeky je podstatný význam vzrostlé zeleně, především na ostrovech.

Z hlediska vnímání urbanisticko-architektonických kvalit jsou ostrovy jedinečnými pozorovatelnými města. Je velmi důležité udržet rekreační, klidovou funkci pražských a podobu míst, kde je možné v samém středu města, v přírodním rámci najít jak kulturní zařízení, tak restaurační vyhlídková zařízení.

Možnost používání malých lodiček, zde chráněných před velkou lodní dopravou, tvoří pro veřejnost z řeky jedinečnou přírodní rekreační část v centru města. Chránění před velkou lodní dopravou mohou obyvatelé a návštěvníci vychutnat krásu města.

Pro ochranu hodnot tohoto prostoru, jeho vizuální integrity je nutné zamezit budování neesteticky řešených mola nebo plujících kaváren a ochránit prostor před vstupem kapacitní lodní dopravy, která by ohrozila tradiční rekreační plavbu na lodičkách.

Regulovaná řeka – od železničního mostu pod Vyšehradem po Jiráskův most

Jde o poměrně novodobý urbanistický prvek historické části města. Regulace řeky z přelomu 19. a 20. století zde totiž patrně nejvíce pozměnila jeho charakter a byla příčinou zániku podoby bývalých čtvrtí na březích řeky. Tok řeky je přímý a klidný stejně jako poměrně klidná urbanistická forma residenční zástavby lemující břehy. Hodnotou je souvislé oboustranné korzo po nábřeží, na pravém břehu promenádní cesta na Vyšehrad.

Tato část řeky je tradičně spojována s rekreační lodní dopravou, zejména jižním směrem. Vhodné jsou zde podmínky pro kotviště tohoto typu. Rekreační a tržní využití náplavek pozitivně animuje tento prostor.

Pro ochranu hodnot tohoto prostoru je třeba nalézt přijatelné řešení obnovy železničního mostu a vytvořit kvalitnější propojení se rekreačně sportovními plochami Císařské louky v jižní části levého břehu.

Řeka – krajina – od železničního mostu pod Vyšehradem směrem k jihu

Část řeky vstupující od jihu do města z krásného krajinného útvaru barrandienu s ostrovy, dosud neregulovaná umělými stavbami, s bohatou a svébytnou vegetací. V místech vyšehradské skály je romantickým a symbolickým místem hodným nejvyšší ochrany.

Pro ochranu hodnot této části řeky je nutné citlivé řešení zamýšleného propojení břehů novým mostem.

Holešovický meandr – od Čechova mostu po Hlávkův most

Druhý pražský meandr uzavírá pohledově krátký úsek řeky východním směrem. Z pohledu od Hradčan se tento prostor rozevírá do dlouhého průhledu východním směrem. Patrná je šířka a určitá velebnost nivy, zastavěná na pravém břehu homogenní zástavbou Karlína, na břehu levém obdobně zástavbou holešovickou. Horizont je pro tuto část území akcentován několika rozptýlenými dominantními stavbami. Tato část řeky, jejích břehů, si podržela na levém břehu částečně přírodní charakter, resp. charakter městské krajiny, která za ohbím přechází do jedinečné krajinné situace trojské kotliny – místa, kde si řeka uchovala nespoutanou podobu peřejí. Na březích jsou výrazně zastoupeny prvky zeleně. Ať již jde o téměř přírodní úbočí letenské, velkolepé stromořadí lemující pravý břeh a zvýrazňující linii ohýbajícího se toku, ostrov Štvanice nebo utváření břehů, které zde zpevněné spadají šikmo do řeky. Z pohledu od východu vytváří prostor řeky monumentální rámec nejromantičtějšímu, východnímu pohledu na Pražský hrad. Rekreační a estetický potenciál této části řeky je dosud nedostatečně zhodnocen, ani břehy nejsou souvisle.

Pro ochranu hodnot tohoto prostoru je nutné přistupovat k měřítku připravované okolní zástavby, tak aby se jeho proporce a charakter výrazněji neměnily, a také uvážlivě přistupovat k rehabilitaci ostrova Štvanice.

Rekreační a estetický potenciál této části řeky je dosud nedostatečně zhodnocen, ani břehy, byť to umožňují, nejsou souvisle průchozí.

Pozn. Oblastí prostoru řeky se zabývá aktuální dokument města: Koncepce pražských břehů, zpracovaný IPR, detailně popsaná v další kapitole MGP.

1 3 2 3 3

Charakter zástavby

1 3 2 3 3 1

Hradčany a Pražský hrad

Národní kulturní památka Pražský hrad se nachází v části Hradčany. Je symbolem města i českého státu od 10. století. Postupným stavebním vývojem tu vznikl rozsáhlý komplex individuálních palácových, církevních, fortifikačních a obytných staveb, nádvoří a zahrad. Po roce 1918 se Pražský hrad stal sídlem českých prezidentů. Razantní úpravy Hradu, vyplývající z potřeby naplnit jeho novou funkci, provedl slovinský architekt Josip Plečnik ve 20. a 30. letech 20. století. Většina objektů Pražského hradu jsou unikátní památky se staletou historií.

1 3 2 3 3 2

Malá strana

1 3 2 3 3 3

Staré město

Současná podoba zástavby není jednotná. Území, rozprostírající se podél Královské cesty, má dodnes, charakteristickou středověkou podobu. Typologie domů založených nejčastěji na gotických parcelách nebo na sloučených pozemcích vytváří vlastní, od okolí oddělnou strukturu, uliční síť je mnohde rozšířena rozsáhlou soustavou domovních průchodů. Charakteristická je nepravidelnost zástavby. V oblasti kolem Betlémského a Haštalského náměstí došlo k výraznějším přestavbám především na konci 19. století. Nový model činžovních čtyř až pětipatrových domů se v asanačních spárách setkává se starší zástavbou a vytváří prostorově i

architektonicky zajímavé, mnohde až bizarní situace. Místa jsou dosud v zástavbě patrné i odlišné nivelety terénu, který byl postupně navyšován.

V okolí bývalého hradebního pásu, dnes staroměstského okruhu, došlo na přelomu 19. a 20. století k výrazným přestavbám. Vznikla zde moderní zástavba velkoměstského typu, která výškově přesahuje zástavbu staroměstskou.

1 3 2 3 3 4

Josefov

Svébytnou částí v rámci celku historického města je Josefov. Původní, historická, organicky utvářená urbánní struktura byla při asanaci na konci 19. století prakticky plošně odstraněna a nahrazena architektonicky, typologicky i volumetricky jednotnou eklektickou zástavbou tvořící kompaktní, výškově vyrovnané domovní bloky dominantně residenčního charakteru. Zachovány zůstaly jen některé významné stavby, převážně sakrálního charakteru (kostely, synagogy, radnice). Na základě dobového plánu byla zcela radikálně změněna uliční síť a zachovány zůstaly spíše jen dílčí fragmenty související především se zachovanými stavbami. Dodnes je také možné v uličních prostorech spatřovat zbytky předsanační nivelety terénu (např. okolí kostela sv. Haštala).

1 3 2 3 3 5

Nové město

Zástavba Nového Města je dnes dosti heterogenní, a to jak z pohledu historického, typologického, tak architektonického. Vzniklo na velkorysém karlovském konceptu, dodnes dochovaném rozložení tří významných prostorů, bývalých tržišť, vytvářejícím svými propojeními monumentální kompozici. Jejím naplněním jsou často rozměrné, pravidelné domovní bloky s původně prostornými dvory, zahradami. Charakteristická je odlišnost struktur jednotlivých oblastí v širším okolí tří hlavních prostorů (tržišť), ale také mísení staveb odlišných období a stylů.

Stavební struktury jsou již z velké části modifikovány a zahrnují zástavbu prakticky všech období výstavby města, včetně významného podílu staveb z 19. a 20. století. V 19. století zde vyrostly velmi významné veřejné stavby, které doplnily soustavu dominant této části města.

Z pohledu postupné proměny struktury je významná exploatace velkých vnitrobloků a rozrůzněnost výšky zástavby. Charakteristická je existence svébytných enkláv např. Petrské čtvrti a částečně i čtvrti Vojtěšské a Na Zderaze apod. Nejvíce intenzifikované formy zástavby existují v okolí Václavského náměstí, Jindřišské a Štěpánské ulice, kde došlo na přelomu 19. a 20. století k výrazné proměně měřítka a charakteru zástavby. Především v meziválečném období došlo k přestavbám vedoucím k „metropolizaci“ prostředí centra Prahy.

Pro vztah dominant k okolní zástavbě platí, že jejich výšky nejsou k okolní zástavbě tak kontrastní, jako je tomu např. na Starém Městě. Některé se dokonce téměř ztrácejí v navýšené nové činžovní zástavbě (kostel sv. Vojtěcha, sv. Michala, sv. Klimenta a další).

Hladina zástavby je místy vyrovnaná, častěji však nesourodá. Střešní krajina je v mnoha případech obohacena architektonickými akcenty, ale také problematicky poznamenána spontánními nástavbami či účelovými technickými zařízeními. V oblasti Václavského náměstí a vnější zástavby Staroměstského okruhu již převažují novodobé objekty.

1 3 2 3 3 6

Vyšehrad a jeho podhradí

Národní kulturní památka, území, na kterém se rozkládá, bylo osídleno již v pravěku. Jejím jádrem je místo bývalého knížecího hradiště založeného v 10. stol. na topograficky výrazném návrší nad řekou tvořící symbolickou bránu města, komplement i protipól Hradčan a je významným symbolem města. Dnes území vymezené mohutným barokním opevněním vytvářející citadelu prostorově oddělenou od okolního města. Jeho rozvolněná a různorodá zástavba není městskou strukturu tradičního typu. Jde o území prakticky neobydlené s velkým podílem vzrostlé zeleně.

Území podhradí nemá rozsáhlejší pravidelnou zástavbu, jde o lokálně oddělené menší útvary obklopující vyšehradskou citadelu. Tato stavební jádra, tvořená převážně činžovními objekty konce

19. století, sledují částečně historickou cestní síť a vytvářejí neúplné formy blokové zástavby. Její výška poněkud oslabuje působení samotného vyšehradského okrsku, i když jde o standardní výstavbu tohoto období. Specifickým rysem zástavby jsou vilové a činžovní domy tzv. kubistického období české architektury.

Podskalí je jednou z oblastí, která byla na konci 19. století plošně přestavěna v místech bývalé vorařské čtvrti. Současná pravidelná bloková residenční zástavba vytváří kompaktní celek

1 3 2 3 4 1

1 3 2 3 5 1

Historické zahrady a parky

Bude ještě dopracováno

Erozní síly na území Prahy obnažovaly podloží utvářené zvrásněnými horninami různé odolnosti. Postupně se vytvořil členitý reliéf s kotlinovými sníženinami, plošinami v různých výškách. Někdy až více než stometrové převýšení s terénem různě orientovaným ke světovým stranám bylo prvkem, který na území Prahy předurčil velmi bohatou rodovou a druhovou škálu rostlin. Dnes, kdy Praha je velkoměstem se všemi doprovodnými vlivy, je říční fenomén hlavním důvodem, proč je květena Prahy stále ještě tak druhově bohatá.

Mezoformy a mikroformy reliéfu, pohledově exponované zelené svahy, hrany a náhorní roviny byly v minulosti obtížněji zastavitelné, a dodnes pokryté převážně vegetací. Tyto formy dávají Praze její osobitý ráz a výrazně ji tím odlišují od jiných evropských měst. Pro svoji dominantní jedinečnost a velmi často dochovanou specifickou vegetaci jsou předmětem ochrany.

Vedle přírodě blízkých lokalit vznikaly v průběhu staletí zahrady, u nichž je patrný dobový architektonický záměr. Jejich vzhled i rozsah se často měnil podle dobových trendů. Některé zcela zmizely.

Na území Prahy se dochovalo přes 280 historických zahrad různé velikosti a významnosti podílejících se různou měrou na podobě města.

Nejstarší, středověké byly to zahrady klášterní (první písemně doložená zahrada byla při benediktinském klášteře sv. Jiří na Pražském hradě). Do dnešních dnů se dochovala zahrada Anežského kláštera, zahrady kláštera na Strahově s Konventní zahradou, Opatskou zahradou, Vyhlídkou s vinicí a Velkou strahovskou zahradou., na Starém Městě Voršilská a Františkánská zahrada, na Novém Městě Kateřinská zahrada a zahrada kláštera Na Slovanech.

Renesanční období reprezentují honosné zahrady při palácích a měšťanských domech. Toto období je v Praze nejvíce zastoupeno barokní zahradní tvorbou.

Velmi často spolupůsobí na podobu zahrad členitý reliéf. Terasovité zahrady italského typu na svazích Petřína a Opyše, zahrady pod Pražským hradem – Ledeburská, Malá Pálffyovská, Velká Pálffyovská, Kolovratská, Malá Fürstenberská a Velká Fürstenberská zahrada a zahrady Vrtbovská, Vratislavská a Lobkovická. Významné palácové zahrady jsou Schönbornská, Lisiovská, Buquoyská, Maltéžská, Windischgrätzká, Černínská, Šternberská a zahrady paláců Harbuval-Chamaré a Hložků ze Žampachu).

Palácové zahrady jsou soustředěny zejména na Malé Straně, kde zaujímají rozlohu kolem 42 ha.

Rovněž u Pražského hradu se dochovala celá řada historických zahrad (Královská zahrada, Rajská zahrada, zahrada Na Valech, Hartigovská zahrada, zahrada Na Opyši, Svatováclavská vinice, Horní a Dolní jelení příkop, zahrada Na Baště, terasa Jízdárny a jízdárenský dvůr).

Protiváhu Pražského hradu tvoří vrch Vyšehrad s Karlachovými a Štulcovými sady, Vyšehradským hřbitovem, parkem Pod Hradbami, zahradami Nového děkanství a Nového probošství...

I v bezprostředním kontaktu s územím historického města. (žlut: věta je neukončená, nenavazuje obsahově na předchozí a nedává smysl) Mezi pražské historické zahrady lze zařadit i oboru Hvězda a Královskou oboru – Stromovku. V přírodně-krajinářském stylu se dochovaly zahrady a parky zámeckých objektů a usedlostí. Ty se zpravidla nacházejí za hranicemi části 001. .

V 19. století se s rozvojem průmyslové zástavby v Praze jako protiváha zástavby objevuje městský park. Parky byly zakládány například na ladem ležících pozemcích, jak tomu bylo například u Chotkových sadů, které nahradily někdejší pastvinu. Dále byly parky navrženy do nově vznikající obytné zástavby jako nezbytný urbanistický prvek města, velmi často byly zakládány v místech zrušeného novoměstského opevnění. Z těch významnějších to jsou sady, Letenské, Čelakovského, , Švermovy (dnes park Těšnov),. Vznikaly parky na Karlově náměstí, Folimanka a hlavně Petřinské sady

Také druhá polovina 20. století přinesla Praze několik významnějších parků, ale ty byly realizovány výhradně již mimo část 001..

Nezanedbatelnou složkou v pražské zeleni jsou hřbitovy. Se svými umělecky hodnotnými funerálními prvky se stávají atraktivními lokalitami vyhledávanými nejen turisty. Jsou to především, Slavín na Vyšehradském hřbitově, , Starý židovský hřbitov na Starém Městě.

1 3 2 3 6

Veřejný prostor a jeho význam

Bude doplněno

1 3 2 3 6 1

Ochrana kulturního dědictví jako nedílná součást celkového rozvoje města

Ochrana kulturního dědictví musí být součástí celkové strategie rozvoje města

Ochrana kulturního dědictví, která není pojímána pouze jako konzervace stavu, ale jako ochrana aktivní, tedy jako rozvíjení kulturního dědictví, musí být synergickou součástí celkové strategie rozvoje města.

V situaci, kdy jsme právně vyzváni k ochraně kulturního dědictví, musíme si uvědomit, že součástí tohoto závazku není jen zakonzervování hodnot minulých, ale i vytvoření hodnot nových, jako kulturního dědictví současné generace pro budoucí.

Jak říká Karsten Harries: „nepopírám, že re-prezentace našeho společného dědictví tvoří nutnou podmínku opravdového přebývání: to získává na významu jakožto tvůrčí zopakování tohoto dědictví. Pokud ale toto opakování nemá být slepé, nýbrž opravdu tvůrčí, nesmí dopustit, aby odkaz minulosti zastřelil příslib budoucnosti.“

Harries, Karsten, Etická funkce architektury, Arbor Vitae a VŠUP, Praha 2011, s. 384

Etický rozměr ochrany a rozvoje kulturního dědictví

Přístup společnosti ke kulturnímu dědictví historicky vždy obsahuje významný etickou dimenzi.

Managementplán kulturního dědictví historického jádra Prahy lze tedy vnímat také jako manifest konkrétní společnosti v konkrétním čase a místě, vypovídající o jejím etickém rozměru.

1 3 2 3 5 2

Synergie dokumentů plánování rozvoje města

V Praze v současné době dochází k výjimečné konstelaci, kdy souběžně vznikají zásadní strategické a plánovací dokumenty rozvoje města.

Jedná se zejména o Strategický plán hl. m. Prahy, Metropolitní plán hl. m. Prahy, Pražské stavební předpisy, Strategie veřejného prostoru a Manuál tvorby veřejných prostranství hl. m. Prahy, dále pak o koncepční dokumenty jako Koncepce rozvoje veřejných prostranství hl. m. Prahy či Koncepce rozvoje pražských břehů.

Tyto dokumenty mají rozdílnou formu a tematickou rovinu a především rozdílné ukotvení v legislativě a v nástrojích jejich implementace. Pokud však budou sledovat stejnou vizi města, ve smyslu celostního chápání komplexu památky a životního prostředí města, mohou se velmi účinně navzájem ve své působnosti podporovat a doplňovat a posouvat komplex OUV a QOL ke kvalitativně vyšší úrovni, sledující vyšší smysl významu města.

Management Plan je jedním ze synergické řady těchto základních dokumentů definujících vizi města. Jeho součástí by mělo být vyhodnocení všech možností jeho implementace a jeho rolí..

1 3 2 3 5 3

Veřejný prostor a ochrana kulturního dědictví – obecná část, popis hodnot

Bude doplnění dle IPR 14/10/14

1 3 2 3 5 4

Definování smyslu, kvality a nástrojů tvorby kvalitních veřejných prostranství

V procesu ochrany a dalšího utváření podoby veřejných prostranství, je nejprve nutné definovat roli veřejného prostoru a veřejných prostranství v historickém městě, hierarchii hodnot jednotlivých kvalit veřejných prostranství, kritéria kvality veřejných prostranství a nástroje jejich dosažení.

Za tímto účelem byl na IPR zpracován a radou zastupitelstva v roce 2014 schválen Manuál tvorby veřejných prostranství.

<http://manual.iprpraha.cz/cs/manual-tvorby-verejnych-prostranstvi>

swot Analýza předmětu ochrany - kulturního dědictví části 001

Texty SWOT v sobě koncentrují výsledky širokých diskuzí odborné veřejnosti, které byly z součástí jednotlivých etap práce a inspirací formulace současných tezí ochrany komplexu kulturního dědictví historického jádra Prahy a metropole jako souvisejícího celku. Pracovní setkání probíhala po celou dobu přípravy Management Plánu (viz také výše, Postup a metoda práce při vzniku Management planu).

2 1 1

SWOT Analýza

2 1 1 1

Oblast ochrany Historického centra

2 1 1 1 1

Silné stránky

Zachovalá původní středověká uliční síť a bloková struktura na převážné většině půdorysu centra včetně autentických materiálů a historických konstrukcí jednotlivých objektů.

Dochované vrstvení různých stavebních epoch v rámci jednoho objektu a koexistence různých slohových období v rámci jednoho uličního prostoru, které jsou základními kameny pražského genia loci.

Různorodý charakter blokové zástavby v rámci nárazníkové zóny části 001 v závislosti na době založení původně periferních čtvrtí za hradbami města

Celkové oživení historického jádra v posledních dvaceti letech s výrazným nárůstem kvantity i kvality údržby a oprav stavebního památkového fondu

Úspěšná obnova a revitalizace řady významných památkových objektů a areálů v části 001 včetně mobiliáře a obnovy cenných dekorativních detailů

Obnova a revitalizace pasáží jako specifického komerčně-komunikačního pražského prostředí

Dokončená protipovodňová ochrana části 001

Důsledné posuzování všech stavebních činností v historickém jádru orgány a odbornou organizací státní památkové péče

Existence základního legislativního rámce umožňujícího

– při důsledném dodržování – regulovat většinu stavební činnosti na území historického jádra

Existence různých metodických dokumentů týkajících se péče o různé složky a stránky památkového fondu.

2 1 1 1 2

Slabé stránky

Narušování střešní krajiny předimenzovanými nástavbami objektů a nevhodnými půdními vestavbami.

Nevhodná volba nové funkce při využívání některých historicky cenných interiérů a jejich kapacitní přetěžování, ohrožující uchování autentických konstrukčních i uměleckořemeslných prvků

Značný počet budov v historicky exponovaném území ve špatném technickém stavu, vedoucím k rychlé degradaci objektů, příp. k jejich vážnému ohrožení nebo v krajním případě dokonce k jejich demolici

Na několika místech města narušený pohledový horizont

Neochota vlastníků památek používat při opravách a stavebních úpravách objektů odpovídající tradiční materiály

Nedostatečné uplatňování sankcí za porušení existujících právních úprav vztahujících se k ochraně území části 001

Nedostatečná znalost a aplikace různých metodických dokumentů týkajících se památkové péče o různé složky a stránky památkového fondu.

Nedostatečná reflexe stávajícího stavu HCP při rozhodování o záměrech v území
Nezohledňování mezinárodně právních závazků při rozhodovacím procesu nejen na úseku státní památkové péče ale i dalších odpovědných orgánů.

2 1 1 1 3

Příležitosti

Zpracování a přijetí nové strategie prezentace mimořádná univerzální hodnotné hodnoty historického jádra

Účinnější kooperace zainteresovaných skupin (správa města, orgány památkové péče, vlastníci, uživatelé nájemci, občané) při ochraně světově výjimečné hodnoty historického jádra

Vypracování a přijetí programu zapojení města do mezinárodních projektů se zvláštním důrazem na projekty, resp. databáze „dobré praxe“ – „osvědčených postupů“, týkající se péče o památkový fond.

Potenciál rozvojových území v ochranném pásmu části 001, tj. možnost převzít některé funkce této části a tak jí odlehčit a přispět k ochraně jejich památkových hodnot.

Důsledné uplatňování sankcí proti vlastníkům, kteří objekty v HCP neudržují, poškozují či na nich umísťují nepovolenou reklamu.

Přijmutí legislativních opatření proti dlouhodobé spekulaci s prázdnými objekty v centru (např. daňová legislativa, vyhláška o využívání objektů ve veřejném zájmu, režim vyvlastnění KP podle památkového zákona).

Řešení velkých investic veřejného zájmu (např. nové mosty přes Vltavu) s ohledem na ochranu mimořádná univerzální hodnotné hodnoty historického jádra

Využití příležitosti přípravy nového zákona o státní památkové péči k ustavení zvláštní kategorie památky zapsané na Seznamu světového dědictví

Odstranění nehodnotné (zejména vnitroblokové) zástavby – možnost rozšíření zeleně či veřejných prostranství.

Mezinárodní soutěže pro řešení novostaveb v části 001 nebo jejím ochranném pásmu, aby tak výsledná řešení byla svou estetickou hodnotou souměřitelná s estetickou hodnotou toho nejlepšího, co po sobě zanechaly minulé generace.

Zvýšení grantové podpory vlastníkům kulturních památek, případně daňové zvýhodnění.

2 1 1 1 4

Hrozby

Trvající tlak na umísťování neúměrných komerčních kapacit na území části 001 a jejího ochranného pásma v rozporu s urbanisticky racionálním rozvojem města přinášející zásadní ohrožení památkové hodnoty historických objektů.

Ohrožení komplexní hodnoty urbanistických celků upřednostňováním priorit ekonomické těžby participující na kvalitě historického jádra proti prioritám sociologickým a vysoce kulturním. **zánik archeologických terénů.**

zánik cenných historických konstrukcí při neadekvátních transformacích.

Stavební záměry prosazující faktickou demolicí původního objektu s ponecháním pouze uliční fasády, za kterou vzniká novostavba

Nízká kvalita a značný rozsah **nové** vnitroblokové zástavby

2 1 1 2

SWOT analýza ochrany území části 001

2 1 1 2 1

Silné stránky

Příprava nového Strategického plánu hlavního města Prahy určujícího základní cíle rozvoje města a stanovující hlavní úkoly správy města včetně péče o památkový fond

Existence některých regulačních pravidel v části 001 , např. vymezení tržních míst, omezení reklamy apod.

Kolektorzace infrastrukturních sítí.

Přijetí koncepce pražských břehů (2/2014)

Regulační plán zóny Anenská (2002)

Přijetí nových Pražských stavebních předpisů s platností od 1.1.2016

http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/otpp/psp/final/01_psp_uplneni_text_priloha1-a-2.pdf

Vydání Manuálu tvorby veřejných prostranství IPR 2014

<http://manual.iprpraha.cz/cs/manual-tvorby-verejnych-prostranstvi>

2 1 1 2 2

Slabé stránky

Nedostatečný rozsah podrobnější územně plánovací dokumentace města (regulační plány, územní studie)

Nedostatečné prosazení koncepčních dokumentů a metodik do praxe.

Pokračující intenzifikační transformační procesy zejména na území Nového Města, zahušťování zástavby a navyšování míry využití území

Navyšování výškové hladiny zástavby

Zastavování vnitrobloků

2 1 1 2 3

Příležitosti

Přijetí Management plánu historického jádra jako základního komplexního dokumentu podporujícího ochranu mimořádná univerzální hodnotné hodnoty části 001

Schválení a dodržování závazné prostorové regulace výstavby v historickém jádru a jeho ochranném pásmu se zvláštním zřetelem na výškové limity výstavby.

Přijetí nového územního plánu - Metropolitního plánu a navazujících regulačních plánů s jasnou formulací pravidel a principů funkčního a prostorového využití historického jádra.

Ochrana vnitrobloků a zeleně

Respektování HCP jako stabilizovaného území při povolování novostaveb; zamezení zvyšování kódu míry využití území

2 1 1 2 4

Hrozby

Obtíže při projednávání nového územního plánu a dalších koncepčních dokumentů dotýkajících se ochrany části 001 .

Korupční a lobbistické tlaky vyvíjené na představitele veřejné správy

trvalé zaměňování odborného řízení a rozvoje města za politiku. Záměna projektu za politický cíl jedné strany a destrukce koordinované a dlouhodobé spolupráce.

Výstavba výškových a hmotově předdimenzovaných objektů ve vizuálním kontaktu s historickým centrem a také hmotově předdimenzovaných budov (především obchodně administrativních) v HCP

Zvýšený zájem o změny využití území v pohledově exponovaných územích a v poloze výrazných terénních útvarů a tlak na jejich realizaci

Ztráta měřítko historického centra a jeho genia loci

Zánik dochované historické parcelace

Nepochopení významu obsahu města pro kvalitu struktury území

Absence iniciačních přístupů pro vytváření nové kvality veřejného prostoru

2 1 1 3

SWOT analýza nové vrstvy hmotného prostředí

2 1 1 2 1

Silné stránky

Vysoká motivační a asociační kvalita pro interpretaci současného místa. Vysoký potenciál kontextuality.

Přijatý Manuál veřejných prostranství

Přijaté Pražské stavební předpisy

2 1 1 2 2

Slabé stránky

Absence architektonických soutěží, absence autorizovaného architekta při předprojektové a projektové přípravě renovací a tvorby nové vrstvy. Porušování zákona, korupce.

2 1 1 2 3

Příležitosti

Vkládání iniciačních jader do struktury města. Diverzifikace nabídek mimo část 001 a její odlehčení.

Nové může být skutečně kvalitní náhradou kvalitativně horšího za předpokladu skutečné kvality nové vrstvy.

Změna zákona o arch soutěžích, památkového zákona ve smyslu povinnost přítomnosti autorizovaného architekta při úpravách a dostavby památky, kodifikované jako významný architektonický objekt.

2 1 1 2 4

Hrozby

Nový pam
památky.

Nízká architektonická kvalita nahrazující historickou substancí. Nenahraditelná ztráta možná kvalitnější historické substance nekvalitními historismy.

Územní plán a související dokumenty **neberoucí** ohled na hodnoty historické urbanistické a architektonické substance části 001

2 1 2

Nehmotná kultura, stabilita a proměna

2 1 2 1

Kultura

2 1 2 1 1

SWOT analýza institucionální kultury

2 1 2 1 1 1

Silné stránky

Mimořádné množství divadel, koncertních sálů, muzeí a galerií, jejich koncentrace v centru města s příznivým dopravním spojením nebo v dosahu pěší chůze

Celoroční program kulturních a společenských akcí
 Otevřenost všem multikulturním proudům obohacujícím kulturní život Prahy
 Hustá síť zařízení pro kulturní osvětu a „arts education“ včetně tzv. základních škol umění a pro neprofesionální umělecké aktivity
 Atraktivní a motivační prostředí města Prahy pro realizaci kulturních aktivit.

2 1 2 1 1 2

Slabé stránky

Nestabilní grantový systém kulturních projektů
 Nízká kompetence pořadatelů úspěšně provádět Fundraising pro financování kulturních projektů
 Absence kapacitnějších koncertních sálů na vysoké akustické úrovni
 Vysoký počet kasin a podobných zařízení,
 Nekvalitní prezentace kulturního života města v turistické prezentaci
Málo akcí světového významu, slabé aspirační schopnosti.
Rezervy ve struktuře kulturní politiky města

2 1 2 1 1 3

Příležitosti

Kvalitativně orientovaná kulturní politika města podpory institucionální a.
 Navýšení rozpočtu města pro podporu kulturních projektů a institucí
 Zkvalitnění komunikace kulturních institucí sídlících v Praze s informační agenturou města a s mediálními prostředky, které má město k dispozici.
 Vícezdrojový a otevřený systém financování a další podpory kultury pro profesionální i neprofesionální oblast.
 Provázání školství vědy a kultury s reálnou praxí a posílit integrační procesy s Evropou a posilování blízkosti Prahy k regionu prosperujícího města centrální západní Evropy.
 Posílit kulturní instituce zřizované městem v jejich evropském významu a kulturu nabízet v domácích institucích na světové úrovni.
 Zajistit příležitosti uplatnění absolventů vysokých škol podporou vzniku příležitostí.
 Podpora mezinárodní směny příležitostí, směna zkušeností (Studentexchangeprogramm apod.)

2 1 2 1 1 4

Hrozby

Ztráta kvalitních mezinárodních kulturních projektů
 Ukončení činnosti kvalitních kulturních institucí
 Další rozvoj zařízení (kasina, herny, **muzea kuriozit, noční podniky**) s nízkou kulturní ambicí
 Ztráta zájmu občanů o kulturu pod tlakem spotřebního způsobu života, snížení jejich kulturní úrovně a vkusu. Ztráta autority kulturních elit, vulgarizace a průměrnost požadavku na kvalitu. Relativizace hodnot.
 Nedostatečné financování ze strany veřejných rozpočtů bez adekvátní náhrady z Fundraisingu a vlastních příjmů může vést k zániku kvalitních kulturních instiucí a nerealizaci hodnotných projektů

2 1 2 1 2

Kultura a turistický ruch, prosperita.

2 1 2 1 2 1

Silné stránky

Celosvětově výjimečná architektonicko-urbanistická hodnota města, zejména části 001 , zvyšující jeho turistickou atraktivitu

Rozsáhlá a kvalitní síť ubytovacích zařízení všech kategorií, dostatečná nabídka služeb pro návštěvníky
 Česká gastronomie v kombinaci s tradiční výrobou světoznámého piva
 Relativně příznivý poměr cena/kvalita.

Informační systém pro návštěvníky města; dobrá informační kvalita webových stránek o akcích, památkách, městské dopravě apod.

Umístění v centru Evropy

Celosvětový trend směrem k nárůstu městského a kulturního turismu

Sídlo poboček mnoha světových společností pro Střední a Východní Evropu

Nabídka kulturních, společenských a sportovních akcí, nabídka exkluzivních nákupů

Vysoký ekonomický přínos.

Motivace města navyšovat služby a související nabídky turismu

Pozitivní asociace (potenciálních) návštěvníků ČR – Praha je hlavní město přátelské a vyspělé země se vstřícnými a tolerantními obyvateli, hodnotnou kulturou a širokým spektrem kulturních událostí

2 1 2 1 2 2

Slabé stránky

Absence segmentu kulturního turismu v kulturní politice města

Absence cíleného kvality kulturní nabídky na světové úrovni cílené na kvalitního vzdělaného návštěvníka.

Absence motivace světové elitní kultury k účasti na akcích pořádaných v Praze. Slabá prestižní motivace.

Deficit v marketingovém řízení - nepravdivé a nekoncepční zaměření marketingového výzkumu, chybí měření efektivity používaných marketingových nástrojů.

Umístění v centru Evropy, ale bez funkčních rychlých dopravních vazeb.

Absence rychlého moderního vlakového koridoru Berlin -Praha-Vídeň, Praha -Mnichov

Absence rychlého dopravního napojení města na letiště Praha a na navazující síť veřejné dopravy.

Ztráta významu Prahy jako evropského regionálního prosperujícího centra kultury, obchodu služeb.

Ztráta zájmu o Prahu jako města, bankovníctví, komunikace a mezinárodního obchodu.

Ztráta možnosti individuální nabídky cestování do jiných míst než Prahu z důvodu nereprezentativní sítě HD pro zahraniční turisty. Dochází k přetěžování míst autokary

Přetížení nejatraktivnějších míst části 001 turistickým provozem, absence diferenciac nabídek.

Nevhodné komerční aktivity na hlavních turistických trasách a destinacích včetně růstu doprovodných negativních důsledků demotivujících k opakované návštěvě.

Přetížení řeky neregulovanou říční dopravou v klidu i pohybu

Zvyšování počtu ubytovacích zařízení v centru a s tím související transformace historických objektů

Drobná kriminalita zaměřená na návštěvníky Prahy

Slabá nabídka kulturních příležitostí světové úrovně.

Neodborná prezentace historických památek na úrovni levného kýče

Absence diferenciac nabídek v necentrálních oblastech Prahy.

nedostatečná orientace na intelektuální vnímání Prahy s akcentem příležitostí pro vyšší kvalitu a kulturně orientované hosty

Dostupnost levného alkoholu levnějšího než nealkoholické nápoje.

Dostupnost a široká prezentace erotických služeb v centru města
 Neomezená konzumace alkoholu na veřejných prostranstvích mimo gastronomická zařízení.
 Nehygienické prostředí města
 Nedostatečná nabídka hygienických zařízení města, jejich bezplatná dostupnost, monitoring kvalita a servis.
 Znehodnocení vizuálně nejatraktivnějších partií Prahy pro pěší návštěvníky dopravou v klidu i v pohybu.

2 1 2 1 2 3

Příležitosti

Celosvětový trend nárůstu poptávky po kulturním a městském turismu.
 Využití konkurenčních výhod Prahy (USP, SEP, výsledky průzkumů: Anholt City Brand Index, Mercer) v kombinaci s poptávkovými a nabídkovými trendy, včetně trendů v marketingové komunikaci.
 Změna marketingové strategie - směřování ke zvýšení spokojenosti, změně vnímání Prahy jako destinace kvalitního kulturního turismu - uplatnění silné diferenciací strategie založené na kvalitě (poměru cena/kvalita)
 Flexibilita a spolupráce Prahy (Magistrát, PIS) s organizacemi kultury a se subjekty soukromého sektoru při přípravě akcí mezinárodního významu (výročí, ocenění apod.).
 Inicivace vzniku platformy se zapojením všech hlavních subjektů (klíčových hráčů) pro tvorbu a rozvoj produktu kulturního turismu i pro nízkou sezonu a mimosezónu.
 Praha je klíčovým produktem marketingové strategie ČR – možnost využití marketingových nástrojů a kampaní agentury CzechTourism.
 Tvorba a řízení značky zaměřené na změnu umístování a vnímání, která musí být postavena na širším základě s využitím českých firem, produktů, osobností apod. (tzv. iconic products, iconic companies, iconic personalities).
 Dobudování trasy metra na Letiště Václava Havla..
 Trend využívání silniční a železniční dopravy – umožňuje koncentrovat se na evropské zdrojové trhy.
 Členství v Evropské unii – nárůst segmentu obchodního i rekreačního turismu, financování projektů kulturního turismu z fondů EU.
 Nabídka kulturních programů vyššího mezinárodního standardu podporujících opakovanou návštěvu.
 Různorodost a kvalita aktivit, za kterými je možné do Prahy přicestovat
 Nové formy marketingu a propagace Prahy jako příjemného, bezpečného a výjimečného města
Zainteresování průmyslu cestovního ruchu na udržení OUV, směřovat příjmy z cestovního ruchu více do oprav a propagace statku
Zpracování plánu udržitelného rozvoje turistického ruchu pro HCP
 Rozšíření turistických příležitostí a služeb do okrajových částí HCP i mimo území části 001
 Atraktivní příměstská krajina s mnoha památkami
 Dlouhodobé zlepšování image města (kvalita služeb, čistota, bezpečnost)
 Podpora areálů pro volnočasové aktivity v blízkém okolí části 001
 Vzestup jazykové gramotnosti Pražanů

2 1 2 1 2 4

Hrozby

Pokračující riziková situace a ekonomická i politická nejistota v mezinárodním prostředí, zejména evropském (eurozóna).
 Rostoucí konkurence destinací a objevování destinací nových.
 Kriminalita a obavy klientů o vlastní bezpečnost – poškozování image destinace.
 Nejisté počasí.
 Zdražování služeb v České republice a vyčerpání cenové konkurenceschopnosti.
 Zranitelnost letecké dopravy - pokles počtu amerických a ostatních mimoevropských turistů z důvodu zranitelnosti letecké dopravy v případě zvýšených rizik, konfliktů, teroristických akcí a podobných jevů negativně ovlivňujících mezinárodní – zejména mezikontinentální – turismus a turismus na dlouhé vzdálenosti (long-haul tourism).

Zvýšení DPH: konkurenceschopnost cen.
Financování turismu 2014+.

Nedostatek podpory diferencovaných a flexibilních projektů rozšiřujících nabídku pro návštěvníky města (mj. dle věku, vzdělání a fyzických možností mobility)

Ceny za některé služby překračující akceptovatelnou hranici pro domácí klientelu – podpora trendu EU „cestování pro všechny“

Vážná ekonomická krize v Evropě a ve světě

Přetrvávající negativní povědomí turistů o jejich klamání

Přetížení části 001 y

Možný nedostatek kvalifikovaných pracovních sil

Posilování xenofobních tendencí určitých skupin občanů Prahy

Dopady mezinárodních sankcí a krizí na turistický ruch

Návštěva Prahy za účelem levné párty

Poškozování památek podnapilými turisty

Ztráta zájmu o Prahu segmentu obchodního turismu jako o centrum mezinárodního obchodu, bankovníctví, směny a komunikace Ztráta prosperity města ztrátou diverzifikace příležitostí, ale i rozložení hospodářských rizik v kontextu prostoru hospodářské instituce města jako součásti světové ekonomiky.

Ohrožení prosperity města ohrožuje i jeho vnitřní kvality ve financovatelnosti jeho potřeb jinak než ziskem z vsudypřítomného turismu.

Ztráta kvality města a úpadku obyvatel ztrátou mezinárodních hospodářských vazeb pracovní příležitosti na světové úrovni jak z hlediska tématu, vzdělání, invence, pracovitosti, tak i mezinárodního ocenění ohodnocení a tak prestiže a mezinárodní přitažlivosti.

Praha si musí na sebe vydělat jinak než prodejem levného piva turistům a spekulací s pozemky.

2 1 2 2
2 1 2 2 1
2 1 2 2 1 1

Kultura v horizontále města

Život ve městě

Silné stránky

Praha jako stabilní součást sítě evropských metropolí s geograficky příznivou polohou a vykazující dlouhodobě turistickou přitažlivost a podnikatelskou atraktivitu.

Historické jádro Prahy s tradičním sídlem hlavy státu, sídlem zákonodárných sborů, vlády a ministerstev, včetně sídel nejdůležitějších zastupitelských úřadů cizích států

Historické jádro Prahy představují celostátně nejrozsáhlejší koncentraci vzdělávacích, kulturních, vědeckých, církevních, ale i zdravotnických institucí a významných ekonomických subjektů.

Dobře fungující integrovaný záchranný systém města pro případ přírodních katastrof nebo jiných mimořádných událostí.

Oblast historického centra oblasti 001 je těžištěm pracovních příležitostí Prahy s významným ekonomickým přínosem HDP ČR.

Velmi hustá síť veřejné dopravy

Široká nabídka služeb a zboží kulturní povahy, včetně příležitostí.

Významný podíl zelených ploch v HCP a přírodního prvků řeky

Významný podíl vedení technické infrastruktury v historickém jádru města kolektorovou sítí.

Zlepšená kvalita vody ve Vltavě a jejích přítocích, umožňující rehabilitaci jejich rekreačních kapacit.

~~Čistotě ovzduší. Přechodem na nová topná média, však s riziky nenávratnosti původních v případě surovinové krize ztrátou a povinné údržby tradičních komínů.~~

2 1 2 2 1 2

Slabé stránky

nedostatečná práce s veřejným prostorem města
 Znehodnocení města Informačním a reklamním smogem
 přetížení části 001 turistickým ruchem,
 nedostatky v základní občanské vybavenosti, úbytky “mimoparkové” zeleně atd.
 Nedostatečná vybavenost veřejných prostorů městským mobiliářem a jejich znehodnocení
 objektovým smogem

Možná konzumace alkoholu ve veřejném prostranství lokalizuje intenzivní pauperizaci všedního dne
 v historickém jádru ve veřejném prostranství a přítomnost bezdomovců v centrální Praze a s tím
 související pokles hygieny veřejných prostranství města.

Technická zastaralost částí technické infrastruktury (nejen tam, i v OP)

Vysoké zatížení některých úseků uliční sítě automobilovou dopravou v klidu a pohybu.

Vandalismus – znehodnocování památek, zeleně a městského mobiliáře

Změna sociální struktury obyvatelstva, gentrifikace centra, úbytek stálého obyvatelstva

Vysoký podíl zprivatizovaného veřejného prostoru v turisticky atraktivních částech

**Existence poměrně rozsáhlého počtu nevyužitých či nevhodně užívaných objektů a areálů a jejich
 velmi špatný stavební stav**

2 1 2 2 1 3

Příležitosti

Zvyšování kvality bydlení a pobytu v části 001

Zvyšování kvality veřejných služeb a kulturních aktivit prostřednictvím legislativy i nakládáním
 s objekty v přímém vlastnictví města, státu a městských částí

Zastavení privatizace bytového fondu na území HCP

Podpora přirozeného životního cyklu obyvatel centra

Využívání regulativu podílu bydlení v centrální části města

Sjednocení koncepce veřejného prostoru města, navyšování jeho obytnosti

Sjednocení detailu města a odstranění nadbytečných technických objektů infrastruktury, zvýšení
 pěší prostupnosti města

Navýšení kulturních nabídek a příležitostí k setrvání a komunikaci.

Kultivace navazujícího synergického prostoru okolí památky zajišťující komplexní kvalitu a význam
 místa povyšující hierarchii významu prostoru města nebo jeho lokality, jako významného
 identifikačního a sdíleného prostoru kultury místa.

Vyřešení problematiky SJM, pěší prostupnost mezi rozdělenými lokalitami, odstarnění oslabení
 vnitřní periferie města.

Reprezentativní přístup z Hlavního nádraží do města, odstranění asociálního charakteru celého
 veřejného prostoru kolem nádraží.

2 1 2 2 1 4

Hrozby

Ohrožení obyvatel a památkového fondu teroristickým útokem nebo aktivitami extremistických
 skupin;

pokračování existence sociálně patologických jevů v části 001

Výrazný úbytek nezastavěných ploch v části 001 i v jejím ochranném pásmu v prostoru vnitřních
 dvorů;

Trvalá pauperizace a rozklad severovýchodní hranice historického jádra oblasti 001 v podobě SJM
 jako asociálního a neprostupného prostoru města.

Využití zbylých veřejných prostorů k nevhodným aktivitám

hrozby z nedořešení individuální automobilové dopravy v pohybu i v klidu apod.

Vznik dalších monofunkčních turistických nebo obchodně administrativních zón uvnitř HCP

2 1 3

SWOT analýza dopravní infrastruktury

2 1 3 1

Silné stránky

Dobrá dopravní dostupnost historického jádra veřejnou dopravou a vysoká míra využití prostředků městské hromadné dopravy

Stanice metra v území historického jádra a nádraží na jeho obvodě

2 1 3 2

Slabé stránky

Mimořádná zátěž automobilovou (**tranzitní i cílovou**) dopravou dotýkající se bez prostředně území historického jádra

Nízká úroveň regionální železnice

Absence regulace dopravy v centru**Nárůst počtu cílů individuální automobilové dopravy v HCP**

Absence kvalitního dopravního spojení města a letiště a navazujících regionů

Vysoká provozní náročnost velmi využívané veřejné dopravy na hranici svých kapacit v centrální části města.

Nekvalitní a pomalé napojení na dopravní infrastrukturu Evropy v oblasti HD, nekvalitní a pomalý vlakový koridor směr Vídeň, Berlin, Mnichov. Praha není transnitním městem mezi Berlínem a Vídní jako v minulosti. Obvyklé obchodní cesty vlakem se mezi Německem a Rakouskem jsou vedeny rychlými koridory Německa a Rakouska, mimo území ČR. To vede ke ztrátě zájmu o Prahu jako o významné obchodní centrum regionu. Těžiště se tak přesouvá k městům Bratislava, Brno, Ostrava. Varšava si udržela vlastnosti mezinárodního letiště.

Ztráta přímých leteckých linek do světově významných destinací jako je USA a Kanada.

Nekvalitní připojení letiště Ruzyně na centrální vlakovou síť Čech a navazujících sítí Evropy.

Urbanistická bariéra severojižní magistrály znemožňující přímé propojení centra s navazujícími městskými částmi a stejně tak realizaci potenciálně přínosných projektů rozšiřující kvalitní nabídku pro turisty (např. tzv. muzejní míle)

Nekvalitní a nereprezentativní nádraží s historizujícím vzhledem a místem bezdomovců.

Nekvalitní pěší propojení z Hlavního nádraží do centra

Průchod pauperizovanou periferií od nádraží do historického centra

Dálniční stavba severojižní magistrály bez omezení na hranici historického jádra.

Absence koordinace legislativního rámce prostoru řeky jako vodní cesty a prostoru města mezi orgány města a orgány státu, která se projevuje zvláště v oblasti historického centra. Město Praha nemůže regulovat počet a velikost lodí v prosru historického centra. Tento nedostatek se projevuje ve vytěžování prostoru řeky trvale kotvenými nadměrnými, nadměrečnými plavidly na nejnvýznamnějších místech nábřeží.

2 1 3 3

Příležitosti

Napojení města na mezinárodní vlakovou infrastrukturu

Napojení letiště na centrum města a vlakovou infrastrukturu Čecha a Evropy

Dokončení základní komunikační sítě na území města, především vnějšího a vnitřního (městského) okruhu

Rozšíření tangenciálních tras městské hromadné dopravy – nové mosty

Modernizace vozového parku městské hromadné dopravy (nové tramvaje, příp. citybusy; ekologické, hybridní prostředky dopravy)

Rozšiřování bezbariérových tras městské hromadné dopravy

Rozšiřování dopravně zklidněných oblastí s preferencí pěší a cyklistické dopravy

Využívání železnice v městské integrované dopravě na území historického jádra

Zlepšení estetické a funkční kvality stanic železniční a autobusové dopravy v historickém jádru města a jeho blízkém okolí

Regulace automobilové dopravy ekonomickými nástroji, např. mýtným systémem

Rezervace parkovacích míst pro rezidenty.

Omezení parkování pro nerezidenty městského jádra

Restrikce příjezdu do historického centra Prahy, omezení tranzitní dopravy přes Malou Stranu

Vyřešení vnitřní periferie dálniční stavby uprostřed města SJM, tzv. humanizace SJM, ztraktivně oblastí podél SJM

Omezení vzniku nových cílů IAD v centru města

Prosazování dalších forem individuální dopravy Cyklostezky, elektromobily, autosharing s cílem odlehčit MHD v centrální poloze města a omezit automobilovou dopravu.

Diferencovat pracovní příležitosti z centra do oblastí ochranného pásma.

2 1 3 4

Hrozby

Další růst počtu automobilů znamenající tlak na zvyšování komunikačních i parkovacích kapacit

Zvyšování dopravní zátěže generované novými komerčními funkcemi na hranici historického jádra nebo přímo na jeho území

Zvýšení kapacity veřejných parkovišť v historickém jádru bez regulace stávajících.

Zdražování ve veřejné (hromadné) dopravě v důsledku ekonomicky nerentabilních částí systému

Nedostatečný systém regulace automobilové dopravy v historickém jádru

Izolace Prahy a ztráta kulturní a ekonomické prosperity v případě propadu dopravních vazeb HD na Evropskou infrastrukturu.

2 1 3 5

Vize

Kvalitní a závazný Strategický plán města bez politické destrukce

Stabilní řízení města s konkrétními výsledky

2 1 4

Kvalita života v oblasti životního prostředí.

Kvalita života QOL posuzována indexem kvality života, který vychází z údajů charakterizujících tři oblasti života: a) předpoklady pro dlouhý a zdravý život, b) předpoklady pro tvořivý život s dostatečným vzděláním, c) předpoklady pro přiměřenou životní úroveň. V rámci *národní úrovně* byl charakterizován vývoj v ČR v letech 1990-2000 pomocí **Indexu kvality a udržitelnosti života**, který byl sestaven pro čtyři hlavní oblasti kvality života: a) společensko-politická oblast, b) sociální oblast, c) ekonomická oblast, d) environmentální oblast. V rámci *globální úrovně* byl konstruován pro 179 zemí světa **Index udržitelného rozvoje**, jež byl založen na sedmi základních aspektech světového vývoje: a) lidská práva, svoboda a rovnost, b) demografické ukazatele a očekávaná délka života, c) zdravotní stav a zdravotní péče, d) vzdělání, technologie a informace, e) ekonomický rozvoj a zahraniční zadlužení, f) spotřeba zdrojů, ekologická efektivnost, g) kvalita životního prostředí.

<http://www.demografie.info>

Vzhledem ke komplexnosti pojmu kvalita života, která je jedním z pilířů strategického plánu města je následující SWOT analýza orientována na oblast životního prostředí než na všechny aspekty kvality života, které půdorys tohoto dokumentu nemůže ve vztahu k zadání komplexně propracovat.

2 1 4 1

Silné stránky

Významné zelené plochy v části 001 a v blízkém okolí města

Zdařilá revitalizace pražských historických parků a zahrad v části 001

Výrazný fenomén řeky Vltavy jako zásadní činitel utváření krajiny a pohledových os

Přechod na nová topná média pozitivně ovlivňující kvalitu ovzduší

2 1 4 2

Slabé stránky

Místní zhoršování životního prostředí, zejména překračování limitů hluku zejména podél SJM a znečištění ovzduší z automobilové dopravy

Znehodnocování veřejných prostorů přetížením dopravou a parkováním vozidel

Nedostatek zeleně a vodních prvků v dílčích prostorech kompaktně zastavěné části 001 způsobující mj. zhoršené mikroklimatické poměry

"Lunapark" na Vltavě, ohrožení kulturní kvality Vltavy ztrátou regulace hlavního veřejného prostoru města městem. Externí vlivy správy řeky jako dopravní cesty v gesci Ministerstva dopravy.

2 1 4 3

Příležitosti

Diferencované využití fenoménu řeky Vltavy a jejích nábřeží

2 1 4 4

Hrozby

Živelné přírodní katastrofy

Tlak na nadměrné turisticko–komerční využití řeky, břehů Vltavy a chráněných přírodních útvarů a lokalit

Úbytek zeleně v části 001 a jeho okolí

Další zatěžování části 001 individuální automobilovou dopravou

Vzestup cen ekologicky méně zatěžových topných médií a v jeho důsledku návrat k více znečišťujícím médiím

3

Cíl ochrany na základě SWOT

Cíle managementu památky směřující k její ochraně, resp. dalšímu prohloubení

3

Zápis historického centra Prahy do Seznamu světového dědictví Unesco má i v oblasti kultury zavazující charakter. Kulturní nabídka by měla odpovídat charakteristikám památky. (vypouštím zelené. To už bylo mezinárodně právním způsobem učiněno tím, že Výbor pro světové dědictví přijal prohlášení o její OUV – viz vepředu, proto m.j. ho tam doporučuji uvést v přesném překladu oficiálního znění) Praha je chráněna nejen pro své vertikální dominanty, ale rovněž pro celou strukturu středověkého centra.

Kvalitě a různorodosti městské struktury musí odpovídat diverzifikovaná kulturní nabídka. Je třeba směřovat k tomu, aby obsahovala „vysoké“ i „nízké“, dominanty, i nenadálá setkání. Je nutné vytvořit nové živé kulturní body současné a trvalé hodnoty sofistikovaně rozptýlené v interiéru města, které by rozšiřovaly povědomí o intelektuálním a kreativním potenciálu Prahy. Jejich

realizaci je třeba chápat jako významnou příležitost.

3 1

Základní cíle managementu

Výbor světového dědictví UNESCO přijal v roce 2002 tzv. „Budapeštskou deklaraci“, která stanoví důležitost cíle systematické a plánované péče o statky zapsané na Seznam. K naplnění systematického nakládání s památkou světového dědictví a k zachování péče o její hodnoty slouží jednak „Management Plán“, jednak institucionální struktura zajišťující péči o ni, koordinátor světové památky a Rada světové památky.

V Rozhodnutí č. 32 COM 7B.86 Výbor světového dědictví UNESCO zároveň vyslovil požadavek na zdokonalení efektivity stávajících plánovacích, řídicích a ochranných opatření.

3 1 1

Význam a předmět ochrany

Základním posláním ochrany kulturního dědictví Historického centra Prahy je zachování komplexu hodnot hmotné a nehmotné kultury pro další generace jako informace o kulturní minulosti a současnosti. V současné době je tento celek chápán v kontextu posledních dokumentů UNESCO a po všech diskuzích jako nedělitelný. Zvláště pak po zapracování dokumentu "Doporučení týkajícího se historické městské krajiny", přijatý 27. května 2011 na Mezivládním jednání expertů o historické městské krajině (kategorie II) v ústředí UNESCO. Nutným předpokladem holistický přístup k problematice města zahrnující přidanou hodnotu kulturní současnosti jako neodmyslitelnou a nezaměnitelnou vrstvu svědectví života naší doby. Z uvedeného plyne odpovědnost za naši současnost, která nakládá s historickým dědictvím a zároveň vytváří odkazovatelnou kulturní stopu pro budoucnost.

3 1 1

Konkrétní cíle managementu

3 1 2

Dlouhodobé cíle

- Integrace cílů do Strategického plánu města (vliv externalit)
- Chránit statek a jeho univerzální hodnotu ve smyslu kritérií posledních dokumentů UNESCO.
- Přijmou zodpovědnost za kvalitu kulturní současnosti, obsahu kultivujícího památku.
- Podporovat promyšlený etický obsah města a jeho etické funkce.
- Posuzovat OUV v jejich celostním zapojení do organismu města s ohledem na komplexní a vyváženou provázanost OUV a QOL včetně aspektu prosperity organismu hlavního města.

- Chránit OUV komplexu statku a jeho jednotlivostí včetně jeho souvisejícího okolí.
- Zasadit se za a omezení neúměrného vizuálního působení reklamy.
- Využívat intelektuální kapacity města a jeho odborných orgánů při přípravě a koordinaci městských a státních právních předpisů s potenciálním dopadem na OUV části 001 tak, aby riziko jejich dopadu na OUV bylo minimalizováno; využívat těchto kapacit a kompetencí města při přípravě národních právních předpisů s potenciálním dopadem na statky Světového dědictví.

- Zajistit kvalitu výstavby a údržby města přítomností odborníků jak ve fázi předprojektové (Odborní pracovníci na straně PP a zpracování SHP a projektu (autorizovaných architektů) a veřejných mezinárodních architektonických soutěží.
- Podporovat všeobecnou humanizaci města jeho aplikací principů obsažených v Manuálu rozvoje veřejných prostranství a Koncepce pražských břehů.
- Podporovat humanizaci a transformaci SJM, dnes vytvářející na okraji statku atmosféru vnitřní periferie města, na městský bulvár s vazbou na potenciál umístění významných objektů institucí kultury, vědy, školství, ale i státu a Evropy. Oslabit její město rozdělovací působení posílením míst radiálního propojení.
- Neudržitelné oblasti vnější periferie města stabilizovat jasnou strategií rozhraní mezi přírodní a městskou krajinou. Oblasti vnitřní periferie ohrožující kulturní dědictví historického jádra mapovat, registrovat a hledat přesnou stratifikaci využití v zapojování do struktury navazujících lokalit nástroji jejich homogenizace.
- Zajistit vědeckost a otevřenost zpracování informací o památkách, ale i archeologických nálezů a jejich zpřístupňování veřejnosti formou integrovaného systému GIS. Podpora povědomí o historické substanci města.
- Podpořit rozvoj a integrace dat o památkách v systému GIS s cílem přesné specifikace vědecky doložených hodnot (SHP) objektu nutných k jejich zachování.

Vytipování iniciačních jader kultivace města nebo jeho specifických lokalit

(nákladové nádraží Žižkov, vlaková seřadiště, oblast severojižní magistrály) s cíle vnitřní homogenizace struktury středního prstence města s cílem odlehčit centrální historické části města.

3 1 3

Střednědobé cíle

- Integrace cílů do Metropolitního plánu města (včetně vlivu externalit), včetně decentralizace pro historické město zbytných aktivit.
- Zpracování podrobné územně plánovací dokumentace pro celek, nebo alespoň vybrané lokality v rámci historického města, v nichž se soustřeďuje tlak na zvyšování exploatace území (okolí Václavského náměstí, oblast Dolního Nového Města.
- Vytvoření pravidel regulujících míru a způsob využití (hladiny) řeky.
- Vytvořit stabilní a jasnou finanční podporu fondem pro obnovu památek za přesně formulovaných podmínek co je nadstandardní částí údržby památkového objektu.
- Vytvoření a realizace záměrů kulturní politiky města.
- Vytvoření politiky ochrany bytového fondu.
- Aplikace dopravní politiky pro střed města s cílem zlepšení stavu životního prostředí a komfortu posilujícího především atraktivitu trvalého bydlení

4

Krátkodobé a okamžité cíle

- Integrace a spolupráce všech resortů správy města na přípravě Metropolitního plánu města.
- Podporovat koordinaci legislativy města a státu, např. v oblasti řeky jakožto prioritního segmentu části 001 (ohrožení OUV)
- Podporovat omezení automobilové dopravy včetně parkovacích míst v části 001 pro nerezidenty.
- Vytvořit koncepci a postupnými kroky realizovat úpravy jednotlivých veřejných prostorů s cílem zvýšení jejich estetické a pobytové hodnoty.
- Posilování klidových míst v oblasti centra, posílení prvků stromové zeleně ve veřejném prostoru.
- Zamezit degradujícím jevům snižujícím dlouhodobě kvalitu prostředí města (hygienu, bezpečnost, vizuální smog).
- Nepovolovat vznik dalších kapacitních administrativní a komerčních ploch, stabilizovat využití stávajících, místy architektonicky cenných budov, zabránit odchodu státních a městských institucí.

3 2 1 2

Obecné principy naplňování management plánu

Monitoring naplňování management plánu

Jedním z podkladů pro zpracování monitorovací Zprávy o plnění Management plánu předkládané správcem statku Radě světové bude, mimo jiné, i monitorovací zpráva připravovaná Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm v hlavním městě Praze o stavu statku.

Stav péče o historické jádro Prahy je již v současnosti touto odbornou organizací státní památkové péče průběžně monitorován a na základě tohoto monitoringu vznikají Roční monitorovací zprávy.

Účinnost Management plánu, musí být zaručena nejen periodickou, ale také průběžnou kontrolou plnění jeho cílů a aplikací jeho opatření, tak aby odpovídal aktuálnímu vývoji tlaků ohrožujících OUV, autenticitu a integritu, atd.

Účinnost MP bude i nadále ověřována v rámci úkolů a činnosti Kanceláře památky, která dá ve dvouletém intervalu vyhotovit Zprávu o plnění cílů a opatření MP. Půjde o vyhodnocení za dané období a posouzení, které cíle a opatření byly realizovány a které nikoliv, posouzení plnění časového harmonogramu a také zhodnocení sledovaných stálých indikátorů monitoringu, kterým se věnují Roční monitorovací zprávy, která je jedním z podkladů pro zpracování zprávy o plnění stanovených cílů a opatření. Zároveň budou ověřovány nové cíle a opatření, které se v mezidobí objevily. Výsledky monitoringu plnění MP budou předkládány správcem statku k vyjádření a uplatnění připomínek také Radě světové památky. Na základě výstupů tohoto hodnocení bude MP periodicky aktualizován tak, aby odpovídal vnitřnímu vývoji i vývoji externalit a tlakům ohrožujícím OUV, autenticitu a integritu, atd.

3 2 2 3

Kritéria a indikátory kvality komplexu OUV a QOL a cíle jejich udržení vyplývají ze SWOT

Součástí Zprávy o plnění cílů a opatření MP bude:

1. Hodnocení zachování autenticity a integrity památky vývoje sledovaných indikátorů (dle Management plánu) a také rizikových faktorů
2. Hodnocení účinnosti stávajících opatření
3. Hodnocení účinnosti a realizace přijatých opatření
4. Hodnocení činnosti správce statku a Rady světové památky za dané období
5. Hodnocení dočasných indikátorů monitoringu (dle MP nebo rozhodnutí Výboru)
6. Hodnocení stálých indikátorů monitoringu mimo jiné také za pomoci obrazové dokumentace historických stavů a její komparace

A dále stálých indikátorů monitoringů (sledovaných NPÚ), kterými jsou:

7. Panoramatické pohledové hodnoty, jejich změny a narušení výškovými a rozměrnými stavbami, vizuální integrita
8. Urbanismustické hodnoty – historická parcelace, uliční a stavební čáry, struktura zástavby, charakter zástavby, veřejná prostranství, výškové členění zástavby, zapojení novostaveb do charakteru zástavby
9. Prováděné stavební úpravy a přestavby areálů a objektů včetně tzv. skrytých demolice, ztráta autenticity
10. Stav střechní krajiny a její změny (navyšování hladiny zástavby, nástavby domů, půdní vestavby)

11. Úbytek trvalého bytového fondu, sociologické změny, nevhodné využití objektů, opuštěné a havarijní objekty

Další doporučení okruhy, dle Management plánu:

12. Kvalita vzdělání a osvěty v historii, současné kultury a památkové péče
 13. Správa a údržba veřejných prostranství
 14. Profesionalita na všech stupních péče o památku a její rozvoj
 15. Sledování koordinace legislativního rámce památky
 16. Nástrojem sledování stavu statku a trendů jeho proměny by mělo být důsledné průběžné monitorování probíhajících stavebních i nestavebních změn prostředí statku, resp. mizejících stavů cestou fotodokumentace

3 2 3

Status a časová platnost management plánu

Právní ukotvení MP podle zákona č. 20/1987, Sb., o státní památkové péči – podle § 28a, a § 29 hlavní město Praha vykonává a organizuje státní památkovou péči na svém území a může schválit koncepci podpory státní památkové péče.

MP bude schválen Zastupitelstvem hlavního města Prahy jako koncepční dokument hlavního města posilující ochranu HCP – část 001.

Na základě průběžného vyhodnocování bude prováděna aktualizace Management plánu, především cílů a opatření (viz výše). Základem pro aktualizaci budou monitorovací zprávy vypracovávané jednou za dva roky.

Pokud se vnější podmínky změní natolik, že bude třeba provést aktualizaci celého dokumentu dříve než za 5 let (např. s přijetím nového Územního plánu hlavního města Prahy), pak podnět k aktualizaci materiálu vznese správce statku či Rada světové památky.

3 2 4

Status a úloha dokumentu

3 3

Nástroje ochrany, rozvoje a udržitelnosti

3 3 1

Legislativní nástroje ochrany – právní rámec realizace Mng.PI.

3 3 1 1

Mezinárodní úmluvy a charty

3 3 1 1

UNESCO:

Úmluva o světovém dědictví

Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví

(Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage)

http://www.unesco.org/whc/world_he.htm

Úmluva byla schválena Generální konferencí UNESCO v Paříži dne 16. 11. 1972, v platnost vstoupila dne 17. 12. 1975. Depozitářem je generální ředitel k UNESCO. ČSFR přistoupila k Úmluvě dne 15. 11. 1990 a závaznou se pro ni stala dnem 15. 2. 1991. Na základě úspěchu je platná pro ČR. Text Úmluvy a oznámení o přístupu byly publikovány ve Sbírce zákonů č. 159/1991 Sb.

Hlavním posláním Úmluvy je povinnost smluvního státu zabezpečit označení, ochranu, zachování a předávání kulturního a přírodního dědictví budoucím generacím. Stát to zajistí při maximálním využití svých vlastních zdrojů, případně s mezinárodní pomocí a spoluprací.

Hlavními gestory Úmlvy jsou MK ČR a MŽP, případně další ústřední orgány státní správy podle § 25

zákona č. 2/1969 Sb. ve znění pozdějších předpisů).

Úmluva na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu (Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 94/1958 Sb., o Úmluvě na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu a Protokolu k ní z Haagu roku 1954), Druhý protokol k Úmluvě na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu z roku 1954 (č. 71/2007 Sbírky mezinárodních smluv).

Úmluva o opatřeních k zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků (1970) (Vyhláška Ministerstva zahraničních věcí č. 15/1980 Sb.)
http://www.unesco.org/culture/laws/1970/html_eng/page1.shtml

Úmluva o zachování nehmotného kulturního dědictví (2003) (Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 1/2008 Sbírky mezinárodních smluv)
<http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001325/132540e.pdf>

Další právní instrumenty UNESCO nižší právní síly

Doporučení UNESCO pro historickou městskou krajinu, přijaté Generální konferencí UNESCO 2011

Dokumenty Mezivládního výboru pro světové dědictví při UNESCO:
Směrnice pro provádění Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví ,včetně tzv. Dokumentu z Nara o autenticitě, který je součástí této Směrnice
Buapešťská deklarace z r. 2002

Rada Evropy

Evropská úmluva o krajině (č. 13/2005 Sbírky mezinárodních smluv)

Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy (č. 99/2000 Sbírky mezinárodních smluv)

Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy (č. 73/2000 Sbírky mezinárodních smluv)

Mezinárodní charty ICOMOS, které nejsou součástí právního řádu ČR

Mezinárodní charta o zachování a restaurování památek a sídlišť (tzv. Benátská charta ze dne 25. a 31. května 1964 přijatá na II. mezinárodním kongresu architektů a techniků v Benátkách)

Mezinárodní charta pro záchranu historických měst (tzv. Washingtonská charta z roku 1987)

Mezinárodní charta o řízení archeologického dědictví; Lausanne 1990

Mezinárodní charta o lidovém stavebním dědictví; Mexiko 1999

Mezinárodní charta o kulturním turismu; Mexiko 1999

Dokumenty Výboru světového dědictví

Vídeňské memorandum 2005

Základním právním předpisem upravujícím v České republice ochranu kulturních památek je zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 1988 a po mnoha novelizacích platí dodnes.

K zákonu vydalo MK také prováděcí vyhlášku č. 66/1988. Tento zákon jasně deklaruje zájem státu na ochraně kulturních památek a definuje podmínky péče o kulturní památky, o jejich zachování, zpřístupňování a vhodném využívání. Nadto kulturní památky požívají ochrany v rámci ústavního pořádku České republiky, konkrétně na základě Listiny základních práv a svobod.

Zákon definuje pojmy jako národní kulturní památka, kulturní památka, památková rezervace a památková zóna. Památková rezervace je definována jako území, jehož charakter a prostředí určuje soubor nemovitých kulturních památek, pro něž je důležité především uchování tohoto prostředí. Zákon upravuje režim a postup při obnově a restaurování KP. Dále také upravuje podmínky při obnově stavebního fondu a umísťování novostaveb v památkových rezervacích a zónách.

V roce 2008 byla schválena novela zákona o státní památkové péči, která nabyla účinnost 21. 8. 2008. Mezi nejvýznamnější změny patří jednak navýšení finančních sankcí při porušení povinností k ochraně památek vyplývajících ze zákona a jednak zmocnění obce vydat formou opatření obecné povahy neboli vyhlášky tzv. plány ochrany památkového území. Obsah a náležitosti plánů ochrany památkových rezervací a památkových zón definuje prováděcí Vyhláška č. 420/2008 ze dne 28. listopadu 2008, která nabyla účinnosti dnem 1. 1. 2009.

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, stanoví také povinnosti stavebníků, kteří zamýšlejí provádět stavby na území s archeologickými nálezy. Ministerstvo kultury vydalo na základě zákonného zmocnění vyhlášku č. 187/2007 Sb., kterou se stanoví obsah a náležitosti plánu území s archeologickými nálezy.

Ve výčtu předpisů, jež přispívají k ochraně kulturního a přírodního bohatství Historického centra Prahy nelze pominout zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, s jeho prováděcími vyhláškami, který kromě zásad ochrany chráněných přírodních území a dalších součástí živé přírody (rostlin a živočichů) stanovuje také obecné principy ochrany přírody a krajiny, případně významných krajinných prvků a krajinného rázu.

Z tohoto zákona vychází také Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů), ve znění zákona č. 93/2004 Sb., zákona č. 163/2006 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 216/2007 Sb. a zákona č. 436/2009 Sb.

Oblast územního plánování a výstavby obecně upravuje zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování, územním rozhodování a stavebním řádu (stavební zákon), včetně prováděcích vyhlášek.

Jedním z výslovně uvedených cílů územního plánování je zdůraznění ochrany architektonického a archeologického dědictví. Pro tuto ochranu stavební zákon v § 4 odst. 2 mimo jiné stanoví, že orgány územního plánování a stavební úřady postupují ve vzájemné součinnosti s dotčenými orgány chránícími veřejné zájmy podle zvláštních právních předpisů, tzn. včetně zákona ostatní památkové péči. Tyto dotčené orgány vydávají pro vydání rozhodnutí podle stavebního zákona závazná stanoviska a pro postupy podle stavebního zákona, které nejsou správními řízeními (např. územní plány), stanoviska, která jsou závazná pro opatření obecné povahy, jimiž jsou tyto územní plány schvalovány a vydávány

Zákonem č. 186/2006 Sb., o změnách zákonů, souvisejících s přijetím zákona č. 183/2006 Sb. (stavební zákon) byla novelou zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči v § 26 odst. 2, písm. c) pravomoc vyjadřovat se k územně plánovací dokumentaci a jejím změnám v památkových rezervacích a ve statcích UNESCO přenesena na Ministerstvo kultury.

Z prováděcích vyhlášek ke stavebnímu zákonu jsou pro ochranu HCP nejdůležitější vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, vyhláška č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního řízení, veřejnoprávní smlouvy a územního opatření (úprava správních řízení v souvislosti s povolováním staveb, změnou využití a účasti SPP a veřejnosti) a vyhláška č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb.

Mezi další důležité zákony z hlediska ochrany statku patří:

Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje povinnosti vlastníků, správců a uživatelů ve vztahu k nemovitostem, které jsou pozemními komunikacemi. Konkrétnější rozvedení zákonných povinností vyplývajících z tohoto zákona obsahuje vyhláška Ministerstva dopravy a spojů č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 101/2001 Sb., o navrácení nezákonně vyvezených kulturních statků, v platném znění

Zákon č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, v platném znění

Nařízení Rady (ES) č. 116/2009, o vývozu kulturních statků (kodifikované znění)

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí,

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech,

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému,

Zákon č. 305/2000 Sb., o povodích,

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze

Související právní předpisy

1. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

2. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění

3. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění

15. Zákon č. 214/2002 Sb., o vývozu některých kulturních statků z celního území Evropských společenství, v platném znění

3 3 1 3

Závazné územně plánovací dokumenty a vyhlášky platné na území hl. M. Prahy a zákony s místní působností

Nástroji územního plánování jsou na celostátní úrovni **politika územního rozvoje**, na regionální úrovni **zásady územního rozvoje** (jako územní plán kraje) a na úrovni města (obce) **územní plán**. Zásady územního rozvoje hlavního města Prahy (jako kraje) byly vydané usnesením Zastupitelstva hlavního města Prahy č. 32/59 ze dne 17. 12. 2009 formou opatření obecné povahy č. 8/2009. Zásady územního rozvoje stanovují základní urbanistickou koncepci města. Určují základní strategii pro rozvoj území s ohledem na možnosti jeho udržitelného rozvoje a hospodárneho využívání, upřesňují koncepci ochrany a rozvoje přírodních, kulturních a civilizačních hodnot a obsahují podmínky pro zpracování podrobnější dokumentace. Definují priority územního plánování, z nichž se některé bezprostředně dotýkají historického jádra města.

V souladu se zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči upravuje podmínky v oblasti památkové péče na území statku Nařízení vlády České socialistické republiky č. 66/1971 Sb., o památkové rezervaci v hlavním městě Praze ze dne 21. 7. 1971, kterým se prohlašuje za památkovou rezervaci historické jádro hlavního města Prahy. Rozsah rezervace se vymezuje katastrálním územím Starého Města a Josefova, Malé Strany, Hradčan s Pražským hradem a Nového Města s Vyšehradem a částmi přilehlých katastrálních území. Pro stavební činnost v památkové rezervaci byly stanoveny tyto podmínky:

- a) veškeré úpravy nemovitých kulturních památek i jejich souborů a objektů, které vykazují dílčí památkové nebo urbanistické hodnoty (objekty památkového zájmu), dotýkají se vnitřní i vnější architektury, musí být řešeny a prováděny se zřetelem k trvalému zabezpečení jejich hmotné podstaty, k jejich přiměřenému společenskému využití a dalšímu zhodnocování výtvarných a dokumentárních funkcí.
- b) při nové výstavbě a při vnějších úpravách nechráněných objektů se musí dbát architektonických vztahů ke kulturním památkám a jejich souborům, navazovat na jejich objemovou a prostorovou skladbu i prostředí a dotvářet jejich celky přiměřenými prostředky současné architektonické tvorby
- c) řešení a provádění veškerých úprav terénních i staveb dopravních, vodohospodářských, energetických, telekomunikačních, podzemních, jakož i inženýrských sítí v rezervaci nesmí narušovat její prostředí a ohrožovat jednotlivé kulturní památky
- d) zpracování, posuzování a schvalování všech územních plánů, soutěžních úkolů i přípravné a projektové dokumentace staveb na území rezervace musí být prováděno se zřetelem ke kulturní hodnotě prostředí

Základní regulační pravidla pro výstavbu na celém území hl. m. Prahy jsou upraveny vyhláškou hlavního města Prahy o závazné části územního plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy č. 32/1999 ze 26. 10. 1999, ve znění pozdějších předpisů. Územní plán určuje základní urbanistickou koncepci města. Vymezuje především zastavěná, zastavitelná, nezastavěná a nezastavitelná území; dále pak stanovuje podmínky prostorového uspořádání města, určuje veřejně prospěšné stavby a opatření, vytváří rámec pro rozhodování stavebních úřadů.

Území Historického centra Prahy je podle územního plánu považováno za tzv. stabilizované území. Ve stabilizovaném území není stanovena míra využití území. Z hlediska limitů rozvoje je možné pouze zachování, dotvoření a rehabilitace stávající urbanistické struktury bez možnosti další rozsáhlé stavební činnosti. Kromě toho jsou stanoveny v HCP také tzv. závazné a směrné prvky prostorového a funkčního uspořádání (např. plochy zeleně, veřejné vybavení atd.), které jsou závazné pro stavební úřady městských částí i MHMP.

Důležitým regulativem územního plánu je stanovení minimálního podílu bydlení. Stanovuje pro vybrané funkční plochy (na které je rozděleno Historické centrum Prahy) minimální podíl hrubých podlažních ploch sloužících pro bydlení. Minimální podíl bydlení je vztažen k jednotlivým stavbám tak, aby bylo u přestavovaných, modernizovaných nebo u nově postavených staveb na místě likvidovaných objektů dosaženo minimálně stejného, případně vyššího podílu bydlení, než bylo v původních objektech.

Vyhláška hlavního města Prahy č. 32/1999, o závazné části územního plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy, vymezuje také území, kde je výstavba výškových budov vyloučena, které zahrnuje jednak HCP i jeho nejbližší okolí. Cílem je ochrana výrazných kulturních hodnot struktury historické zástavby, mj. historického jádra města Prahy a jeho dochovaného panoramatu. Stávající výšková hladina může být v tomto vymezeném území překročena pouze drobnými výškovými dominantami.

V roce 2009 byla provedena změna Územního plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy z r. 1999 opatřením obecné povahy č. 6/2009. Změna Z 1000/00 nemění základní urbanistickou koncepci, pouze zahrnuje předchozí dílčí změny, opravila drobné nepřesnosti zákresů a zjednodušila legendu i regulativy funkčního a prostorového uspořádání.

Roku 2002 byla schválena Zastupitelstvem hlavního města Prahy obecně závazná vyhláška hlavního města Prahy č. 6/2002, o závazné části územního plánu zóny Anenská – Staré Město, oblast PPR (regulační plán), která definuje základní zásady uspořádání území zóny Anenská na Starém Městě a limity jeho využití vyjádřené v regulativech této vyhlášky. Územní plán zóny Anenská je první a dosud jediný schválený regulační plán na území Historického centra Prahy. Regulační plán může být vydán pouze pro území, která jsou vymezena územním plánem, popřípadě zásadami územního rozvoje. Náležitosti regulačního plánu i jeho pořizování jsou uvedeny v § 61 zákona č. 183/2006 Sb. (stavební zákon).

25. 10. 2012 byla přijata Zastupitelstvem hlavního města Prahy Aktualizace Územně analytických podkladů obce Praha 2012, včetně rozboru udržitelného rozvoje. Územně analytické podklady mají pro všechny připravované územně plánovací dokumentace zásadní význam, poskytují průzkum, všestranné rozborů a analýzy stavu území včetně rozboru udržitelného rozvoje. Zejména pro ochranu a regulaci rozvoje území uvnitř i v kontaktu s historickým jádrem města podstatné a cenné informace. Z těchto podkladů a vyhodnocení stavu a tendencí rozvoje města může vycházet jak Management plán, tak územní plán, což je zárukou koordinovaného postupu při ochraně hodnot území.

Popis stávající urbanistické struktury lze nelézt v Územně analytických podkladech hl. m. Prahy ve výkrese Struktura zástavby. V tomto výkrese je pro každou vyznačenou lokalitu uveden typ struktury a zároveň je uvedena výšková hladina – pro Historické centrum Prahy však není stanovena. Jsou zde identifikovány pohledové horizonty centra města.

Ve výkrese Kulturní hodnoty a památková ochrana města – centrum jsou kromě kulturních a národních kulturních památek vedeny také Architektonicky cenné stavby a soubory, které nebyly prohlášeny kulturními památkami, zejména jde o některé příklady moderní architektury. A dále také například tzv. Významné archeologické plochy. To jsou velká území na ploše Historického centra Prahy, kde se nacházejí dosud minimálně narušené archeologické terény.

Zásadním doporučením územně analytických podkladů hlavního města Prahy je proto přijmout regulativy pro umístování výškových a objemných staveb, které mohou potenciálně ohrozit kvalitu prostorového vnímání historického jádra Prahy. Závěrečná kapitola této části a příslušný výkres shrnují jevy problematické pro vývoj území města jako celku a určují problémy k řešení pro navazující nově zpracovávanou územně plánovací dokumentaci města obsahující i mnohé prvky, které mohou ovlivnit historické jádro. Jde především o nedostatečnou prostorovou regulaci, ochranu bydlení, nedostatečnou podporu udržení vysokých škol v rámci centra, nedořešené dopravní závady a nedostatečné kapacity městské hromadné dopravy, chybějící dopravní spojení a další specifické problémy spojené s polohou dílčích oblastí, kde se setkávají zásadní, často i protichůdné zájmy a vlivy, které se mohou významně projevit i na území historického jádra.

V současné době má Praha schválený platný územní plán a Zastupitelstvo hl. m. Prahy schválilo pořízení nového, tzv. Metropolitního plánu.

Hlavní město Praha se rozhodlo využít možnosti dané stavebním zákonem a pořídít územní plán ve dvou úrovních:

Metropolitní plán, který je zpracováván pro celé území hlavního města Prahy, a územní plán vymezené části území hlavního města Prahy, který bude ve vybraných oblastech dále zpřesňovat principy stanovené Metropolitním plánem.

-neexistence dostatečně podrobných regulativů omezujících navyšování objemů staveb pro stabilizovaná památkově chráněná území

-neexistence výškové regulace obecně v územním plánu,

-nedostatečná regulace umístování výškových staveb v územním plánu,

-neexistence regulace struktury zástavby v územním plánu,

-současná celoplošná uniformita míry regulace v územním plánu na celém území hlavního města Prahy.

pozn.: Politika územního rozvoje České republiky ukládá krajům a obcím při zpracování zásad územního rozvoje krajů a územních plánů měst respektovat republikové priority územního plánování, mezi nimiž jsou mimo jiné: vytvářet předpoklady pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel v území; ve veřejném zájmu chránit a rozvíjet přírodní, civilizační a kulturní hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Zachovat ráz jedinečné urbanistické struktury území, struktury osídlení a jedinečné kulturní krajiny, které jsou výrazem identity území, jeho historie a tradice.

Nástroje prostorové regulace v novém územním plánu a v předpokládaných navazujících regulačních plánech jsou stanovovány v součinnosti s požadavky památkové péče, v zájmu ochrany památek obecně, v zájmu udržitelného rozvoje celého města a neposlední řadě také v zájmu ochrany statku zapsaného na Seznamu světového dědictví.

Nařízení rady hl.m. Prahy č. 16/2010 (1854/2010), kterým se vydává Integrovaný krajský program snižování emisí a zlepšení kvality ovzduší na území Aglomerace Hlavní město Praha pro období let 2010 - 2012, účinné od 1. 1. 2011. Integrovaný krajský program je zpracován na základě požadavku zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění. Podle § 7 odst. 6 tohoto zákona vypracují krajské úřady (tj. v tomto případě Magistrát hl. m. Prahy) programy ke zlepšení kvality ovzduší pro ty znečišťující látky, u nichž na jejich území došlo v předchozím kalendářním roce k překročení imisního limitu

Uplatňování územního plánu je hodnoceno nejpozději každé 4 roky.

Požadavky na územní plán a způsob jeho pořízení udává § 43 zákona č. 183/2006 Sb. (stavební zákon).

Pořizovatelem Metropolitního plánu je MHMP Odbor stavební a územního plánu;
 Koncepčním pracovištěm pro zpracování, správu a aktualizaci MP i dílčích územních plánů je Kancelář metropolitního plánu v rámci Institutu plánování a rozvoje hl. m. Prahy.
 Upravený návrh zadání Metropolitního plánu byl schválen dne 19. září 2013 Zastupitelstvem hl. m. Prahy. **Mezi základní parametry a principy zadání, resp. celé koncepce územního plánování, členění a využití území a stanovení hlavních cílů rozvoje hl. m. Prahy patří:**

1. Metropolitní plán bude chápán jako aktivní a iniciační nástroj utváření území, zejména při rozvoji prostorového uspořádání města. Bude vytvářet zejména vhodný rámec pro rozhodování a bude pracovat s aktivní podporou město rozvíjejících a obohacujících investičních počínů, specificky takových, které posílí charakter města a doplní deficitní občanskou vybavenost.
2. Metropolitní plán jasně a jednoznačně definuje základní členění území a z hlediska požadavků na uspořádání a využití území rozdělí plochy do odlišných kategorií: území zastavěného, ploch zastavitelných, území nezastavěného a ploch nezastavitelných.
3. Metropolitní plán definuje jako základní jednotky plánu plochy – „lokality“, popsané především na základě jejich převažujícího charakteru. Charakter tvoří zejména umístění v území, intenzita a typ zastavění a míra stability.
4. Metropolitní plán akcentuje rozvoj jako zlepšování dosavadního stavu, nikoliv jako expanzi a exploataci (dosud) nezastavěné krajiny, akcentuje rozvoj jako zintenzivnění, zkvalitnění a zesílení prožitku města.
5. Metropolitní plán bude v území nezastavěném důsledně chránit hodnoty volné krajiny, které jsou v Praze reprezentované zejména hodnotami estetickými, ekostabilizačními a rekreačními, a v území zastavěném bude požadovaný rozvoj spatřovat v posilování městských hodnot a kvality života ve městě, s respektem k jeho památkovému a urbanisticko-architektonickým hodnotám.

Lokality

Základním stavebním kamenem vznikajícího Metropolitního plánu (MP) budou Lokality. To jsou plochy vymezené na základě jejich převažujícího charakteru. Ty se nekryjí s administrativně – správními, ani katastrálními hranicemi.

Jednotlivé lokality se vyznačují specifickou povahou svých sociálně ekonomických, kulturně civilizačních a morfologických prvků, jejich projevů a vazeb na město a krajinu. Tyto prvky určují pro jednotlivé lokality specifické podmínky a požadavky na uspořádání a využití území.

Metropolitní plán má ambici uchopit charakter lokality a udržet ho, popřípadě navrhnout míru jeho změny. Pro lokality odlišného charakteru tak budou platit odlišné regulativy. Popis charakteru stanoví Metropolitní plán a pro stavební úřady bude při rozhodování v území závazný.

Zátěž území.

V Metropolitním plánu bude definován stávající a navrhovaný způsob využití jednotlivých lokalit s přihlédnutím ke specifickým podmínkám hlavního města z několika pohledů. Komplexně koncipované pojetí využití území charakterizuje míru zátěže území.

Metropolitní plán bude v lokalitách definovat a popisovat území z hlediska zásad převažujícího způsobu využití a míry zátěže. Zátěž území je souhrn a četnost vlivů staveb, zařízení nebo činností či dějů na prostředí a obytnou pohodu ve městě a krajině a určení těchto vlivů ve vymezených částech území. Z hlediska vnějšího působení zátěže se rozlišují stav a provoz staveb, objektů a zařízení, popřípadě činnosti a děje omezující, obtěžující a ohrožující. Míru přípustné zátěže určí Metropolitní plán.

Výšková regulace

Metropolitní plán bude pro celé území Prahy vymezovat výšku budov. Výšková hladina bude určena pro všechny lokality. Spolu s popisem charakteru území tak zamezí nepromyšlenému umístění výškových budov kdekoliv v Praze, tedy jevu, kterému současný systém ne vždy dokáže zabránit.

Veřejná prostranství

Metropolitní plán bude obsahovat vrstvu – veřejná prostranství. Ta budou hierarchizována tak, aby bylo možné stanovit také jejich významnost v rámci urbánní struktury města (např. park metropolitního významu, park významný pro MČ či čtvrt nebo lokalitu).

Plán zohlední a bude respektovat plošný rozsah a režim ochrany historických zahrad a parků, drobné plochy s parkovými úpravami budou vymezeny jako součást jiných veřejných prostranství. Pro účely vymezení parků byly městské části vyzvány, aby v případě zájmu a potřeby doplnily svoji představu.

Krajinné rozhraní a kompozice krajiny

Metropolitní plán má ambici stanovit krajinné rozhraní, které oddělí souvisle zastavěné a zastavitelné území vnitřní Prahy od „sídel“ v krajině, jež jsou součástí hl. m. Prahy, a posílit tak rekreační zázemí hl. m. Prahy. Se stejnou mírou detailu jako v zastavěném území bude MP řešit i popis struktury a kompozice krajiny.

Víceúrovňový plán

Metropolitní plán bude víceúrovňový na základě možnosti, která je dána stavebním zákonem a kterou Praha nyní využila. Bude řešit koncepci území hlavního města v měřítku odpovídajícím charakteru území a v souladu se zákonem bude vydán v měřítku 1 : 10 000.

Další úrovní územně plánovací dokumentace budou „územní plány pro vymezené části území hl. m. Prahy“, které budou vymezeny metropolitním plánem. Metropolitní plán vyznačí území, pro která mají být pořízeny územní plány pro vymezené části území hl. m. Prahy. Tyto vymezené části území hl. m. Prahy budou připravovány již v průběhu jeho zpracování a projednávání. To znamená, že studie, jejichž řešení bude známo v průběhu jeho zpracování, budou zohledněny, avšak veřejnoprávní projednávání územního plánu pro vymezenou část území hl. m. Prahy může nastat až po jeho schválení.

V nejbližší fázi bude určena potřeba zpracování ÚPD pro část 001, tedy historické jádro, případně jeho ochranné pásmo.

Pražské stavební předpisy

Dne 16. 7. 2014 Rada hlavního města Prahy schválila na svém zasedání finální návrh znění Pražských stavebních předpisů (PSP), s celým názvem Nařízení Rady HMP, kterým se stanovují obecné požadavky na využívání území a technické požadavky na stavby v hl. m. Praze, které nabydou účinnosti 1. října 2014. Nahradí doposud platnou vyhlášku č. 26/99 o obecných technických požadavcích na výstavbu v hlavním městě Praze z roku 1999 a současně také vyhlášku č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území v souladu s ustanovením § 194 písm. e) zákona č. 183/2006 Sb.

Pražské stavební předpisy definují obecné požadavky na využívání území a technické požadavky na stavby v Praze. Řeší soudobé problémy města a reagují na nežádoucí jevy fungování města, jako je například rozpad městské struktury a s tím související ekonomické, environmentální a sociální problémy.

Návrh PSP se nově věnuje zejména dosud opomíjeným urbanistickým vztahům. Vychází z vědomí, že budovy nejsou pouhými solitéry, nýbrž spoluvytvářejí obraz města. Do předpisu se vracejí tradiční instrumenty plánování města, jako je např. uliční nebo stavební čára. Předpis navazuje na tradiční hodnoty, podle kterých byla Praha, stejně jako většina evropských měst, vystavěna a jaké byly v Praze sepsány ve stavebních rádech za první republiky i ve starších vydáních. Zatímco domy se mění, přestavují, bourají a stavějí nové, parcelace ulic většinou přetrvává stovky let.

Další legislativní opatření platná na území HCP

Vládním nařízením č. 55/1954 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu, ze dne 19. 10. 1954, vydaným vládou Československé republiky bylo území Pražského hradu prohlášeno za památkově chráněné, kde veškerou správu v oboru státní památkové péče vykonává Kancelář prezidenta republiky.

Pražský hrad byl v roce 1962 prohlášen národní kulturní památkou usnesením vlády Československé republiky č. 251 ze dne 30. 3. 1962. V současnosti je národní kulturní památkou na základě Nařízení vlády č. 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, v platném znění.

Zákon č. 59/1996 Sb., o sídle Parlamentu České republiky. Parlament sídlí v hlavním městě Praze, jeho sídlo je ve vlastnictví České republiky a je národní kulturní památkou na základě Nařízení vlády č. 182/1996 Sb., o podmínkách ochrany národní kulturní památky sídla Parlamentu, zabezpečuje ochranu jednotlivých budov i ploch sídla Parlamentu České republiky.

Od 1. září 2007 platí Nařízení hlavního města Prahy č. 9/2007 vydané Radou hlavního města Prahy, které výrazně omezuje na území historického jádra Prahy reklamu šířenou na plachtách a převěsech. Jejich umístění na objektech je možné pouze po dobu výstavby, stavebních oprav nebo úprav objektu.

Vyhláška NVP č. 5/1988 Sb., kterou se určují chráněné přírodní výtvoř v hlavním městě Praze, ve znění Vyhlášky č. 23/1991 Sb. hlavního města Prahy.

3 3 1 4

Vyhlášky a nařízení platné pro buffer zone

Pro ochranu Historického centra Prahy bylo vytyčeno nárazníkové pásmo v rozsahu 9015,896 ha, které je totožné s ochranným pásmem Pražské památkové rezervace. Podmínky pro provádění stavební činnosti a hranice ochranného pásma byly vymezeny Rozhodnutím bývalého odboru kultury Národního výboru hlavního města Prahy č. KUL/5-932/81, o určení ochranného pásma Památkové rezervace v hlavním městě Praze ze dne 19. 5. 1981. Ochranné pásmo slouží k omezení stavebních a jiných zásahů, které by mohly ohrozit výjimečnou univerzální hodnotu statku, především jeho panoramatické hodnoty.

- a) v ochranném pásmu není dovoleno provádět takové stavební a jiné zásahy, které by narušily nebo ohrozily hodnoty pražské památkové rezervace.
- b) při pořizování územně plánovací, přípravné a projektové dokumentace, při provádění staveb a stavebních úprav, zásahů do terénních útvarů a městské zeleně je nutno dbát, aby nebyla změnami půdorysné, hmotové a výškové konfigurace zástavby a přírodních prvků v území ochranného pásma oslabena nebo porušena urbanistická kompozice, měřítko a silueta pražské památkové rezervace.
- c) v ochranném pásmu nelze umísťovat zařízení a stavby, které by svými důsledky narušovali životní prostředí a stavební fondy památkové rezervace (zejména znečišťováním ovzduší a vod, únikem škodlivých látek, hlukem, vibracemi, veškerými druhy záření, hromadění odpadů apod.).
- d) při veškeré nové výstavbě a přestavbě je třeba zvláště sledovat působení stavebních souborů a výškových objektů na terénních horizontech města, které se pohledově uplatňují ve vztahu k pražské památkové rezervaci.

V ochranném pásmu Pražské památkové rezervace si musí podle zákona č. 20/1987, Sb, o kulturních památkách vlastník či uživatel nemovitosti při změně stavby nebo při zamýšlené novostavbě požádat o závazné stanovisko Odbor památkové péče Magistrátu hl. m. Prahy, i když jeho nemovitost sama není kulturní památkou. Na území ochranného pásma Pražské památkové rezervace po jejím obvodu se nachází také řada městských památkových zón. Podmínky regulace uvnitř těchto zón upravují na základě stejného zákona o státní památkové péči vyhlášky hlavního města Prahy. Nachází se zde tyto městské památkové zóny: Vinohrady, Žižkov, Vršovice, Nusle, Barrandov, Smíchov, Baba, Dejvice, Bubeneč, Horní Holešovice, vilová kolonie Ořechovka, Staré Střešovice, Tejnka, Karlín, a také vesnické památkové zóny: osada Buďánka, Střešovičky, osada Rybáře.

Pozn.:

^[1] Vyhláška hlavního města Prahy ze dne 28. 9. 1993 č. 10/1993 Sb. HMP o prohlášení částí území hlavního města Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany. Vyhláška hlavního města Prahy ze dne 16. 5. 1991 č. 15/1991 Sb. HMP o prohlášení částí území hlavního města Prahy za památkové zóny a o určení podmínek jejich ochrany.

Z hlediska výškové regulace v prostoru ochranného pásma Pražské památkové rezervace je důležité, že památkové zóny jsou stabilizovanými územími. Podle typu urbanistické struktury je v některých z nich stanovena výšková hladina přímo v Územním plánu sídelního útvaru hl. m. Prahy.

Uvnitř ochranného pásma Historického centra Prahy je povinné každou výškovou stavbu posuzovat v územním řízení vždy jednotlivě. Posuzuje se její účinek na vlastní historické jádro i na širší prostorovou scénu vltavské kotliny v charakteristických panoramatických pohledech, určených stavebním úřadem a orgánem památkové péče. Podobně musí být výškové stavby posuzovány i na ostatním území vně ochranného pásma historického jádra. Vizualní hodnoty území jsou popsány také v Územně analytických podkladech hlavního města Prahy, kde jsou navíc vymezeny podmínky pro jejich uchování.

Na základě zhodnocení vizuálních vztahů, ověřených a potvrzených stanovením viditelného území zjištěného pomocí digitálního 3D modelu zástavby a terénu Prahy počítačovým zpracováním byly odvozeny pohledové horizonty historického jádra města. Pohledové horizonty vymezují území s obdobným vizuálním působením, uvnitř kterých se nacházejí výrazné pohledově exponované lokality viditelné z vyhlídkových míst z historického jádra a jeho ochranného pásma. Součástí vyhlídkových stanovišť jsou i určená stanoviště, z nichž by se měly prověřovat nově navrhované budovy na celém území města. Negativní vizuální dopad na vnímání okolní krajiny z historického jádra mohou mít nové budovy nevhodných rozměrů dokonce i ve vzdálenostech 10 až 15 km od středu města.

Do ochranného pásma Historického centra Praha zasahuje také území se zákazem výškových staveb, které stanovuje Vyhláška hlavního města Prahy č. 32/1999, o závazné části územního plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy. Výšková stavba je taková stavba, která svou výškou překračuje výškovou hladinu dané lokality. Území se zákazem výškových staveb je stanoveno v optickém kontaktu s Pražskou památkovou rezervací a slouží k ochraně výrazných kulturních hodnot struktury historické zástavby hlavního města Prahy a dochovaného panoramatu jádra města.

V České republice zatím není legislativně kodifikován institut integrovaného plánování. Pro formulování a prosazování veřejných zájmů fungují paralelně dva plánovací subsystémy, a to strategický (sociálně ekonomický) a územně plánovací (funkčně a objemově regulativní). Strategické plánování týkající se činností samosprávných celků (krajů i obcí) se řídí zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje (ve znění pozdějších předpisů).

Územní plánování týkající se veškeré investiční a stavební činnosti na území jednotlivých obcí se řídí zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, (v platném znění) a zákony a předpisy s ním souvisejícími. Tyto zákony jsou závazné také pro úkony státní správy a samosprávy. Vzájemná koordinovanost a komplementárnost obou subsystémů je dosud zajišťována nepřímo – prostřednictvím ustanovení § 18 stavebního zákona ukládajícího hodnotit vlivy navržených řešení územních plánů nejen na životní prostředí, ale i na ekonomický a sociální rozvoj území a soulad s jinými koncepcemi, zpracovanými pro řešené území.

Nástrojem strategického plánování je Strategický plán hlavního města Prahy. Jde o dlouhodobý programový dokument, který stanovuje cíle, priority a cesty k řešení klíčových otázek rozvoje města na období 15 až 20 let. V současnosti platná aktualizace Strategického plánu byla schválena usnesením č. 22/42 Zastupitelstvem hlavního města Prahy ze dne 11. 12. 2008. V roce 2013 zahájil IPR práci na další aktualizaci strategického plánu. Strategický plán formuluje představy Prahy o ekonomickém, sociálním a prostorovém rozvoji hlavního města. Úsilí o rozvoj města respektující jeho historické a kulturní dědictví je jedním z horizontálních témat pražského strategického plánu, prostupujících celým dokumentem.

V kapitole prostředí jsou pak formulovány hlavní cíle ochrany a rozvoje historického a kulturního dědictví Prahy, jimiž je: citlivé začlenění památkových objektů a celků do chodu města, uchování charakteru jednotlivých částí města bez porušení jejich genia loci, odlehčení historického jádra, zapojení veřejnosti do řešení rozvoje města a ochrany kulturně-historického dědictví. Pražský strategický plán zdůrazňuje, že zachování hmotného a duchovního odkazu minulosti musí být chápáno jako veřejný zájem i povinnost vůči minulým a budoucím generacím a naznačuje cesty, jak těchto cílů dosáhnout. Jeho priority, cíle a opatření budou rozvedeny v navazujících realizačních programech, obsahujících i termíny, subjekty odpovědné za plnění, způsoby finančního zabezpečení, monitoring a zajištění zpětné vazby pro případné korektury.

3 3 1 5

Hlavní cíle aktualizace Strategického plánu

V současné době je zpracováván Strategický plán hl. M. Prahy. V jeho rámci byly stanoveny základní strategické cíle:

Strategický cíl 1: Otevřené a soudržné město a využití potenciálu aktivních a vzdělaných obyvatel

Praha dokáže flexibilně a fundovaně reagovat na demografickou a sociální dynamiku a nerovnováhy, vyrovnávat kvalitu života v rámci území a revitalizovat své centrum jako přirozený prostor („středobod“) aktivit, setkávání a posilování celoměstské identity a soudržnosti.

Strategický cíl 2: Živé město (kreativita)

Město vědomé si své kultury v metropolitní, ale i lokální rovině, město podporující současné umění s respektem ke svým historickým hodnotám, město s efektivním a udržitelným systémem správy kultury, město otevřené, tvořivé a kreativní.

Strategický cíl 3: Ekonomický rozvoj (prosperita) Konkurenceschopná ekonomika.

Strategický cíl 4: Fyzicky prostupné, dostupné a propojené město (mobilita).

Udržitelná mobilita založená na vyváženém poměru jednotlivých způsobů dopravy.

Strategický cíl 5: Funkční a esteticky kvalitní prostředí.

Dostatečná kvalita životního prostředí je pak primární podmínkou pro život obyvatel v něm. Design prostředí (všechny jeho složky) musí být determinován požadavky na jeho městotvorný charakter, schopnost motivovat ke sdílení veřejného prostoru a udržitelnost bydlení, mobility a ekonomiky ve městě.

Strategický cíl 6: Chytře a transparentně spravované město.

Jedním z prioritních strategických cílů Prahy se musí stát důvěryhodná a efektivní veřejná správa; Cílem je veřejná správa podporující místní komunity a participaci aktivních občanů na transparentním plánování a rozhodování o budoucím vývoji hlavního města.

Vztah Strategického plánu k MGP

Management plan a Strategický plán jsou dva synergické dokumenty, která na sebe navazují, vzájemně se doplňují, ale nenahrazují jeden druhým. Jsou vzájemně provázány a prolínají se svým obsahem s tím, že orientace MGP je směrem k ochraně OUV a specifiky QOL těží z a podpírá kvalitu města jako celku dalšími externalitami, které jsou obsahem SP.

Plánovací nástroje veřejné správy

3 3 1 6

Studie vizuální integrity

Studie Vizuální integrity historického jádra Prahy slouží od ledna 2008 jako metodická pomůcka pro posuzování stavebních záměrů formou implantace pomocí digitálního 3D modelu Prahy a je jedním z podkladů pro souběžně vznikající nový Metropolitní územní plán. Studie představuje metodický základ posuzování potenciálních lokalit pro umístění výškových staveb. Pro posouzení výškových staveb je významné zejména hledisko urbanisticko-kompoziční. Existující reálné příklady výškových budov i virtuální simulace prokazují nebezpečí narušení mimořádné univerzální hodnoty historického centra Prahy.

3 3 1 7

Koncepce pražských břehů (zpracovatel ipr, kancelář veřejného prostoru. 2014)

zpracovatel: Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy, Kancelář veřejného prostoru, dokument schválen Radou hl. m. Prahy 4. 2. 2014

Koncepce pražských břehů je koncepční, strategický a iniciační dokument hl.m. Prahy, který vytváří základní podklad pro koordinaci a naplňování cíle kvalitního rozvoje pražských břehů z hlediska urbanistického plánování, investic, využívání, správy a ochrany s hlavním cílem rozvoje břehů jako celoměstsky významného veřejného prostoru, kdy je prostor řeky chápán jako hlavní vztažný element pro celkový obraz města. Za „prostor řeky“ jsou přitom uvažovány nejen samotné břehy, ale také navazující oblasti v šíři zahrnující místa, jejichž charakter je přímo ovlivněn návazností na řeku anebo který naopak řeku sám ovlivňuje.

Dokument otevírá diskuzi o hodnotě Vltavy pro Prahu a je výzvou k intenzivnější spolupráci mezi hl. m. Prahou, městskými částmi, dotčenými organizacemi, občany, odborníky, podnikatelským sektorem a dalšími aktéry v území. Formuluje především východiska a cíle pro budoucí vývoj prostoru řeky a v obecné rovině modeluje ideální cílový stav celého prostoru, a to nikoliv nástroji konkrétních architektonických návrhů, ale zejména formulováním principů a odpovídajících přístupů.

Dokument pracuje s celoměstskými tématy, které následně definují základní přístupy a předpoklady pro řešení jednotlivých částí řeky. Vymezení dílčích úseků vychází z analýzy celkového krajinného rámce řeky. Údolí Vltavy (a Berounky) mění ve svém průběhu příčný profil. Často skokově,

výraznými morfologickými útvary tvořícími předěl, a ty pak dělí pražskou kotlinu na menší celky – krajinné prostory. Ty se od sebe navzájem odlišují nejen svým profilem, ale často i měřítkem prostoru.

Pro účely Koncepce je tak identifikováno 7 krajinných prostorů: Severní kaňon Vltavy, Trojská kotlina, Holešovický meandr, Pražský meandr, Jižní portál Prahy, Údolí Berounky a Jižní kaňon Vltavy.

Postihnutí celého prostoru řeky na území hlavního města Prahy je pro historické jádro (Pražský meandr) zásadní především z hlediska nastíněného cíle dokumentu, kterým by mělo být širší rozproštění a rozvrstvení turistických a rekreačních aktivit na řece, a u řeky, rovnoměrněji podél celého jejího toku. Centrum města je v současné chvíli v oblasti řeky, vzhledem k její výrazné ekonomické atraktivitě, již výrazně přetíženo a u některých aktivit je tak možné pozorovat jejich negativní dopad na celkovou kvalitu obrazu centra Prahy. Cílem tedy je, aby obyvatelé Prahy a její návštěvníci měli možnost kvalitně trávit volný čas po celé délce řeky. Zároveň je důležité, aby břehy nabízely různorodé možnosti využití od klidových a rekreačních zón až po živé oblasti s bohatým kulturním programem.

Celkový koncept břehů v Pražské památkové rezervaci je průmětem pěti hlavních vrstev popisujících celé prostorové kontinuum břehů a navazujících prostranství. Tento celek je následně implementován do ideálního cílového stavu jednotlivých prostorů nábřeží.

V centrální oblasti města Koncepce definuje celkový prostor nábřeží a následně jeho významovou hierarchii, jež musí být zohledňována při následném rozhodování o konkrétních úpravách prostorů, správě, určení jejich budoucí náplně a způsobu umístování investic na jejich kultivaci.

Jsou navrženy cílové charakteristiky vhodné obsahové a dějové náplně jednotlivých nábřeží a navazujících prostranství a v návaznosti na to jsou navrženy nástroje správy nábřeží v centru města a jeho kontrolní mechanismy (Městský správce nábřeží, Komise odborníků).

Z pohledu mobility v oblasti břehů jsou navrženy průchozí celky nábřeží, podmínky pro využití náplavek v dopravním systému a detailně jsou identifikována jednotlivá problémová místa pro prostupnost centra města, zejména pro pěší a bezmotorový pohyb. Zajištění kontinuální podélné prostupnosti je klíčové pro celkovou stratifikaci funkcí do širšího prostoru nábřeží tak, aby bylo eliminováno lokální přetěžování jednotlivých uzlů.

Pro rozproštění aktivit podél břehů je navržen způsob regulace vodní dopravy v centru města. Regulace je navržena na základě kompatibility s cílovým využitím jednotlivých částí řeky a zároveň při zohlednění architektonických kritérií pro prostor řeky a jeho celkový obraz.

Na základě rozdílu mezi stávajícím a cílovým navrhovaným stavem jednotlivých prostorů je vytvořena přehledová mapa, která udává míru nutnosti zásahu v jednotlivých prostorech nábřeží, a to jak z pohledu hmotného (architektonického), tak z pohledu organizačního

V návaznosti na tyto cíle jsou navrženy nástroje, kterými tyto změny může iniciovat samo město, a stejně tak jsou identifikována nutná opatření v úrovni legislativního rámce, jehož úprava by napomohla řešit stávající rozpory ve strategii ochrany a rozvoje města v místě jádra statku památky historického jádra, kterým je prostor řeky a Vltavská nábřeží.

Na základě závěrů Koncepce pražských břehů jsou definovány organizační a projekční kroky a opatření, které by měly na tento dokument navazovat a zajistit tak naplňování základních cílů koncepce.

Manuál tvorby veřejných prostranství, který zpracovala Kancelář veřejného prostoru, definuje kvalitu veřejného prostranství a shrnuje základní principy, pravidla a kritéria k jejímu dosažení. Je to návodem a doporučením, zároveň se však některá jeho pravidla mohou stát předpisem pro dokumenty a postupy, které souvisejí s tvorbou veřejného prostoru. Jeho cílem je podnítit zájem o aktivní život ve městě a umožnit efektivněji rozhodovat o investicích do veřejných prostranství města.

Manuál je určen všem „tvůrcům“ veřejného prostoru, tedy projektantům, investorům, správcům i uživatelům a je předpokladem k zajištění kvalitního městského prostředí. Proto musí být srozumitelný a využitelný v praxi a musí s ním být dobře seznámeni všichni aktéři tvorby veřejných prostranství.

Dokument slouží jako základní podklad pro koncepční přístup k veřejným prostranstvím v Praze a zároveň je významným nástrojem pro naplnění cílů městské strategie vytváření, spravování a užívání veřejných prostranství. Vznik manuálu reaguje na současné priority plánování města a připravované dokumenty jako Strategický plán hl. m. Prahy, Metropolitní plán a Pražské stavební předpisy, které označují veřejná prostranství jako základní strukturu města, se kterými musí být obsahově provázán.

Schválením v Radě hl. m. Prahy se Manuál tvorby veřejných prostranství je principiálně závazným pro odbory MHMP, organizace zřízené nebo založené hl. m. Prahou a subjekty čerpající investice z rozpočtu hl. m. Prahy městských částí. Pro ty má dokument doporučující charakter. Manuál může iniciovat změny předpisů a technických norem, aby lépe reflektovaly současné požadavky na podobu veřejných prostranství.

Nástroje ochrany a správy, systém správy

3 3 2 1

Správce statku (site manager)

Dle zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, je vykonavatelem přenesené působnosti státní správy v hlavním městě Praze Magistrát hlavního města Prahy, ve vymezených oblastech to jsou úřady městských částí. Hlavní město Praha je samostatně spravováno Zastupitelstvem hlavního města Prahy. Dalšími orgány hlavního města Prahy jsou Rada hlavního města Prahy a primátor hlavního města Prahy.

Správce statku světového dědictví – HCP část 616-001 je Hlavní město Praha. Podle uvedeného zákona č. 131/2000 Sb., zastupuje hlavní město navenek primátor hlavního města Prahy.

3 3 2 2

Orgány a organizace státní památkové péče

Na území historického jádra Prahy vykonávají státní památkovou péči orgány státní památkové péče, jimiž jsou Ministerstvo kultury a Magistrát hlavního města Prahy. Ministerstvu kultury je podřízena odborná organizace státní památkové péče – Národní památkový ústav. Tyto orgány a odborná organizace spolupracují s ostatními orgány státní správy a vědeckými, uměleckými a dalšími odbornými organizacemi.

Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury jako ústřední orgán státní správy zpracovává prognózy, koncepce a návrhy dlouhodobých výhledů rozvoje státní památkové péče, sestavuje, vyhláší a provádí programy komplexní péče o kulturní památky. Dále uplatňuje stanovisko k politice územního rozvoje a k územně-plánovacím dokumentacím, kterými jsou zásady územního rozvoje, územní plán obce a regulační plány pro území, na kterém se nachází památková rezervace – případně nemovitá věc či soubor věcí – zapsaná na Seznamu světového dědictví, případně. Ve vztahu k tomuto území se ministerstvo vyjadřuje rovněž k vymezení zastavěného území.

Ministerstvo kultury dále rozhoduje o prohlášení či zrušení prohlášení věci nebo souboru věcí za kulturní památku, o udělení povolení k restaurování kulturních památek a povolení k provádění archeologických výzkumů, vydává předběžný souhlas s vývozem kulturní památky do zahraničí. V neposlední řadě ministerstvo tvoří, provádí, koordinuje a řídí účelové dotační programy zaměřené na ochranu kulturních památek. Ministerstvo kultury podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, zřizuje jako svůj specializovaný kontrolní orgán v oboru státní památkové péče Památkovou inspekci, jejíž hlavním posláním je vykonávat ústřední dozor nad dodržováním zákona a předpisů vydaných k jeho provedení. Památková inspekce dohlíží na zabezpečování komplexní péče o kulturní památky, dodržování rozhodnutí orgánů státní památkové péče a na to, jak vlastníci (správci, uživatelé) kulturních památek plní stanovené povinnosti. Zjistí-li Památková inspekce nedostatky v péči o kulturní památky, navrhne příslušnému orgánu státní památkové péče opatření k odstranění zjištěných nedostatků, popřípadě uložení pokuty a dozírá, aby se uložená opatření řádně plnila.

MHMP OPP

Magistrát hlavního města Prahy, Odbor památkové péče jako příslušný orgán státní památkové péče vykonává a organizuje státní správu na úseku státní památkové péče v hlavním městě Praze. Na základě zákona č. 20/1987, Sb. O kulturních památkách vydává odborná organizace státní památkové péče Závazné stanovisko, o které musí požádat vlastníci KP i NKP i nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, památkové zóně nebo v ochranném pásmu NKP, památkové rezervace nebo památkové zóny.

Dále vykonává dozor při obnově kulturních památek a při stavbě, změně stavby, či dalších stavebních pracích na nemovitostech v historickém jádru Prahy, které jsou výše popsány. MHMP OPP je při výkonu státní památkové péče podřízen Ministerstvu kultury, které je také jeho odvolacím orgánem. Při výkonu státní památkové péče se Magistrát hlavního města Prahy opírá o odbornou pomoc Národního památkového ústavu.

Struktura MHMP-Odboru památkové péče je následující:

- _ Oddělení právní a administrativní
- _ Oddělení státní správy památkové péče
- _ Oddělení „Kancelář památky světového dědictví“

Při vydávání závazných stanovisek se Odbor památkové péče opírá také o odborné metodické materiály, jejichž účelem je sjednotit a zpřehlednit posuzování žádostí. Vlastní metodické materiály využívá při své činnosti také odborná organizace státní památkové péče (viz níže). Metodické materiály slouží samozřejmě také odborné i laické veřejnosti.

NPÚ

Národní památkový ústav je odbornou organizací vykonávající a koordinující veškeré odborné činnosti v oboru státní památkové péče. Národní památkový ústav zpracovává potřebné odborné podklady pro orgány státní památkové péče (písemná vyjádření), poskytuje bezplatnou odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při zajišťování péče o kulturní památky, zabezpečuje odborný dohled nad prováděním komplexní péče o kulturní památky a nad jejich soustavným využíváním a v neposlední řadě vede Ústřední seznam kulturních památek.

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze, zpracovává na základě pověření Ministerstva kultury každoročně tzv. Roční monitorovací zprávy pro území historického jádra Prahy.

Při posuzování a schvalování náročnějších stavebních zásahů (tzn. Přestavby, novostavby, rekonstrukce) jsou v zájmu zachování průhlednosti a objektivity projednávány případy v poradních orgánech Magistrátu hlavního města Prahy i Národního památkového ústavu. V rámci MHMP OPP zasedá každý měsíc široce oborově zastoupený Sbor expertů. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze má jako poradní orgán ředitele Památkovou radu. Poradním orgánem generální ředitelky NPÚ je Vědecká rada.

NPÚ vydává jako podklad pro závazná stanoviska MHMP OPP písemná vyjádření. Pro národní kulturní památky na území HCP (vyjma Pražského hradu a některých vybraných NKP) vydává písemná vyjádření Generální ředitelství NPÚ.

Ke stavebním záměrům na území HCP 616-001 a také na území jeho nárazníkové zóny vyhotovuje písemná vyjádření NPÚ územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze. Území nárazníkové zóny Průhonického parku spadá do gesce NPÚ územního odborného pracoviště středních Čech.

Na základě § 2 vládního nařízení č. 55/54 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu, vykonává na území této chráněné oblasti veškerou činnost na úseku státní památkové péče Kancelář prezidenta republiky. V roce 1992 byla ustavena Správa Pražského hradu, která je příspěvkovou organizací Kanceláře prezidenta republiky. Správa Pražského hradu zajišťuje veškeré služby spojené s výkonem funkce prezidenta republiky, pečuje o běžný chod celého areálu, zajišťuje dokumentaci, opravy a údržbu objektů a ploch. Zajišťuje také návštěvníkový provoz, publikační činnost a kulturní akce. Oprava, údržba a restaurování jsou financovány ze státních prostředků v posledních letech také z prostředků sponzorských darů a nadací

Oprávnění k archeologickým výzkumům má Archeologický ústav Akademie věd České republiky, který se vyjadřuje k ochraně archeologického dědictví. Ministerstvo kultury může na žádost v odůvodněných případech po dohodě s Akademií věd České republiky udělit povolení pro provádění archeologického výzkumu. Seznam organizací oprávněných k provádění archeologických výzkumů podle ust. § 21 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, je zveřejněn na webových stránkách Ministerstva kultury

3 3 2 3

Koordinátor statku

Hlavní město Praha zastoupené primátorem hlavního města Prahy jmenuje svého výkonného zástupce, koordinátora statku světového dědictví. Jmenovaný koordinátor, ukotvený v systému státní správy, plní všechny úkoly uložené správci statku (site manager)

Na základě rozhodnutí Rady hl. m. Prahy byla zřízena od 1. 5. 2012 Kancelář památky světového dědictví, jejímž vedoucím je koordinátor statku. Kancelář je začleněna do struktury MHMP Odboru památkové péče. Kancelář je hlavním městem vybavena personálně a finančně tak, aby byla schopna garantovat plnění úkolů uložených správci statku.

Hlavním úkolem koordinátora světového statku a jemu podřízené kanceláře bude zabývat se vším, co by mohlo negativně ovlivnit OUV statku.

Funkcí nového útvaru je podle Organizačního řádu Magistrátu hl. m. Prahy plnění vysoce kvalifikovaných činností k zajištění náležité péče o památku Světového dědictví, včetně komunikace se zástupci státu (Ministerstva kultury) a Výboru pro světové dědictví UNESCO, předkládání pravidelných zpráv o stavu péče a podobných koncepčních dokumentů, reprezentace a účasti na zasedáních Výboru pro světové dědictví. Kancelář je jedním z hlavních partnerů ostatních subjektů, které jsou pověřeny zpracováním Management plánu, a plní úlohu sekretariátu Redakční rady Management plánu a Rady světové památky

Pozn.: [1] Metodické materiály MHMP OPP jsou přístupné na stránkách http://pamatky.praha.eu/jnp/cz/pravni_predpisy_dokumenty/dokumenty_ke_stazeni/index.html
Metodické odborné materiály NPÚ jsou dostupné: <http://www.npu.cz/ke-stazeni/provlastniky/vybrane-svazky-odborne-a-metodicke-publikace/gallery/>

Mezi úkoly Kanceláře patří také administrace grantů poskytovaných z rozpočtu hl. m. Prahy majitelům památkově chráněných objektů (především právě na území Historického centra Prahy (C 616-001)). Tím se také posílila možnost uplatňovat znalosti o prioritách podpory péče o statek Světového dědictví vyváženě k dalším památkám v Praze.

Klíčová je především úloha koordinátora při koordinaci všech zainteresovaných odborů státní správy a samosprávy a také všech důležitých organizací na území statku zainteresovaných na správě statku za účelem zachování OUV.

Hlavní úkoly koordinátora světové památky (shrnutí):

- a. Identifikace potenciálních hrozeb z hlediska hodnot světové památky a prevence
- b. Aktivní role při konfliktních situacích – řešení problémových případů, úloha „komunikátora“ a tzv. „negociátora“
- c. Předkládání podnětů orgánům státní správy
- d. Poskytování informací týkajících se památky světového dědictví správci statku (tj. hlavnímu městu Praze), Radě světové památky, orgánům činným v památkové péči, veřejnosti včetně občanských iniciativ a nevládních organizací apod.
- e. Zpracování monitorovacích zpráv Management plánu (dvouletý interval)
- f. Zpracování zpráv pro Výbor, příprava misí a dalších úkolů plynoucích z Úmluvy o ochraně světového dědictví UNESCO
- g. Zpracování zpráv pro veřejnost a spolupráce s mediálními partnery
- h. V souvislosti s preventivní i aktivní ochranou historického jádra Prahy vytváření neformální sítě institucí, jednotlivých odborníků a zainteresovaných občanů či občanských sdružení („networking“)
- i. Inicie odborných diskusí, seminářů a konferencí na téma účinnější ochrany památky světového dědictví
- j. Aktivní role při prezentaci památky světového dědictví a osvětové činnosti
- k. Reprezentace správce památky v zahraničí i v ČR
- l. Reprezentace Rady světové památky
- m. Předkládání návrhů na aktualizaci Management plánu a jeho aktualizace
- n. Plnění dalších úkolů v oblasti ochrany světové památky, které koordinátorovi uloží správce statku nebo Rada světové památky

Steering committee

Rada statku světového dědictví, tzv. Steering Committee vznikla na základě usnesení Rady hlavního města Prahy (v souladu s § 31 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči jako pracovní komise pro všestranné posuzování a koordinaci úkolů památkové péče) jako iniciativní a poradní orgán Rady hl. m. Prahy pro otázky spojené s nakládáním a ochranou statku. V případě specializovaných otázek může Rada statku na své jednání přizvat ke konzultaci odborníky na danou problematiku nebo iniciovat vznik specializovaných pracovních skupin.

Radu světového statku zastupuje její předseda. Tajemníkem Rady světového statku je koordinátor statku. Radu svolává její předseda. Jednání Rady je neveřejné, ale zápisy se zveřejňují na webu MHMP. Rada statku se schází od 1. 4. 2013 přibližně jednou za měsíc.

Postavení a vymezení činnosti Rady světové památky

1. Komise Rady hl. m. Prahy - Rada světové památky - je iniciativním a poradním orgánem Rady hl. m. Prahy ve smyslu § 79 odst. 1 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.
2. Rada světové památky formuluje doporučení a zpracovává stanoviska a podněty, týkající se památky světového dědictví Historického centra Prahy, a tyto předkládá Radě hl. m. Prahy.
3. Rada světové památky hodnotí výsledky monitorovacích zpráv zaměřených na památku světového dědictví a své závěry předkládá Radě hl. m. Prahy.
4. Rada světové památky sleduje naplňování Management Planu Historického centra Prahy, jehož zpracování zajišťuje Kancelář památky světového dědictví, a své závěry předkládá Radě hl. m. Prahy.
5. Rada světové památky zpracovává stanoviska ke koncepčním otázkám, které se týkají Historického centra Prahy, a předkládá je Radě hl. m. Prahy.
6. Rada světové památky plní aktivní roli při prezentaci památky světového dědictví a osvětě, při tom spolupracuje s Kanceláří památky světového dědictví, odborem památkové péče Magistrátu hlavního města Prahy a odborem kultury, zahraničních vztahů a cestovního ruchu Magistrátu hlavního města Prahy.

Členové rady světové památky jsou zástupci těchto zainteresovaných stran:

- _ Český národní komitét ICOMOS
- _ Česká komise pro UNESCO
- _ Magistrát hl. m. Prahy – (ředitel Odboru památkové péče)
- _ Kancelář prezidenta republiky – (ředitelka Odboru památkové péče)
- _ Ministerstvo kultury České republiky – (ředitel Odboru památkové péče)
- _ Městská část Praha 1 – (ředitel Národního památkového ústavu-územního odborného pracoviště v hl. m. Praze)
- _ Městská část Praha 2 – (zástupce starostky)
- _ Národní památkový ústav – Generální ředitelství – (vedoucí oddělení památek s mezinárodním statusem)
- _ Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy – (architekt)
- _ Národní kulturní památka Vyšehrad – (ředitel organizace)

- _ Botanický ústav Akademie věd České republiky, v.v.i. (vlastník a správce Průhonického parku – část C 616-002) –(site manager parku)
- _ Krajský úřad Středočeského kraje – (vedou oddělení kultury a památkové péče krajského úřadu)

3 3 2 5

Orgány a organizace státní správy na úseku územního plánování, územního a stavebního řízení

Odbor stavební a územního plánu magistrátu hlavního města prahy

Odbor stavební a územního plánu Magistrátu hlavního města Prahy a příslušné stavební úřady městských částí vykonávají v přenesené působnosti na území hlavního města výkon státní správy na úseku územního plánování, územního a stavebního řízení. Odbor územního plánu Magistrátu hlavního města Prahy pořizuje územně plánovací dokumentaci a územně plánovací podklady pro správní území celého města i jeho částí a je tedy i pořizovatelem Metropolitního plánu. Stavební úřady při úřadech městských částí vedou správní řízení a vydávají územní rozhodnutí a stavební povolení, přičemž stavební odbor Magistrátu hlavního města Prahy je jim nadřízeným a také odvolacím orgánem ve svých působnostech. Územní rozhodování je tedy v současnosti v kompetenci úřadů samosprávných městských částí.

Jako koncepční a odborné zázemí pro orgány státní správy i samosprávy hlavního města Prahy byla zřízena příspěvková organizace Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy - IPR, která připravuje, zpracovává, popřípadě obstarává strategické, urbanistické a územně rozvojové dokumenty hlavního města Prahy, připravuje a zpracovává Územní plán hlavního města Prahy, Zásady územního rozvoje hlavního města Prahy, Územně analytické podklady hlavního města Prahy a Strategický plán hlavního města Prahy. Dále spravuje a aktualizuje celoměstský informační systém o území, spravuje a zajišťuje soubor geodat o území hlavního města Prahy, zejména digitální mapu Prahy. V neposlední řadě zastupuje hlavní město Prahu v územních řízeních, vyjadřuje se při posuzování vlivů na životní prostředí (EIA, SEA) a poskytuje odborné konzultace developerům, investorům a projektantům působícím ve městě.

Zpracovatel Metropolitního plánu - IPR

Zpracovatelem Metropolitního plánu je IPR kancelář podpory plánu města.

Zpracování celoměstských koncepčních a analytických dokumentů v oblasti veřejného prostoru má na starost IPR - Kancelář veřejného prostoru

V současné době veřejný prostor spravují a technicky udržují různé organizace, případně je využíván jako zdroj příjmů pro město. Podle průzkumu specialistů z ÚRM se dnes celých 70% veřejného prostoru podřizuje automobilové dopravě. Autům patří nejen silnice ale i část chodníků, pěší či cyklistická doprava je tak tlačena do pozadí a s ní i vstřícná tvář města.

Kancelář veřejného prostoru je garantem toho, že se na využití veřejných prostor dohodnou občané, jednotlivé městské části a podnikatelé

V únoru 2014 Rada hl. m. Prahy schválila Koncepti pražských břehů. V návaznosti na ní se kancelář bude věnovat tématům, která z ní vyplývají a která budou směřovat k realizaci a prosazování cílů tohoto dokumentu.

3 3 2 6

Další odbory MHMP důležité z hlediska koordinace ochrany statku, na úseku státní správy a samosprávy.

Odbor životního prostředí

Je ve věcech přenesené působnosti státní správy podřízen Ministerstvu životního prostředí. Jeho součástí jsou tato oddělení: ochrany ovzduší, ochrany přírody a krajiny a oddělení posuzování vlivu na životní prostředí. V dotčených záležitostech vydává ZS z hlediska zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění a zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Vyjadřuje se při posuzování vlivů na životní prostředí (EIA, SEA) při velkých stavebních záměrech.

Odbor dopravy MMP

Zajišťuje dopravní koncepce na území hl. m. Prahy a vydává ZS ke stavbě v ochranném pásmu dráhy tramvajové, lanové a metra (zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách). Ve věcech přenesené působnosti státní správy je podřízen Ministerstvu dopravy.

Odbor kultury, zahraničních vztahů a cestovního ruchu

Odbor kultury, zahraničních vztahů a cestovního ruchu je odborem Magistrátu zřízeným pro odvětví kultury, zabezpečení zahraničních vztahů, včetně vztahu k Evropské unii prostřednictvím zástupce hlavního města Prahy v Bruselu a cestovního ruchu. Odbor zajišťuje podklady, podmínky a zabezpečuje prezentaci hlavního města Prahy zahraničních odborných veletrzích a veletrzích cestovního ruchu. Ve věcech přenesené působnosti nevykonává žádnou agendu.

Odbor Zajišťuje koncepci cestovního ruchu na území hlavního města Prahy. Připravuje také prezentaci statku na veletrzích cestovního ruchu. Vede statistická data v oblasti cestovního ruchu.

Proces ochrany památkového fondu na území hlavního města Prahy a účast veřejnosti

Územní plánování a posuzování vlivů na životní prostředí

Územního plánování a posuzování vlivů na životní prostředí se může účastnit každý občan prostřednictvím svého písemného vyjádření ve stanovených lhůtách nebo účastí na veřejném projednání.

Každé občanské sdružení splní-li zákonné podmínky se může stát účastníkem správního řízení podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, které se týká otázek spojených s problematikou životního prostředí na základě Aarhuské úmluvy, kterou ČR ratifikovala v roce 2004. V současnosti se připravuje legislativní změna umožňující účast občanských sdružení také v procesu územního rozhodování.

3 3 2 7

Rizikový management

Hlavní město Praha i městská část Praha 1 mají zpracován pro případ povodně povodňový plán. HCP chrání účinný protipovodňový systém, který je dimenzován nad stavem hladiny vody při tisícileté vodě v roce 2002. Systém ochrany pomocí mobilních stěn prokázal dostatečnou účinnost během povodní v červnu 2013. Stejně tak prokázal svou funkčnost rizikový plán hlavního města Prahy.

V hlavním městě Praze je jako vodoprávní úřad určen odbor životního prostředí MHMP ve spolupráci s odborem krizového řízení MHMP.

Vodoprávním úřadem MČ Praha 1 je určen odbor výstavby ÚMČ Praha 1.

Povodňové orgány v době povodně:

- povodňová komise MČ Praha 1
- nadřízeným povodňovým orgánem je Povodňová komise hlavního města Prahy.

Praha provedla cvičení „Blackout 2014“ pro vyhodnocení rizika totálního výpadku elektrické energie a byla přijata konkrétní opatření na úrovni města a doporučení adresovaná vládě.

Bezpečnostní rada hl. m. Prahy projednala a schválila vyhodnocení cvičení Blackout 2014. Z tohoto vyhodnocení vyplývají úkoly pro jednotlivé zástupce Magistrátu hl. m. Prahy a složky Integrovaného záchranného systému a návrhy na zlepšení situace ve vztahu k státu. Tyto návrhy budou předloženy cestou Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru Bezpečnostní radě státu.

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/zavery_ze_cviceni_blackout_2014.html

3 3 2 8

Grantová politika na území statku části 001

Speciální dotační programy spravované Ministerstvem kultury a určené na pomoc vlastníkům, městům a obcím při jejich úsilí o záchranu architektonického a urbanistického dědictví jsou:

Program záchrany architektonického dědictví,

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny,

Program restaurování movitých kulturních památek,

Program Podpora pro památky UNESCO,

Havarijní program.

Ministerstvo kultury však ročně přispívá prostřednictvím svého rozpočtu na údržbu památkově chráněných objektů institucí, které má ve své gesci a nacházejí se na území statku (Národní Galerie, Národní muzeum, Národní knihovna, Národní divadlo)

Zastupitelstvo hl. m. Prahy každoročně schvaluje poskytnutí grantů hlavního města Prahy vlastníkům památkově významných staveb a objektů a vlastníkům památkově významných církevních objektů v majetku církví a náboženských společností. Většina těchto prostředků směřuje k vlastníkům památek na území HCP.

Další finanční prostředky na obnovu památkového fondu v Praze poskytují prostřednictvím svých grantů na obnovu domovního fondu Městská část Praha 1 a Městská část Praha 2.

Všechny tyto programy jsou participativní, to znamená, že se předpokládá finanční spoluúčast vlastníka, případně dalších subjektů. Účelem programů je tedy i stimulace vlastníků k intenzivní rehabilitaci památkového fondu.

4

Ochrana a návrh opatření

4 1

Rizikové faktory zatěžující statek a návrh opatření

4 1 1

Stavební rozvoj

Nejpalčivějším problémem je v současnosti nekontrolované navyšování míry využití území v Historickém centru Prahy. Dochází k narušování půdorysných i výškových objemů budov. Historické prostředí narušují především velkokapacitní obchodní a kancelářská centra, která svým měřítkem narušují prostředí Historického centra a především jeho urbanistické i panoramatické hodnoty. Zaniká historická parcelace, volné vnitrobloky, původní archeologické terény. Negativním jevem je zejména plošné zastavění parcely, ať už jde o celkovou novostavbu nebo stavbu s ponechanou uliční fasádou. Příklady těchto staveb můžeme pozorovat zejména kolem Václavského náměstí. K navyšování staveb a ztrátě autenticity při přestavbách můžeme však pozorovat na celém území Historického centra Prahy. Půdní vestavby a místy nástavby již byly realizovány na většině objektů Starého Města a Malé strany.

4 1 1 1

Vyhodnocení účinnosti stávajících opatření

Míru využití území upravuje Územní plán SÚ HMP. Propočítání míry využití ve stabilizovaném území podle funkčních ploch je však složitý a v rozporu s Územním plánem nebývá realizován.

4 1 1 2

Potřeby

Regulační plány

Úprava hygienických norem

Nové stavební předpisy PSP (byly v nedávné době schváleny- viz výše)

4 1 1 3

Dopravní infrastruktura

Přetrvávající zatížení území představuje hlavně SJM, která působí negativně nejen z hlediska ekologie, ale také jako městotvorná překážka a související vnitřní periferie v centru města a pauperizaci v bezprostředním okolí centra města. Negativní trend je zaznamenáván nově především v nárůstu cílů IAD. Jde zejména o velkoobjemová podzemní parkoviště bez redukce parkování na povrchu a relevantních úprav a humanizace parteru.

Jako negativní externalita je nedokončené připojení města vlakovými koridory na nejbližší evropská města. S tím souvisí přetěžování IAD v místních a širších vazbách. Nekvalitní jsou samotná nádraží a napojení na město. Neutěšený je stav napojení Hlavního nádraží na centrum města jako reprezentační vstupní brány do Prahy.

Železnice

Koncepce železniční dopravy na území hlavního města je založena na předpokladu jejího výrazného začlenění do integrovaného systému příměstské a městské veřejné dopravy. To bude umožněno prostřednictvím výstavby nových tratí a modernizací stávajících, zvýšení počtu železničních zastávek, posílení přestupních vazeb mezi železnicí a ostatními systémy veřejné dopravy, dodržování standardu kvality a realizace uceleného linkového systému.

Koncepce železniční dopravy na území hlavního města Prahy sleduje čtyři hlavní oblasti.

- napojení Prahy na evropskou expresní železniční síť vysokorychlostními tratěmi (tzv. rychlá spojení),
- zvýšení potenciálu městské a příměstské železniční dopravy
- vyřešení napojení Letiště Václava Havla Praha
- prověření možnosti dalšího rozvoje železnice v podobě průjezdného modelu.

Podpora realizace vysokorychlostních tratí

je důležitá ze dvou hlavních důvodů:

1. Napojení České republiky a Prahy na síť vysokorychlostních tratí Evropy působí jako významný

stimul v ekonomice pražského regionu.

2. V současné době na všech významných radiálních tratích vstupujících do Prahy je téměř vyčerpána kapacita železničních tratí. Souběh dálkové a příměstské dopravy dlouhodobě může brzdit rozvoj obou těchto segmentů železniční dopravy. Do budoucna je proto důležité tyto dva odlišné segmenty oddělit a vybudovat síť vysokorychlostních tratí

Do železničního uzlu Praha budou zaústěny vysokorychlostní železniční trati (rychlá spojení) v relacích ze západu trať RS5 Praha – Wrocław / Polsko, ze severu trať RS4 Praha – Ústí nad Labem, Dresden / SRN, z jihozápadu trať RS3 Praha – Plzeň, Norimberk / SRN, z jihovýchodu trať RS1 Praha – Brno, Ostrava, Wien / Rakousko, Bratislava / Slovensko.

Podpora městská a příměstské železniční dopravy

Železniční doprava se stane plnohodnotnou součástí Pražské integrované dopravy (PID) a vedle metra bude plnit funkci dalšího páteřního systému veřejné dopravy v pražské metropolitní oblasti. Toho se dosáhne především realizací nových zastávek na území Prahy a modernizací tratí - zvýšení rychlosti a kapacity tratí. Na základě zpracovaných koncepčních studií se uvažuje s doplněním o téměř dvě desítky nových zastávek, které jednak umožní lepší přímou obsluhu území železnicí, jednak mohou ve vazbě na ostatní systémy veřejné dopravy rozšířit nabídku možných spojení.

Napojení letiště Václava Havla Praha

Přestože Kladno je vedle Prahy největší město v metropolitní oblasti, v současné době zde neexistuje adekvátní dopravní spojení. Obsluha mezinárodního Letiště Václava Havla Praha (VHP) není příznivější a je zajištěna autobusy. Vzhledem k tomu, že mezinárodní Letiště VHP je největším a nejvýznamnějším letišťem v celé České republice, je tento stav více než tristní.

V koncepci dopravní obsluhy Letiště VHP i Kladna se sleduje spojení s využitím modernizované železniční trati Praha – Kladno vycházející z Masarykova nádraží jako dvojkolejných tratí v elektrické trakti. Zároveň se na Masarykově nádraží po přestavbě jeho kolejiště respektující památkové hodnoty předpokládá vytvoření důstojného zázemí pro odbavení leteckých cestujících přímo již ve městě

(obdobně jako např. terminál CAT expresu ve Vídni). Nově zrekonstruované a vybudované železniční stanice a zastávky se stanou krystalizačními body celé oblasti a nově vytvořené spojení na letišti může působit jako stimul, který akceleruje rozvoj přilehlých částí města – s významným městotvorným efektem vůči transformačním oblastem Bubny a Hradčanská, kterými trať prochází. Tato trať se tak stane mostem mezi minulostí (historické dědictví Prahy) a budoucností (transformační území a rozvoj letiště Václava Havla Praha).

Průjezdny model

Po zapojení rychlých spojení (vysokorychlostních tratí) do Prahy, bude muset být řešen problém s vyčerpáním kapacitou v centrální oblasti, kde jsou tratě v současné době využívány pro segment příměstských linek S i dálkové železniční dopravy. Bez navýšení kapacity by se ve výhledu snižoval potenciál městské a příměstské linky. Cílový stav předpokládá vybudování nového plně průjezdného systému železničních linek pod centrem města s propojením protilehlých předměstí včetně nových zastávek v centru (projekt označován jako Nové spojení II). Podoba tohoto projektu není v současné době plně stabilizována (v územním plánu navrženo jako územní rezerva), prověřují se možná řešení s cílem hledat co nejekonomičtější a zároveň efektivní řešení. Bude vytvořena nová centrální zastávka v blízkosti hlavního nádraží s přestupními vazbami na linky metra a povrchové železnice. Po realizaci dojde k útlumu železničního provozu na Masarykově nádraží. Tento projekt je však otázkou dalekého výhledu.

Automobilová doprava

V roce 2001 byla zpracována a projednána studie Pražské památkové rezervace, která pro oblast dopravy definovala tyto koncepční zásady, které jsou i s odstupem času většinou aktuální a platné:

- 1) Snižovat přepravní nároky vhodným urbanistickým řešením (nelokalizovat na území PPR

takové funkce, které vyžadují velkou aktivitu automobilové dopravy, eventuálně tyto funkce z území PPR postupně vymísťovat).

- 2) Na území PPR, kde je vysoká koncentrace aktivit, preferovat další rozvoj kolejové hromadné dopravy:
 - a. rozvíjet síť metra, zejména doplnit systém o čtvrtou trasu D metra se stanicemi Náměstí Míru a Hlavní nádraží,
 - b. rozšířit stávající tramvajovou síť o nezbytně nutné nové úseky na území PPR,
 - c. vytvářet podmínky pro přestavbu železničního uzlu Praha, zahrnující modernizaci Hlavního a Masarykova nádraží;
 - d. doplňovat postupně chybějící druhé vestibuly u vybraných stanic metra v centru.
- 3) Vytvářet podmínky pro automobilovou dopravu tak, aby se vnitroměstská průjezdná doprava soustředila na síť nadřazených městských komunikací mimo území PPR, zejména na městský a silniční okruh.
- 4) Účinně regulovat individuální automobilovou dopravu a dopravu nákladů na území PPR pomocí technických, organizačních a legislativních opatření.
- 5) Aktivně regulovat a organizovat dopravu v klidu na území PPR s cílem uvolnit uliční prostory od parkujících automobilů a zlepšovat možnosti parkování pro místní obyvatele.
- 6) Snížit parkování na ulicích a veřejných prostranstvích přesunem těchto stání do nově budovaných hromadných garáží.
- 7) Zlepšit podmínky pro pěší provoz. Městské komunikace pokud možno přizpůsobovat potřebám pěšího pohybu a života ve městě. Zkvalitnit vybavení a estetickou úroveň uliční sítě, kultivovat veřejné prostory.
- 8) Podporovat rozvoj cyklistické dopravy oddělováním cyklistického provozu od provozu automobilového na páteřních cyklistických trasách.
- 9) Vytvářet předpoklady pro vhodné využití jednotlivých druhů vodní dopravy. Zkvalitnit vazbu přístavů a přístavišť na hromadnou dopravu, parkoviště i na pěší a cyklistické trasy.
- 10) Zlepšovat podmínky pro dopravu a pohyb osob tělesně postižených a osob se sníženou schopností pohybu.

Zřejmě největší úlohou z hlediska automobilové dopravy je dořešení Severojižní magistrály.

V současné době je připravován ke zprovoznění severozápadní úsek vnitřního městského okruhu – tunelový komplex Blanka. Tím bude velká část tohoto okruhu obepínat magistrálu a budou tedy existovat dobré výchozí podmínky pro převedení zbytné tranzitní dopravy z magistrály – odhad cca ¼ proudu by mohla být převzata okruhem. Zbývající část dopravního proudu tvoří dopravní vztahy, které jsou cílové a pro které je magistrála přirozenou cestou. Tato zjištění vychází z obsáhlé studie na téma SJM, které byly zpracovány v roce 2010 na ÚRM (dnešní IPR) ve spolupráci s TSK-ÚDI. Studie měla jak analytickou, tak návrhovou část a zabývala se magistrálou v celém svém profilu města (mezi mostem Barikádníků a Jižní spojkou) a její funkcí. V návrhové části pak byly navrženy opatření k jednotlivým úsekům při respektování dopravní funkce. Hlavním motivem bylo odstranění bariérového efektu komunikace při jejím dálničím pojetí a revitalizace, resp. humanizace uličních prostorů. Studie dospěla doporučila následující závěry:

- 1) SJM funguje jako zásadní sběrná komunikace pro obsluhu vnitřní části města, není vyloženě tranzitní komunikací. Z tohoto důvodu zprovoznění severozápadní části MO (Blanka) pomůže jen částečně, hlavní význam spočívá v nabídce alternativní trasy pro vnitroměstský tranzit (cca 25% jízd). Tento fakt dokladuje i demografická struktura města, kde zejména území PPR je charakteristické vysokou koncentrací pracovních příležitostí.
- 2) Je zřejmé, že zklidnění SJM je naprosto bezprostředně svázáno s otázkou zavedení zpoplatnění vjezdu, které může regulovat celkový počet vjezdů. Bez tohoto podpůrného opatření znamená redukování SJM přelévání dopravy do okolní sítě a tedy zhoršení problémů na plošně větším území. Lze jednoduše definovat, že míra redukce SJM je odvislá od míry restriktce.
- 3) Není nezbytně nutné uvažovat s tunelovým řešením v oblasti okolo Národního muzea. S ohledem na investiční náročnost tunelových řešení je pravděpodobné, že by bylo realizováno daleko po horizontu zprovoznění tunelového komplexu Blanka a uvažovanému spuštění mýtného systému. Lze nalézt taková dopravní a urbanisticko-architektonická řešení, která by daný úkol

zkulturnění okolí Národního muzea vyřešila bez kritizovaných dopadů tunelového řešení. Jako zcela nepřijatelné se jeví řešení s dlouhým tunelem, které má kontraproduktivní dopady (zvýšení počtu jízd do centrální oblasti). Prvotní námět na tato řešení je předložen v této studii.

- 4) Úkol zklidnění SJM je v podstatě úkolem transformace podoby SJM z téměř dopravního koridoru do městské třídy, byť významně dopravně zatížené, tedy úkol humanizace magistrály. Podle analýz je zřejmé, že ani tunelová řešení nevedou ke splnění přísných hygienických limitů. Lze ale kombinací opatření dosáhnout snížení zátěže. V předloženém konceptu řešení je věnována pozornost humanizaci uličních prostorů, zlepšení podmínek pro nemotorovou dopravu, především pro pěší. Jde tedy o podobu známou z mnoha evropských měst.
 - 5) Významným rizikem dosažení cíle zklidnění SJM jsou některé rozvojové záměry vázané na SJM. Bude třeba výrazněji omezovat vznik nové zdrojové a cílové dopravy u nových záměrů, což nemusí nutně vést ke zmrazení rozvojových záměrů, ale spíše k přísnější regulaci celkového objemu a struktuře funkcí.
 - 6) Je nezbytně nutné provést novelizaci vyhlášky č.26/1999 o obecných technických požadavcích (OTP). Cílem by měla být výraznější regulace vzniku nových parkovacích míst v centrální oblasti, tj. v oblasti vymezené budoucím MO, zvláště pak v centrálním kordonu.
 - 7) Město by mělo upřesnit dopravní politiku pro centrální část města (uvnitř budoucího MO). Zejména pak s jakými opatřeními, regulacemi a organizací lze ve střednědobém horizontu uvažovat.
 - 8) Priorita rozvoje sítě veřejné hromadné dopravy by měla být směřována do projektů odlehčujících současným přetíženým dostředným trasám. Takový rozvoj umožní lépe absorbovat zvýšené zatížení vlivem změny dopravního chování.
- S odstupem času je zřejmé, že např. zavedení mýtného není v současné době reálné a naopak rozšíření zón placeného stání jako základní regulační prvek je pokročilá fáze a může zásadně přispět k omezení zátěže.
- Následně byla v roce 2012 zpracována podrobnější studie (zpracovatelský tým firem Satra a VHE), která prověřovala cílové řešení magistrály v uspořádání převážně jako městské třídy s 2x2 jízdními pruhy. Avšak nad výsledky studie nebylo dosaženo shody.

4 1 1 4

Znečištění ovzduší, hluková zátěž

S vysokou dopravní zátěží na území centra souvisí překračování imisních limitů a limitů hlukové zátěže. Nároky na dopravu jsou dány silnou prostorovou i provozní exploatací historického města. Vedle silného celoplošného zatížení jsou nepalcivějšími problémy extrémně zatížené komunikační trasy vedoucími veřejnými uličními prostory (např. Ječná a Žitná ulice) nebo prakticky po celé délce pražských nábřeží. Tyto prostory funkčně a prostorově rozdělují a dezintegrují urbánní strukturu.

Největším problémem je nejzatíženější profil SJM. Negativní důsledky provozu znehodnotily nejen vlastní vedení magistrály, ale zasahují do hloubky okolního území.

Řešení souvisí jednak s řešením celoměstského systému dopravy (viz výše), jednak s nutností tyto zatížené prostory intenzivně udržovat a nadstandardně vybavovat tak, aby do doby zásadního řešení došlo alespoň k částečné kompenzaci z pohledu jejich estetiky a stavu životního prostředí. Nutnost vyřešení dlouholetého problému dálniční stavby uprostřed města SJM, tzv. humanizace SJM, zatraktivnění oblastí podél SJM.

4 1 1 5

Demografické a sociální změny.

Po dlouhé době, kdy docházelo ke snižování počtu bydlících v Historickém centru Prahy, byl zaznamenán v posledních letech mírný nárůst absolutního počtu obyvatel, avšak počet stálých obyvatel však klesá i nadále. Zejména se snižuje počet rodin s dětmi a důchodců. Jde nejen o průvodní jev tzv. gentrifikace, která postihuje centrum města. Je také důsledkem trvajících trendů, jimiž jsou nárůst komerčních a administrativních aktivit na straně jedné a ztrátou obytnosti plynoucí z důsledků silného návštěvnického ruchu. Ten působí hygienické (nepořádek, hluk v nočních hodinách atd.) a bezpečnostní problémy, nesnadno slučitelné s residenčním bydlením a ve svém důsledku odchod obyvatel do klidnějších částí města.

Specifickým jevem negativně proměňujícím obytnou pohodu i v obytných domech je krátkodobé pronajímání bytů (skryté pensiony a hotely). Na druhé straně vzniká nový segment tzv. rezidenčního nebo apartmánového bydlení pro vysokopříjmové skupiny obyvatel. Je zaznamenán vysoký příliv cizinců. V souvislosti s proměnou populace se mění i struktura služeb (mizí služby základního typu ve prospěch luxusních sortimentů prodeje), což v konečném důsledku vytváří další tlak na odchod stálých obyvatel z centra. U marginalisujícího se místního společenství tak hrozí především ztráta zájmu o veřejnou kontrolu místa a ztráta identifikace s místem. S odchodem stálých obyvatel také k přeměně bytového fondu na hotelové nebo komerční využití.

Řešením v rámci území statku je jednoznačná podpora bydlení v objektech v majetku obce, stejně jako podpora základních služeb a obchodu. Dostatečná kapacita škol, především mateřských, úpravy veřejného prostoru s cílem jeho odbytnosti, čistotě a bezpečnosti, zvýšení podílu kvalitní zeleně. Systémovým řešením je pak celoměstsky vyvážená funkční koncepce limitující rušivé aktivity centra, a decentralizace komerčních, administrativních a ubytovacích aktivit.

4 1 1 6

Turismus a turistická infrastruktura

Kromě pozitivních jevů, jako je příliv finančních prostředků, je spojen ale turismus na území Historického centra Prahy – část 001 hned s několika negativními projevy. V nejcennějších částech města z památkového hlediska dochází k neustálému nárůstu počtu hotelů, což s sebou přináší vysoké nároky na zásahy do památkové podstaty objektů a do jejich autenticity, nehledě na vyvolávanou dopravní obslužnost a nároky na parkování. Služby zaměřené na turistický ruch vytváří neustálý tlak na přeměnu parterů zejména kolem nejprétíženějších ulic turistickým ruchem. V posledních letech došlo také k expanzi restauračních zahrádek a zimních zahrad do veřejného prostoru.

Bohužel jen analýza, která je též jinde a možná i komplexněji. Mělo by být zpracováno jako odstavce o stavebním rozvoji.

4 1 1 7

Přírodní katastrofy

Povodně

V souvislosti s dokončenou protipovodňovou ochranou Prahy nastala fáze koordinace její údržby a pohotovosti správou krizového řízení MHMP. Stejně tak jsou v průběhu správních řízení sledovány stavební úpravy objektů v zóně ochrany stavebním úřadem příslušné městské části s ohledem na různé typy ohrožení z hlediska jejich polohy ve vztahu k zátopové oblasti Prahy. Veškeré stavební úpravy v této oblasti vyžadují zvláštní samostatné vyjádření odboru Povodí Vltavy.

Pro řízení opatření pro ochranu životů, zdraví, majetků občanů, případně návštěvníků hl. m. Prahy a ochranu životního prostředí při mimořádných událostech byl hl. m. Prahou vytvořen " Záchranný bezpečnostní systém (ZBS)". ZBS tvoří systém vazeb zabezpečující koordinovaný postup záchranných, pohotovostních a odborných složek, orgánů státní správy a samosprávy, právnických a fyzických osob při likvidaci následků mimořádných událostí na území hl. m. Prahy. Jeho cílem je účinně působit při vzniku mimořádné události, poskytovat účinnou pomoc postiženým a minimalizovat nepříznivé následky těchto událostí. Systém ochrany obyvatel hl. m. Prahy je řízen hl. m. Prahou, v úzké součinnosti s Integrovaným záchranným systémem (IZS).

Základními složkami tohoto systému jsou síly a prostředky Hasičského záchranného sboru hl. m. Prahy, Zdravotnické záchranné služby hl. m. Prahy - územní středisko záchranné služby, Policie ČR

- Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy a Městské policie hl. m. Prahy. Do celého systému jsou zařazeny i další právní subjekty, umožňující provádění záchranných prací jako např. Sbor dobrovolných hasičů, Záchraná brigáda kynologů Praha, Dopravní podnik hl. m. Prahy, organizace se zaměřením na řešení ekologických havárií, Povodí Vltavy, s. p. apod. Všechny tyto a další složky by se koordinovaně podílely na likvidaci následků havárií a živelních pohrom podle svého zaměření.

4 1 1 8

Ilegální aktivity

Jde především o porušování zákona o státní památkové péči ve smyslu zanedbávání údržby či poškozování kulturních památek a dalších objektů na území Pražské památkové rezervace prováděním nelegálních stavebních prací. Může jít například o demolice, ale nejčastěji se lze setkat třeba s umístováním nelegálních reklamních zařízení.

Na základě důkladného a průběžného monitoringu je nutno objevovat a následně sankcionovat všechna porušení zákona, neboť jejich přehlížení, nebo dokonce tolerování vede k jeho stále většímu oslabování.

Monitoring by měl vyžít i aktivit laické veřejnosti, která na devastaci, někdy i jen vnitřní upozorňuje.

Objektový smog

Veřejná prostranství jsou nekoordinovaně zanášena různými objekty městské infrastruktury, která není v rámci městské správy zcela efektivně mezirezortně koordinována.

Stejně tak nakládají s veřejným prostorem soukromé subjekty, které se snaží jakýmkoli způsobem proniknout do lukrativních oblastí stánkovým prodejem a kvalitativně nekoordinovaným způsobem umístování předzahrádek, reklamních zařízení nebo dokonce přístřešků a stánků. Nekvalitní reklamy jsou umístovány do souvislostí s památkou a snaží se těžit z blízkosti památky, kterou tak vizuálně poškozují.

Je nutné důsledně aplikovat příslušné metodické pokyny a vymáhat jejich dodržování.

Metodika přístupu k zásadám řešení městského interiéru na území památkových rezervací a památkových zón (Metodický materiál HMP – OPP 2013)

Firemní označení, reklamní a informační zařízení v památkově chráněném území hlavního města Prahy (Metodický materiál HMP – OPP 2013)

Restaurační zahrádky v památkově chráněném území hlavního města Prahy (Metodický materiál HMP – OPP 2013)

Nařízení hl.m.Prahy č.26/2005 Sb. HMP, kterým se zakazuje reklama šířená mimo provozovnu na veřejně přístupných místech.

Řešením veřejného prostoru města a jeho a nástroji objektové koordinace se zabývá Manuál rozvoje veřejných prostranství IPR 2014

4 1 1 9

Společenské povědomí o významu světového kulturního dědictví

Na základě Úmluvy o světovém kulturním a přírodním dědictví se Česká republika zavázala, že jej bude zachovávat, prezentovat a předávat budoucím generacím. Společenské povědomí a zájem společnosti může totiž do budoucna velmi ovlivnit předpoklady k uchování statku. Povědomí veřejnosti je vysoké. Důvodem je statut památky zapsané na Seznam světového dědictví, jemuž je věnována velká mediální pozornost. Město vydává k této věci řadu propagačních a osvětových materiálů a informace o tomto statutu jsou šířeny i prostřednictvím Pražské informační služby. Také Ministerstvo kultury disponuje zvláštním grantovým programem Podpora pro památky

UNESCO, jehož jedna větev je určena pro podporu projektů zaměřených na osvětu týkající se českých památek zapsaných na Seznam a řada projektů týkajících se části 001 byla z této větve podpořena (publikace, mapy, filmy).

4 1 1 #

Ztráta tradičních znalostí

Je zde myšleno především zanikání znalostí o užívání tradičních technik, které jsou potřebné při obnově kulturních památek. Souvislost je především se ztrátou řemesla, náhrada seriovou kvantitou levných stavebních materiálů a tradice kutilství a nedůvěra v profesionální služby. Důvodem bylo zničení tradice řemesla ve vztahu k místu sousedskosti, která navyšuje kvalitu místa a tradice D

Problematika souvisí s obecnými hodnotami a globálními trendy společnosti. Nástrojem nápravy jsou systémová řešení týkající se celé České republiky směřující k posílení zájmu o učňovské školství, resp. nabídky atraktivních oborů formou osvěty prováděnou příslušnými odbory magistrátu. Podpora by měla být předmětem zájmu politických orgánů města.

Velmi důležitou je reprezentace tradiční autority cechu a sebevědomého mistrovství řemeslné dovednosti ve spojení se současným designem a tradicí. To je výzva pro úspěšné firmy a jejich reprezentaci i v zahraničních konotacích. Jedná se o znovuoslovení oblastí z kterých k nám řemeslo přišlo, kde trvá a na tyto cesty (vandry) znovu navázat.

4 1 1 #

Podpora vnitřních dějů a příležitostí

Kulturní tvář památky ohrožuje rovněž nestabilní financování kulturních institucí naplňujících město kulturním obsahem, které může vést jak k nemožnosti vytvořit koncepční programovou skladbu, tak eventuálně může vést až k zániku kulturních institucí, resp. aktivit.

4 2 1

Rizikové faktory zatěžující ochranné pásmo

Základním ohrožením hodnot ochranného pásma jsou hodnoty panoramatických pohledů. Ty s spočívající v jedinečné souhře terénního utváření a jeho zástavby v podobě vertikálních dominant a střešní krajiny, vytvářející jedinečnou konfiguraci. Její narušení může nastat:

Nepřiměřeně dimenzovanou stavbou (výškou i objemem)

Nevhodně situovanou stavbou (v kontextu k ostatním nebo její orientací)

Nevhodnou formu stavby (rušivou vůči okolním formám)

Diverzifikací hodnotné varované a vyrovnáním hodnotné výškově nesourodé zástavby, resp. střešní krajiny

Nevhodnou materializací nebo barevností stavby

Metody posouzení intervencí v ochranném pásmu

Uvnitř ochranného pásma Historického centry Prahy je povinné každou výškovou stavbu posuzovat v územním řízení vždy jednotlivě. Posuzuje se její účinek na vlastní historické jádro i na širší prostorovou scénu vltavské kotliny v charakteristických panoramatických pohledech, určených stavebním úřadem a orgánem památkové péče. Podobně musí být výškové stavby posuzovány i na ostatním území vně ochranného pásma historického jádra. Vizualní hodnoty území jsou popsány také v Územně analytických podkladech hlavního města Prahy, kde jsou navíc vymezeny podmínky pro jejich uchování.

Na základě zhodnocení vizuálních vztahů, ověřených a potvrzených stanovením viditelného území zjištěného pomocí digitálního 3D modelu zástavby a terénu Prahy počítačovým zpracováním byly odvozeny pohledové horizonty historického jádra města. Pohledové horizonty vymezují území s obdobným vizuálním působením, uvnitř kterých se nacházejí výrazné pohledově exponované lokality viditelné z vyhlídkových míst z historického jádra a jeho ochranného pásma. Součástí vyhlídkových stanovišť jsou i určená stanoviště, z nichž by se měly prověřovat nově navrhované budovy na celém území města. Negativní

vizuální dopad na vnímání okolní krajiny z historického jádra mohou mít nové budovy nevhodných rozměrů dokonce i ve vzdálenostech 10 až 15 km od středu města.

Do ochranného pásma Historického centra Praha zasahuje také území se zákazem výškových staveb, které stanovuje Vyhláška hlavního města Prahy č. 32/1999, o závazné části územního plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy. Výšková stavba je taková stavba, která svou výškou překračuje výškovou hladinu dané lokality. Území se zákazem výškových staveb je stanoveno v optickém kontaktu s Pražskou památkovou rezervací a slouží k ochraně výrazných kulturních hodnot struktury historické zástavby hlavního města Prahy a dochovaného panoramatu jádra města.

Stávající výšková hladina může být v tomto území překročena pouze drobnými výškovými dominantami, jejichž přípustnost posoudí stavební úřad v územním řízení. Výšková dominanta drobná je část stavby vystupující nad výškovou hladinu okolní zástavby i vlastního objektu, nepřesahující zpravidla výšku dalšího podlaží. Zdůrazňuje pozici objektu v urbanistické struktuře (např. nároží, zdůraznění vstupu, schodiště apod.). Uvnitř ochranného pásma památkových rezervací je nutno každou výškovou stavbu posuzovat v územním řízení vždy jednotlivě zejména vůči vltavské kotlině a vlastnímu historickému jádru, v charakteristických panoramatických pohledech, určených stavebním úřadem a příslušným úřadem památkové péče.

Z hlediska výškové regulace v prostoru ochranného pásma Pražské památkové rezervace jsou důležitá tzv. stabilizovaná území městských památkových zón, které obklopují jádro města. Podle typu urbanistické struktury je v některých z nich stanovena výšková hladina přímo v Územním plánu sídelního útvaru hl. m. Prahy.

Ohrožení turismem viz. SWOT analýza

Vnitřní periferií a rozpadem vazeb na další lokality v oblasti agresivní infrastruktury SJM viz SWOT
A další faktory uvedené v kapitole SWOT ohrožující statek.

4 1 2 2

Zpráva o stavu péče o část 001 historického centra prahy (c 616) pro Unesco 2014

Významné plánované restaurátorské akce a stavební rehabilitace

Revitalizace václavského náměstí; nové město, Praha 1

Václavské je jedním z hlavních celoměstsky nejvýznamnější prostorů. V historii prošel četnými proměnami.

Celková architektonická úprava prostoru Václavského náměstí je dlouhodobě koncepčně připravována. Vítězný návrh na revitalizaci Václavského náměstí vzešel z architektonické soutěže realizované již v roce 2005. Vycházel z požadavků na sjednocení použitých materiálů, jasné vymezení jednotlivých prostorů náměstí pro různé druhy dopravy, rozšíření chodníků pro chodce, umístění dalších stromořadí a zabezpečení dostatečné parkovací kapacity formou velkokapacitních garáží. Tento návrh byl pozitivně projednán v letech 2011-12 se všemi dotčenými orgány státní správy a správci technické infrastruktury. Jeho první část řeší plochu náměstí v jeho dolní části od křížení s ulicemi Jindřišskou a Vodičkovou, druhá část pak zbylou plochu od uvedeného křížení až k předpolí Národního muzea v horní části náměstí.

Problematika severojižní magistrály v historickém centru Prahy část -001)

V souvislosti s dokončením tunelu Blanka se, zcela v souladu s Doporučeními reaktivní monitorovací mise Centra pro světové dědictví/ICOMOS z ledna 2010, dopracovává koncepce transformace Severojižní magistrály. Hlavní město Praha považuje stávající trasu Severojižní magistrály za řešení poplatné době svého vzniku (tj. koncepce roštového systému komunikací z 60. let 20. století) a z dnešního pohledu za překonané a jako prioritu shledává převedení maximálního objemu dopravy na budovaný vnitřní městský okruh.

Nicméně studie, dopravní analýzy a modely vypracované v posledních několika letech jasně ukázaly, že Severojižní magistrála slouží především k zajištění dopravní obsluhy centra města, včetně Historického centra Prahy (C 616-001), a její výrazné omezení bez vybudovaného vnitřního okruhu a dopravně organizačních opatření by mohlo vést ke zvýšení zatížení jiných, z pohledu zachování OUV, a tudíž zájmů státní památkové péče velmi cenných ulic, zejména severojižních spojnic, jako jsou nábrežní komunikace s výhledem na panorama Pražského hradu, protínající Historické centrum Prahy (C 616-001), nebo mostů přes řeku Vltavu, spojujících obě části centra oddělené řekou. Došlo by tím nejen k znehodnocení klíčových pohledů na panorama Pražského hradu, ale především k dopravnímu přetížení historické zástavby i v přilehlých čtvrtích části 001 statku. Zejména dopravní zatížení Malé Strany (čtvrť pod Pražským hradem) a Nového Města (čtvrť založené ve 14. století) je již dnes na samé hranici únosnosti nejen z hlediska dopravního a stavu ovzduší, ale i z hlediska stavebně technického.

Předpokládané úpravy Severojižní magistrály (realizované etapově v závislosti na zprovoznění částí městského okruhu a zavádění regulativních opatření vůči automobilové dopravě) povedou k její přeměně z pouhého dopravního koridoru na dopravně sice významný, ale městotvorný prvek v podobě městského bulváru, jaký zde byl až do 70. let 20. století (úseky Severojižní magistrály v kontaktu s historickým centrem Prahy se stavěly v letech 1973-1978), tedy v prvek, který nebude významnou bariérou v území; tím se vyhoví i doporučení mise Centra pro světové dědictví/ICOMOS z roku 2010.

4 1 2

Opatření pro zachování obrazu města - bude doplněno ipr

4 1 2 1

4 1 2 2

Zásadními rozdíly oproti platnému územnímu plánu jsou zejména - bude doplněno ipr, použít text mp 2010

4 1 3

Ochrana vnitřní struktury města

4 1 3 1

Ochrana výrazných terénních útvarů

Zvláště chráněná území přírody ve smyslu zák. č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny jsou "přírodní památky": 1) Petřín; a 2) Letenský profil (skalní výchoz nad Chotkovou silnicí), významná lokalita (EVL) Petřín, náležející do soustavy NATURA 2000.

Ochrana střešní krajiny

Ochrana a kvalitní obnova střech, střešních partií, především historických objektů a podkrovních prostorů patří k nejvýznamnějším úkolům památkové péče. Střešní krajina představuje významný fenomén historického jádra města a v podstatné míře spoluurčuje charakter pražských panoramatických pohledů. Jako taková je a je jednou ze základních komponent obrazu města.

V současné době představuje nejzávažnější ohrožení střešní krajiny na území historického jádra Prahy stále sílící tlak na komerční a spekulativní využívání půdních prostor v podobě půdních vestaveb a nástaveb či neméně výrazná tendence k zastřešování dvorů a pasáží a k zástavbě celých vnitrobloků. Spolu s tím vstupují do historického kontextu prvky, jako jsou vikýře, střešní nebo ateliérová okna, sloužící k prosvětlení nově využívaných půdních prostor i v lokalitách, kde se historicky nevyskytovaly. Jsou to zejména tyto prvky (často novotvary), které již svým množstvím – nehledě na mnohdy problematické tvarosloví, nezvládnuté řemeslné detaily a použité nové materiály – představují výrazný zásah do podoby střešní krajiny. K narušení hodnot střešní krajiny dochází také stále častějším umístováním technických prvků (TV antény a antény mobilních operátorů, domovní kotelny, klimatizační zařízení, a v případě Nového Města i reklamními zařízeními).

Nejdůležitější jsou z pohledu ochrany tvar konstrukce střechy, materiál a barva použitých krytin, stejně jako a charakter střešních otvorů a dalších prvků souvisejících se střešní krajinou (vikýře, komíny, drobné architektonické akcenty, napojení střechy na stavbu).

Základním předpokladem úspěšné ochrany jsou odborně zpracované průzkumy a podrobná dokumentace. Pouze na základě komplexního poznání a kvalifikovaného posouzení celkové hodnoty památky může být navržen způsob dalšího zacházení a charakter případných nutných oprav.

Z pohledu kontextuálního je nutné respektovat lokální morfologii, barevnost střech, včetně použití materiálů, které jsou charakteristické pro jednotlivé části území. Obdobně je nutno chránit místní specifika, například v podobě zvláštních druhů střešní krytiny či atypicky pojatých detailech.

K problematice ochrany střešní krajiny jsou zpracovány metodické materiály pořízené hlavním městem Prahou a odbornou organizací státní památkové péče.

Pro ochranu střešní krajiny je nutné:

Důsledné uplatňování příslušných metodických pokynů, především

- Zachování tvarového, materiálního charakteru v daném kontextu.
- Nepovolování půdních vestaveb v pohledově exponovaných lokalitách, obdobně s nástavbami (především Malá Strana, a Staré město, pohledové hrany zástavby, nábřeží, kontakt se zelenými plochami).
- Nepovolování nových nekontextuálních forem střešních otvorů.
- Zákaz umístování reklamních zařízení, minimalizace rozsahu technických zařízení.

Ochrana architektonického detailu

Architektonický detail představuje mnohdy opomíjenou složku architektonické kvality jednotlivých staveb a jejich umělecké výzdoby. Je důležité tyto památkové hodnoty spoluvytvářející identitu daného místa zachovat v autentické podobě. Jejich případné doplňování by mělo vycházet ze stávajícího kontextu, a to jak z hlediska tvarového, technologického a materiálového, tak z hlediska umístění.

Památkový fond je vůči této tendenci o to zranitelnější, že se dosud plně nevyrovnal s důsledky přerušení vývoje řemeslné výroby v minulém období. Absentuje dostatečně široká nabídka firem, které jsou z hlediska obnovy památkově významných objektů vybaveny patřičnými zkušenostmi a fundovanými odborníky z řad projektantů a řemeslníků.

V rámci ochrany detailů je nutné dokumentovat jejich současnou podobu za účelem nahrazení adekvátní, byť náznakovou replikou.

Pro uchování autenticity detailů je nutné minimalizovat použití zjednodušených hromadně používaných prvků.

Optimálního výsledku v procesu obnovy lze dosáhnout spoluprací s odbornými pracovníky státní památkové péče.

4 1 3 2 3

Fasády

Fasády vytvářejí vnější podobu města. Spolu se střechami utvářejí nejen vzhled jednotlivých staveb, ale podílejí se významně na celkovém charakteru, atmosféře prostředí historického centra.

Pro posouzení způsobu ochrany, záměru obnovy nebo návrhu nové fasády je zásadní kontextuální pojetí zahrnující principy kompoziční, stylové, měřítko i proporce jednotlivých prvků. Pro obnovu jsou zásadní následující: zachování autentické hmoty památky v maximálním reálně dosažitelném měřítku, adekvátní materiálové a technologické řešení, v kontextu stavby i jejího okolí souřadná architektonická kompozice a historická věrohodnost.

Pro ochranu hodnot domovních průčelí je nutná volba vhodných nátěrových hmot, individuálně dle povahy objektu a prostředí odpovídající barevné řešení reflektující nejen nejstarší zjištělý stav, ale i následný vývoj stavby a jejího kontextu. Obdobně u oken, dveří, či obchodních portálů.

4 1 3 2 4

Ochrana parteru staveb

V parteru městských domů se z provozních důvodů odehrávají průběžné změny. Dynamiku těchto změn vytváří především obchodní aktivity. S nimi spojené obchodní výkladce a navazující informační a reklamní zařízení jsou dynamickou složkou vizuality veřejného prostoru, v kontrastu k trvalé podobě vlastních domovních průčelí. Rychlé proměny a z toho plynoucí relativní dočasnost obchodních portálů a zařízení vede často k nekvalitním řešením a nevhodným a neestetickým používáním reklamy. Úpravy jsou často v rozporu s kvalitou domovního průčelí. Objevují se banální a místy nefunkční novotvary či materiály, které svojí strukturou, zpracováním a způsobem stárnutí neodpovídají historickým hodnotám prostředí.

Pro ochranu a hodnot parteru a jeho současných proměnlivých potřeb je nutné při obnově respektovat

- V maximální míře původní formy a materiály, v souladu se stavební podstatou průčelí.
- Minimalizovat reklamní zařízení, používat jednoduchá grafická, konkrétnímu prostoru odpovídající řešení a s přiměřenou barevností.
- Zamezit zaslepení výkladců velkoplošnými reklamními foliemi. Omezovat světelný smog okolí odpovídající intenzitou svítících reklam a osvětlení výkladců.
- Zamezit umístování reklamních zařízení na průčelích staveb (nad úroveň parteru).
- Používat okolí odpovídající materiály a nátěry.
- Důsledně využívat existujících metodických podkladů (viz take soupis metodických materiálů kapitola 3)
- viz Metodika přístupu k zásadám řešení městského interiéru na území památkových rezervací a památkových zón, OPP MÚ Praha, Manuál tvorby veřejných prostranství hl. města Prahy, IPR, Metodický materiál Firemní označení, reklamní a informační zařízení v památkově chráněném území hlavního města Prahy OPP MÚ

4 1 3 2 5

Ochrana venkovních dlažeb

Osobitým pražským fenoménem jsou dlažby ulic a chodníků.

Pro jejich ochranu je nutné:

- V místech existující mozaikové dlažby bude stav i vzor zachován, popřípadě při narušení doplněn. Za méně nevhodnou je považována dlažba strojně řezaná. Preferenci mají v ploše chodníků dlažby štípané v řádkovém kladení. před kladením do klenby.
- Zachovány budou i zajímavé vzorové anomálie odpovídající typologii města.
- V místech, kde mozaika existovala, bude opět provedena.
- Pokud existují pouze fragmenty starší dlažby, především štípané, nebo její druhotné použití, materiál bude vyzvednut a nově použit.
- Tam, kde budou prováděny mozaikové dlažby bez znalosti předešlého stavu, nebo je nutné nové řešení vzhledem ke korekcím tvarů chodníků, budou použity obvyklé vzory, resp. jejich variace. Preferenci mají dlažby štípané.
- Používány budou barevně dostatečně kontrastní druhy materiálů
- V zásadě nebudou v dlažbě prováděny firemní nápisy nebo znaky. Případné použití bude konzultováno s orgány památkové péče.
- V místech dochované tradiční velké uliční dlažby nebudou odstraňovány a bude prováděna jejich údržba (ať již se jedná o dlažbu žulovou nebo křemencovou).
- Bude zachována skladba dlažeb, především u atypických forem.
- Dlažby nalezené pod živičným povrchem budou znovu použity, nejlépe ve stejném místě.
- Dlažba bude zachována i v místech, kam nemají nebo z důvodu zklidnění dopravy nebudou mít přístup vozidla.
- Plochy vozovek budou celoplošně zdlážděny jedním materiálem, nebudou používány různé druhy.
- V místech, kde to provozní důvody vyžadují, může být použita živice vhodně doplněná dlážděným pruhem pro parkování.

4 1 3 2 6

Mobiliář

Součástí veřejného interiéru města je mobiliář, především veřejné osvětlení, hodiny, lavičky, pumpy, odpadkové koše, zábradlí a další drobné prvky. Veškeré prvky by měly mít vysokou kvalitu provedení. Pro jeho ochranu, výběr typů a umístování je nutné důsledně využívat existujících metodických podkladů.

viz Metodika přístupu k zásadám řešení městského interiéru na území památkových rezervací a památkových zón, OPP MÚ Praha, Manuál tvorby veřejných prostranství hl. města Prahy, IPR, Metodický materiál Firemní označení, reklamní a informační zařízení v památkově chráněném území hlavního města Prahy OPP MÚ

4 1 3 3

Ochrana pražského podzemí**Bude ještě upraveno****Ochrana archeologického kulturního dědictví v historickém centru Prahy jako součást management planu****Úvodem**

Prostor historického centra Prahy ve svém podzemí ukrývá významné doklady historického vývoje našeho hlavního města. Na relativně malé ploše historického jádra nalézáme doklady analogického funkčního rozvrstvení, jaké můžeme dnes rozlišovat na ploše „velké Prahy“. Pro vývojovou etapu do poloviny 14. století včetně zde registrujeme významné centrální lokality (Pražský hrad, Vyšehrad) se svými bezprostředními zázemími (předhradí a podhradí), přerůstající dalším vývojem v rozsáhlou předlokační aglomeraci na obou březích Vltavy. Dalším vývojovým krokem je vznik nejstarších měst pozdějšího pražského čtyřměstí s vlastními fortifikačními systémy, přičemž zůstává místo i na drobné osady zázemí uvedené aglomerace s celkem hustou sítí drobných románských kostelíků. Do staroměstských hradeb bylo pojata též Havelské a Židovské město. Vyvrcholením středověkého urbanistického vývoje bylo založení Nového Města pražského Karlem IV. v roce 1348. Tímto monumentálním urbanistickým počinem se Praha stala jedním z nejrozsáhlejších měst tehdejší Evropy.

4 1 3 3 1

Legislativní ochrana

Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy (revidovaná; dále jen „Maltská konvence“)

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění (dále jen „památkový zákon“). Ve shodě s důrazem Maltské konvence na zachování originálních terénních situací a v souladu s dikcí platného památkového zákona je celé území Prahy považováno za tzv. území s archeologickými nálezy.

Vyhláška č. 187/2007 Sb., kterou se stanoví obsah a náležitosti plánu území s archeologickými nálezy

Státní archeologický seznam

4 1 3 3 2

Základní předpoklady a východiska

Jedním ze základních kritérií památky zařazené na seznam UNESCO je její památková autenticita. Ta je chápána v jejím širším smyslu a za její neoddelitelnou součást je rovněž považována skladba historického nadloží s příslušnými archeologickými nálezy.

Je samozřejmé, že v prostředí dlouhodobě žijícího městského organismu dochází k dalšímu a dalšímu narušování těchto přirozeně vzniklých vrstev a ke ztrátě archeologických pramenů a jejich vypovídací schopnosti.

Vzhledem k nové výstavbě i budování nové technické infrastruktury musí každý zásah do terénu předcházet záchranný archeologický výzkum, který je však z hlediska ochrany archeologického kulturního dědictví pouhou dokumentovanou destrukcí archeologických terénů. Výsledkem je tedy i tak neustálá ztráta prvků archeologického kulturního dědictví. Archeologická obec si je samozřejmě vědoma ohromného úbytku komponent onoho historického nadloží a tedy i povinnosti jeho zbytky chránit.

4 1 3 3 2

Nástroje ochrany archeologického kulturního dědictví

S ohledem na výše uvedené je naprosto nezbytné, aby vybrané vzorky historického zvrstvení terénu zůstaly zachovány pro případný archeologický výzkum v budoucnosti, v níž bude možné z takto zkoumaných situací získat podstatně více informací než dnes (v optimálním případě dokonce nedestruktivními metodami, tedy metodami, které dochovanou situaci nezničí nebo neodstraní).

Dochování dokladů historického vývoje představuje pro budoucnost nedocenitelnou možnost získání podstatně dokonalejšího poznání na základě spolupráce početné řady historických, společenských, přírodovědných i technických specializací. Tímto způsobem bude patrně možné získat informace i z lokalit doposud stojících poněkud stranou současného zájmu, které dnes téměř za archeologické lokality nepovažujeme. Jako příklad lze uvést i jinak dosud v souvislostech nedocenenou Vltavu, jejíž dno je významným archeologickým pramenem. Nejen jako místo spočinutí množství archeologických artefaktů (v Muzeu hlavního města Prahy existuje nespočet předmětů, které jako místo svého získání uvádějí půvabný údaj „vytouněno z Vltavy“, známý je i nález obsahu potopeného člunu s nákladem pazourkové suroviny z období pozdní doby kamenné ze Zbraslavi), ale i relikty historických staveb jako jsou zbytky konstrukce nejstaršího dřevěného mostu, pozůstatky kamenného Juditina mostu, zbytky středověkých vltavských jezů atd.

Pro nejlepší a nejefektivnější ochranu archeologického kulturního dědictví v historickém centru Prahy je třeba uskutečnit následující krátkodobé i dlouhodobé kroky:

- 1) vytipovat nejcenější archeologické terény statku, důsledně stanovit režim jejich ochrany a obojí právně ukotvit
- 2) lépe a vhodnými prostředky ochránit archeologické relikty (především zbytky architektury) odkryté při archeologickém výzkumu in situ (konzervování in situ, případná prezentace; s tím související změny projektu stavebních prací)
- 3) určit a právně zakotvit městskou archeologickou autoritu pro hl. m. Prahu (pozor na problém v dalším textu)
- 4) doplnit Steering Committee statku (Rada světové památky) o nového člena – archeologa
- 5) zvýšit edukaci a povědomí o archeologickém kulturním dědictví a jeho významu

Vytipování a právní ukotvení nejcennějších archeologických terénů historického centra Prahy/pražské památkové rezervace

V letech 1996-1999 proběhla v archeologickém odboru Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v hl. m. Praze, revize stavu archeologických terénů v Pražské památkové rezervaci. Tato revize byla realizována na základě maximálního využití všech dostupných informací o minulých výkopech, podzemních stavbách plošných či liniových i o proběhlých archeologických výzkumech. Výsledkem této činnosti bylo vytipování 122 ploch, které podle členů Pražské archeologické komise (poradního orgánu ředitele Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v hl. m. Praze, v němž jsou zastoupeni zástupci všech institucí oprávněných provádět archeologický výzkum na území hl. m. Prahy) vyžadují zvláštní ochranu. Tyto tzv. nejcennější archeologické plochy Pražské památkové rezervace nejsou považovány za zcela nedotknutelné. Navržený režim ochrany umožňuje realizaci bodových nebo liniových výkopů, nutných pro normální fungování domů, ale vylučuje zabránění nových plošných výkopů na těchto plochách – tedy nové výstavby rozsáhlých podzemních prostor (nové suterény, podzemní parkoviště atd.).

Výsledný upřesněný materiál byl v roce 1999 předán na Magistrát hlavního města Prahy jako jeden z podkladů pro tvorbu Územního plánu Pražské památkové rezervace. Ten dosud zpracován nebyl, nicméně diskutovaný dokument byl v určité míře na Odboru památkové péče magistrátu používán. V letech 2009 – 2010 došlo k úpravám navrhovaných ploch, vycházejícím z prohloubeného stavu poznání archeologických terénů v pražském historickém jádru. Některé navrhované plochy byly zrušeny, jiné přibýly nově. Upravený materiál, obsahující tentokrát 137 lokalit, byl znovu předán Magistrátu hl. m. Prahy jako podklad pro jeho rozhodování.

Městská archeologická autorita pro hl. M. Prahu

S problémem lepší právní ochrany archeologického kulturního dědictví souvisí i zřízení, resp. ukotvení centrální archeologické autority pro hl. m. Prahu, případně alespoň pro její historické centrum jakožto část 001 statku Světového dědictví, která by posuzovala a formou doporučení rozhodovala (formu doporučení nelze rozhodovat – přeformulovat; vzhledem k obsahu dalšího odstavce není možné, aby rozhodoval Poradní orgán institutu, který není k rozhodování oprávněn) o sporných případech týkajících se ochrany a prezentace archeologického kulturního dědictví a podílela se na koncepčních otázkách rozvoje (centra) města dotýkajících se archeologie.

Touto autoritou by mohla být již výše zmíněná Pražská archeologická komise, v níž jsou zastoupeny všechny instituce oprávněné provádět na území hl. m. Prahy archeologický výzkum. Vzhledem k jejímu současnému statutu jako jednoho z poradních orgánů ředitele Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v hl. m. Praze, by bylo vhodné její postavení lépe právně ukotvit a pokud možno posílit, např. formou městské vyhlášky (právně pochybné a musí být též předmětem jednání s centrálním vedením NPÚ; schůdnější by bylo vytvoření tohoto orgánu jako dalšího poradního orgánu Rady města – pracovní komise, k čemuž by stačilo usnesení). (Vypouštím. Mng. PL. nemůže počítat s hypotézami o obsahu právního předpisu. Nový památkový zákon ani nemusí být přijat !)

S problematikou centrální archeologické autority souvisí i doplnění zástupce archeologické obce – např. odborného pracovníka Archeologického ústavu Akademie věd ČR, v.v.i. – za člena Steering Committee statku – Rady světové památky. Tento krok by rovněž představoval posílení ochrany archeologického kulturního dědictví v Historickém centru Prahy- část 001.

Ochrana archeologických relikvií odkrytých při záchranném archeologickém výzkumu

V současné době nebývají veškeré reliktů (především architektonické) zjištěné při záchranném archeologickém výzkumu konzervovány in situ, u menších objektů či jejich torz většinou dochází (po odborné dokumentaci) k jejich odstranění. V případech významných nálezů se dostává do konfliktu zájem stavebníka (stavby) se zájmem veřejným, zastoupeným zájmy státní památkové péče v segmentu ochrany archeologického kulturního dědictví.

Tento zaběhlý postup by bylo vhodné modifikovat. V první řadě je nutné zvýšit informovanost o významných objevených dokladech historického vývoje jak směrem k centrální archeologické autoritě, k dotčeným státním orgánům i k veřejnosti. V případě významných objevů o něm informovat (kdo bude informovat a koho _ nejASNĚ) a nastítnit možnost konzervace (části) nálezů in situ. Po důkladném projednání případu by MĚSTSKÁ archeologická autorita v relevantním případě měla vydat doporučení směřující k této konzervaci, které by dotčené státní orgány (především orgány státní památkové péče a příslušné stavební úřady) následně PŘÍPADNĚ implementovaly do praxe.. \ZBYTNĚ A NELZE TAKTO PŘEDJÍMAT

Prezentace prvků archeologického kulturního dědictví je rozhodně přínosným bodem v rámci edukace o národní minulosti a paměti, nese však s sebou četná rizika odborná i technická, mezi něž patří volba vhodných prostředků a způsobů konzervace či režimu přístupnosti. O těchto otázkách by samozřejmě měla (NEMÁ OPORU V PRÁVNÍCH PŘEDPÍSECH, mohla by ale doporučovat) městská centrální archeologická autorita.

4 1 3 3 3

Edukace

Ze strany archeologické obce je rozhodně nutné klást důraz na zvýšenou informovanost veřejnosti o archeologických nálezích a jejich významu, včetně možnosti zpřístupnění větších probíhajících archeologických výzkumů veřejnosti (v takovém případě je ale nutné předpokládat zvýšené nároky na dobu trvání a také náklady takového výzkumu. Cílem je dosažení takového přístupu široké veřejnosti, která by chápala nutnost takových akcí nejen v obecné rovině, jak archeologové optimisticky předpokládají, ale i v případech jejich dopadu na konkrétního jednotlivce či organizaci.

Vhodnou formou edukace by bylo vydání publikací (zahrnující spektrum od jednoduchých informačních brožur po reprezentativní populárně naučná či přehledová díla) a natočení krátkých filmů či videoklipů, ale také lepší prezentací stávajících dochovaných, zakonzervovaných a prezentovaných archeologických reliktů formou popisů či informačních tabulí (přímo k reliktům či do dlažby, pokud je v ní znázorněn obrys stavby atp.).

4 1 3 1 8 7

4 1 3 2

Protipovodňová ochrana

Novodobým mezníkem v historii povodní na území Prahy se staly povodně v srpnu roku 2002, které byly způsobeny mimořádně dlouhotrvajícími dešťovými srážkami a střetem povodňové vlny na odtoku z vltavské kaskády s povodňovou vlnou na Berounce. Tato povodeň se projevila záplavami v historickém jádru hlavního města na Malé Straně a Novém Městě, respektive v jeho ochranném pásmu na Smíchově, v Karlíně, v Libni, Holešovicích a v Troji. Kulminační průtok vody ve Vltavě v Praze dosáhl v polovině srpna uvedeného roku 5 160 m³/s. Do té doby byla největší povodeň zaznamenána v roce 1845, kdy Prahou v důsledku tání sněhu v zimním období protékalo 4 500 m³/s. K největší letní povodni před rokem 2002 došlo v září roku 1890, kdy kulminační průtok dosáhl 3 975 m³/s.

Příčinou povodní v Praze jsou nadprůměrné srážkové jevy v povodí Vltavy a Berounky, zejména na jihu a jihozápadě Čech. Velikost povodňových průtoků ovlivňují, kromě nasycení půdy a koryt vodních toků, také vodní díla vltavské kaskády. Nádrže vltavské kaskády jsou schopny výrazně snížit povodňové průtoky do velikosti přibližně desetileté vody, ale větší povodně nemohou významně ovlivnit.

V době povodně v roce 2002 byl již v platnosti Územní plán sídelního útvaru hlavního města Prahy schválený v roce 1999. Během následujících let byla protipovodňová ochrana dokončena v celém perimetru ohrožených břehů Vltavy. Povodně v následujících letech zcela prověřily funkčnost celého systému.

4 1 3 2 1

Protipovodňová ochrana a územní plán hlavního města Prahy

V době povodně v roce 2002 byl již v platnosti Územní plán sídelního útvaru hlavního města Prahy schválený v roce 1999.

Během následujících let byla protipovodňová ochrana dokončena v celém perimetru ohrožených břehů Vltavy. Povodně v následujících letech zcela prověřily funkčnost celého systému.

4 1 3 3

Finanční zdroje granty obnovy a vlastnické poměry

Grantová politika v oblasti památkové péče

Následující text : V souvislosti s OUV nejde jen o financování obnovy památek, ale i jiné, zejména investiční, počiny, které se týkají kvality zachování části 001, např. řešení dopravy, protipovodňové ochrany apod.;

Řada detailů převzatých ze zprávy pro UNESCO se opakuje – odstaveček o obnově budov státních orgánů a státních příspěvkových organizací, údaje o grantech atd. Jaký to má smysl ?

Financování investic, oprav a údržby památkového fondu a dalších objektů v historickém jádru Prahy je zajišťováno z řady zdrojů – veřejných i soukromých. I když se stále více výdajů přesouvá do soukromého sektoru, vlastníkem téměř 75 % rozlohy historického jádra Prahy (zejména veřejně přístupných a vodních ploch, pozemkových parcel, komunikací atd.) je veřejný sektor. Ten je také významným vlastníkem nemovitostí a zapsaných nemovitých kulturních památek na daném území. Hlavní město Praha spolu s městskými částmi a městem kontrolovanými subjekty vlastnického práva vlastní bezmála 41,5 % rozlohy území historického jádra Prahy. (viz příloha 18)

Význam a podíl veřejných zdrojů jak na obnovu, údržbu a opravy památek, tak i na řízení a usměrňování dalšího rozvoje území historického jádra Prahy je zásadní. Kromě investování do nemovitostí v majetku veřejného sektoru či financování investic ve veřejném zájmu slouží prostředky z veřejných zdrojů rovněž k účelnému doplnění zdrojů soukromých investorů, jež jsou vkládány do investic na území historického jádra Prahy. Památkově chráněný objekt (zapsaná kulturní památka) nebo území na Seznamu světového dědictví mají možnost čerpat finanční prostředky z veřejných zdrojů – zejména ze speciálních dotačních programů spravovaných Ministerstvem kultury. Jde například o Program záchrany architektonického dědictví, Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón a další. Zvláštní podpora těmto památkám plyne i z grantových programů hlavního města Prahy. Největšími investory využívajícími veřejných zdrojů jsou, kromě hlavního města Prahy, také Správa Pražského hradu a další instituce státní správy a samosprávy. Důležitými zdroji financování jsou v posledních letech fondy Evropské unie.

Uplynulých přibližně 15 let přineslo historickému jádru Prahy nezanedbatelný soubor pozitivních investičních počinů, často právě v oblasti obnovy a ochrany kulturního dědictví. Opět je však nutné připomenout vícekrát zmíněnou skutečnost, že růst stavebních investic měl z hlediska památkové péče i své negativní stránky projevující se například radikálními přestavbami některých objektů, zásahy do střešní krajiny a podobnými jevy.

Management plán v této souvislosti apeluje na užší spolupráci vlastníků, investorů, správců památek a odborné organizace památkové péče při financování a opravách či údržbě památkového fondu.

V roce 2012 poskytlo Ministerstvo kultury prostřednictvím uvedených dotačních programů i investic na obnovu památkových objektů na území Historického centra Prahy (C 616-001) prostředky ve výši celkem 181 563 000 Kč (c. 9 078 150 USD). Pro rok 2013 byla pro tyto účely vyčleněna celková částka 312 868 000 Kč (c. 15 643 400 USD).

grantový program Hlavního města Prahy v oblasti památkové péče. V listopadu 2011 schválilo Zastupitelstvo hl. m. Prahy poskytnutí grantů hlavního města Prahy na rok 2012 vlastníkům památkově významných staveb a objektů a vlastníkům památkově významných církevních objektů v majetku církví a náboženských společností v celkové výši 53 247 000 Kč (c. 2 662 350 USD). Objem skutečně vyplacených grantových prostředků za rok 2012 činil 48 094 000 Kč (c. 2 404 700 USD), z toho na území Historického centra Prahy (C 616-001) 14 930 000 Kč (c. 746 500 USD).

Na rok 2013 schválilo Zastupitelstvo hl. m. Prahy v listopadu 2012 poskytnutí grantů hlavního města Prahy vlastníkům památkově významných staveb a objektů a vlastníkům památkově významných církevních objektů v majetku církví a náboženských společností v celkové výši 45 000 000 Kč (c. 2 250 000 USD). Objem skutečně vyplacených grantových prostředků za rok 2013 činil 27 306 350 Kč (c. 1 365 318 USD).

Další drobnější finanční prostředky na obnovu památkového fondu v Praze poskytují jednotlivé Městské části,

Kromě grantových prostředků pro nejrůznější typy vlastníků historických staveb investuje hl. m. Praha prostředky do památkových objektů ve svém vlastnictví. V roce 2013 byly pro tyto účely vyčleněny prostředky ve výši c. 42 286 000 Kč (c. 2 114 300 USD).

Pro správu areálu Vyšehradu, národní kulturní památky a druhého nejvýznamnějšího (vedle Pražského hradu) hradního areálu (pevnosti) na území Historického centra Prahy (C 616-001), zřídilo hl. m. Praha příspěvkovou organizaci Národní kulturní památka Vyšehrad s další grantovou podporou.

Řada významných staveb a areálů a území Historického centra Prahy je v majetku státu a je spravována buď jeho úřady přímo, nebo jimi zřizovanými organizacemi:

Ze státních institucí, které mají ve správě významné památkové objekty, jejich soubory či areály, zaujímá zvláštní místo Správa Pražského hradu, příspěvková organizace Kanceláře prezidenta republiky, která disponuje vlastním rozpočtem. ve výši 310 692 000 Kč (c. 15 534 600 USD). Pro rok 2013 byla pro tyto účely vyčleněna částka 230 000 000 Kč (c. 11 500 000 USD).

Mnoho významných staveb je v péči organizací zřizovaných Ministerstvem kultury ČR, Národní muzeum, Národní divadlo nebo Národní knihovna:

Muzeum dlouhodobě připravovalo celkovou opravu a restaurování své historické budovy. V letech 2012-13 investovalo do obnovy a restaurátorských prací již celkem c. 10 340 000 Kč (c. 517 000 USD), z toho do samotné historické budovy c. 2 612 000 Kč (c. 130 600 USD).

Národní knihovna ČR sídlí v areálu Klementina, bývalé barokní jezuitské koleji. Pro celou tuto etapu je Ministerstvem kultury připraveno finanční krytí ve výši 629 583 000 Kč (c. 31 479 150 USD).

4 1 3 4

Vzdělávání a osvěta v oblasti památkové péče

4 2

Obsah města : život ve městě - živý obsah a nehmotná kultura

4 2 1

Management plán a život ve městě

Smysl a účel Management plánu je třeba vnímat v kontextu fungování a směřování naší společnosti. Tedy nikoli pouze v kontextu památkové ochrany fyzických objektů a městských celků, kontroly nové výstavby a rekonstrukce objektů starých a zajištění jejich řádné údržby. Neméně důležité je totiž hledisko života ve městě. Jde tu o uchování tradic jako živoucího odkazu předků, na něž navazujeme a dále tento odkaz aktivně rozvíjíme. Na mysli tu máme kvalitu života QOL a její dlouhodobou udržitelnost v historickém jádru Prahy. Vyžaduje to naplnění několika předpokladů:

1. porozumět potenciálu Prahy a specifické atraktivitě jejího centra,
2. Uvážlivě posoudit funkce tohoto území pro všechny skupiny, které historického centra využívají,
3. Analyzovat možnosti a meze aktivit a aktérů v ekonomickém, politickém a sociálním ohledu,
4. Získat přehled o reálném stavu, podnítit společenskou diskusi o rozvoji historického jádra Prahy.
5. Důsledně komunikovat chystaná opatření a stavební záměry a zajišťovat si pravidelnou zpětnou vazbou podporu či korekci těchto záměrů.

Posoudit funkce

Posoudit funkce území části 001 pro všechny skupiny, které část 001 historického centra využívají, vůbec není snadné a výstupy musí být podkladem dalších inovací MNg. Pl. a ostatních Strategických dokumentů města. Dokonce nebude přílišnou nadsázkou, řekneme-li, že o uživateli historického centra Prahy toho v současné době víme velice málo. Základní typy uživatelů:

1. Obyvatelé PPR,
2. Zaměstnanci na území PPR,
3. Studenti,
4. Dojíždějící z ostatních částí Prahy,
5. Návštěvníci centra z mimopražských území ČR,
6. Zahraniční návštěvníci, ať už na turistických či služebních cestách.

Analyzovat možnosti a meze

Získat přehled a podnítit diskusi

Komunikovat a zajišťovat si zpětnou vazbu

Shrňme si místo závěru, o co by v rozvoji života historického jádra Prahy mělo jít především:

1. Využít historické příležitosti a nastoupit novou etapu rozvoje historického jádra,
2. Aktivizovat subjektivní potenciál, zainteresované odborníky a politiky,
3. Učinit z rozvoje historického jádra předmět živé společenské diskuse a neobávat se vytvořit z něj důležité politikum,
4. Důkladně analyzovat způsob, jímž různé cílové skupiny vnímají dění v historickém jádru a snažit se pro ně nacházet styčné plochy a průsečíky zájmů.
5. Aktivně a cílevědomě komunikovat problematiku nejen klíčovými aktéry, ale i široké veřejnosti. Musí jít o řízené úsilí, promyšlenou komunikační strategii.

4 2 1 1

Život ve městě

nutno aktualizovat

nutno doplnit, především aktuální data - mú, ipr

Počet obyvatel historického jádra dosáhl maxima na přelomu 19. a 20. století. Stejně jako v jiných srovnatelných městech tvořilo tehdy území, jež dnes nazýváme historickým jádrem, mnohem větší podíl území města. Žilo zde 170 000 lidí – téměř jedna třetina obyvatel Prahy. V souvislosti s asanací části Starého Města a většiny Josefova (Židovského Města) na přelomu 19. a 20. století a postupným budováním nových obytných čtvrtí zde počet obyvatel průběžně klesal.

Další výrazný pokles počtu obyvatel historického jádra začal po roce 1989 a zpomalil se až v roce 2008. Zatímco v roce 1980 žilo na území historického jádra přibližně 80 000 obyvatel, v roce 1991 to bylo asi 63 000 a jejich počet dále klesal až na 45 000 obyvatel v roce 2008, tedy na necelá 4 % obyvatel hlavního města.

Snižování počtu obyvatel v historickém jádru po roce 1989 bylo důsledkem především změny vlastnických vztahů a návratu tržních cen nájmu, přičemž reprezentace města tento odliv neregulovala. V uplynulých několika letech se počet obyvatel na území historického jádra snižoval pomaleji než v předchozím desetiletí. Některé okolnosti naznačují, že může dojít nejen k dalšímu zpomalení poklesu, ale i k jeho zastavení a za příznivých podmínek dokonce k nárůstu počtu obyvatel. Zůstává však problematika negativního trendu úbytku rodinných domácností.

O stabilizaci bydlení v historickém jádru se zasloužil územní plán Prahy platný od 1. ledna 2000, jenž stanovil ochranu této funkce závazným stanovením jejího podílu ve vymezených funkčních plochách v centrální části města.

Zásadní roli musí i nadále hrát město a městské části, které navrhnou jasnou koncepci bydlení v historickém jádru Prahy a budou schopny ji konkrétními kroky podpořit. Cílem by měly být dlouhodobě obydlené a kvalitně udržované domy obyvateli se silným vztahem k dané lokalitě a prostředí. Je třeba posílit funkci městského developera, schopného koordinace s dalšími investičními subjekty s rozdílnou formou vlastnictví.

Proto je nutné zakotvit ochranu bytového fondu v novém Metropolitním plánu jako jeden ze základních pilířů budoucí vnitřní vyváženosti a prosperity historického centra.

Pracovní příležitosti a prosperita nutno aktualizovat, doplní m, ipr

Počet ekonomicky aktivních obyvatel na území historického jádra se pohybuje okolo 24 tisíc osob, což jsou necelá 4 % ekonomicky aktivních osob hlavního města. V centrální části města, zahrnující městské části Praha 1 a 2, bylo přitom v roce 2008 registrováno 170 tisíc pracovních míst, téměř 20 % všech pracovních míst. Na území historického jádra je tak největší koncentrace pracovních příležitostí v Praze a z jiných částí města i mimopražských regionů sem denně dojíždějí desítky tisíc lidí. Pracovní příležitosti se soustřeďují převážně v oblasti služeb.

Významný podíl pracovních míst v centru města vytvářejí instituce vědy, výzkumu a vysokého školství, které zde sídlí. Základní struktura ekonomických aktivit v historickém jádru se v blízké budoucnosti pravděpodobně příliš nezmění, lze předpokládat stagnaci nebo pouze malý pokles počtu pracovních míst. Tato prognóza je také v souladu se záměry vedení města a jeho snahou zachovat historické jádro jako živou součást metropole, ale zabránit jeho funkčnímu přetěžování.

Historické jádro ještě nedávno koncentrovalo nejvíce administrativních ploch v Praze (500 000 m²). Část z nich je obsazena správou státu a města, většina je ale komerčního charakteru. V dnešní době se mění profil uživatelů, střední i velké firmy postupně přesouvají mimo centrum. O to paradoxně působí současné budování nových kapacit v samém středu, již dnes přetíženého území (např. objekt Florentinum, Quadrio). Tím spíše, že některé starší, architektonicky a památkově hodnotné budovy ztrácejí své původní uživatele (např. objekt Albatros na Národní třídě).

Kromě toho, že jsou tyto stavby po stránce urbanistické, architektonické a především kontextuální problematické, zatěžují ještě více dopravu a provoz na území historického jádra. Během času se stále objevují další záměry na novou výstavbu tohoto typu.

Pro výše uvede, z pohledu ochrany hodnot historického centra není žádoucí dále zvyšovat míru využití ani počty pracovních příležitostí, neboť to krom vizuálních, včetně panoramatických dopadů způsobuje vnitřní nerovnováhu, na úkor pestrosti prostředí, ale především obytné funkce. Vedení města by v návaznosti na Management plán mělo požadovat jednoznačnou závaznou regulaci nové výstavby jak z pohledu kapacit, funkčního využití tak objemu a výšek zástavby.

Problém se stejnou měrou týká transformace stávajících staveb, kde dochází k méně viditelnému, avšak kvantitativně srovnatelnému přetěžování území.

Nástrojem této regulace je především územní plán, resp. v případě potřeby větší podrobnosti plán regulační.

Naopak prosperitu území, potažmo měst i regionu posiluje spojení vysokého školství a praxe s cílem maximální přidané hodnoty. Tato příležitost je podmíněna kvalitní infrastrukturou orientovanou na nejbližší města Evropy: Berlin, Praha, Vídeň, Varšava. Toto spojení dosud není na odpovídající evropské úrovni a je přesouvána z ekologické vlakové dopravy na zatěžující dopravu automobilovou.

Vybavení města nutno aktualizovat, doplní m, ipr

Historické centrum je z pohledu kvantitativního enormním soustředěním obchodních zařízení. Plocha historického jádra zaujímá jen 1,7 % celkové rozlohy Prahy, nachází se tu téměř 18 % celkové kapacity pražských obchodních ploch a investoři projevují zájem o jejich další rozšiřování.

Pro kvalitu života a bydlení je důležitá nabídka kvalitního základního vybavení města a služeb, které využívají stálí obyvatelé i dočasní návštěvníci. V centrální části lze sice předpokládat nabídku nadstandardních služeb koncentrujících v sobě maximální řemeslnou kvalitu, avšak absence základního sortimentu oslabuje obytnost území. Jsme svědky odlivu této nabídky, místy až na samý okraj města a určité polarizace kvality nabídky mezi velmi luxusní a velmi nekvalitní, byť levné zboží prodávané v prostorech neodpovídajících charakteru centra města, na pokraji výzoru tržnic. V centrální oblasti pozorujeme zastoupení levnou nabídkou základních služeb v síti asijských obchodů nabízejících sice základní standard potravinářského zboží, ale místy výrazný sub standard zboží ostatního bez přidané hodnoty invence a kreativity.

Charakter obchodní sítě a nabízeného sortimentu ovlivnil po roce 1989 významně prudký rozvoj cestovního ruchu. Služby pro turisty v posledních letech mnohde vytlačily služby pro stálé obyvatele.

V historickém jádru došlo během posledních dvaceti let jednak k zásadní změně spektra poskytovaných služeb, avšak také míře poptávky po komerčních prostorech. Po fázi silného oživení zpuštělého parteru města obchodními aktivitami dochází vlivem vysokých cen nájmu a především vzniku velkých obchodních komplexů ke značnému útlumu i na velmi atraktivních místech centra města.

Je možné očekávat další snahy o výstavbu nových obchodních center, nikoli již jen na velmi limitovaných volných nebo demolici uvolněných plochách. Proto lze předpokládat spíše tlak na konverze objektů sloužících jiné funkci. Funkční změny však často přinášejí značné znehodnocení původní kvality staveb. V historickém centru již existuje řada takových adaptací.

Řešení tohoto stavu spočívá

- ze strany městem, nebo městskou částí vlastněných prostorů důsledně požadovat v místě potřebný sortiment služeb podporující obytnou funkci města (kvalitních služby základního sortimentu), při stanovení přijatelné výše nájmu
- omezení vzniku dalších velkých obchodních center, v rámci celoměstské koncepce promítnuté do územního plánu lokalizovat jejich vznik mimo historické centrum

Zdravotnictví, sociální péče

V historickém jádru se nachází značný podíl všech pražských zdravotnických zařízení. Nemocniční areály situované na tomto území tvoří nedílnou součást rozsáhlé sítě zdravotnických zařízení v hlavním městě, jež poskytuje své služby nejen Pražanům, ale i obyvatelům dalších krajů, kteří sem za zdravotní péči dojíždějí. Význam řady specializovaných zdravotnických pracovišť je celostátní, v některých oborech pak přesahuje i rámec České republiky.

Výhodou zdravotnických zařízení v centru města je jejich dobrá dostupnost městskou hromadnou dopravou. Nevýhodou je ztížená dostupnost individuální automobilovou dopravou, omezené možnosti parkování a nedostatek prostoru pro rozvoj. Historické areály nemocnic jsou vystaveny tlakům na funkční konverze a komerční využití.

Do budoucna by se k těmto zařízením mělo přistupovat na základě jasné koncepce. Prioritou je vysoký standard poskytovaných zdravotnických služeb a vhodná forma využití stávajících nemocničních areálů

Školy**nutno aktualizovat, doplní m, ipr**

Tradičně významné postavení zaujímají v historickém jádru vysoké školy, zejména Univerzita Karlova a České vysoké učení technické, jejichž společenská role přesahuje rámec města. Studentský fenomén je důležitou součástí života části 001 historického jádra. Počet studentů se za posledních 5 let zvýšil o 42 % a v současné době se pohybuje okolo 35 000. Jednotlivé fakulty poskytují vzdělání studentům v budovách rozptýlených po celém městě. Jako univerzitní kampus do jisté míry slouží město samo se svými knihovnami, muzejními sbírkami, parky. Je třeba aby představitelé města podporovali vznikající další, byť jen kvalitativní rozvoj vysokých škol uvnitř historického jádra, a územní plán tuto aktivitu ve své koncepci podpořil příslušnou regulací. Je třeba posílit význam vzdělávacích a kulturních institucí v centrální Praze jako významnou posilující součást kultury města v protíváze invaze turistického ruchu a obchodních zařízení. Jedná se o jednu ze základních kulturních vertikál města s potenciálem významové hierarchizace prostoru, jeho čitelnosti, vznešenosti významu vzdělání.

Rozvoj vysokých škol a studentského života v centru města je prospěšný a dlouhodobě udržitelný, jeho koncepci je třeba rozvíjet na historickém půdorysu trvalé historické přítomnosti v instituci města a jeho smyslu existence.

Volný čas ve městě

S přibývajícimi možnostmi trávení volného času stoupá i poptávka po jejich uspokojení v centru města. Je to dáno konkrétní situací pražského prostředí, kde je nabídka velmi silně soustředěná do velmi malé plochy historického centra, neboť zbytek města je v tomto smyslu silně poddimenzován. V prostředí statku se jedná především o značnou nabídku kulturně vzdělávacích institucí a stravovacích či obchodních zařízení.

Historické jádro Prahy je specifické mezi ostatními evropskými velkoměsty tím, že sem jeho obyvatelé tradičně směřují za rekreací v klidných parků a zahrad i ze vzdálených částí města.

Silný rekreační potenciál mají i nejvýznamnější památkové komplexy Pražského hradu a Vyšehradu. Nejvíce atraktivitu nabízí prostor řeky a jejích ostrovů.

Pro uchování tohoto potenciálu je nutné, aby nebyl zneužíván pro striktně komerční účely, nebyl přetěžován komerčními, především turistickými atrakcemi.

Obdobně to platí i pro nejvýznamnější veřejné prostory města ztrácející pod přívalem turistického průmyslu svůj charakter i tvář. Rekreace musí být podporována i na úrovni kvalitních úprav intimních residenčních veřejných prostorů jako nástroj stabilizace trvalých obyvatel území.

Cestovní ruch

Na počátku 90. let 20. století vstoupilo hlavní město do období prudkého rozmachu turistického ruchu. Praha je vnímána především jako historické město rozsáhlým památkovým fondem a kulturní nabídkou, s kvalitní ubytovací infrastrukturou, s vysokou úrovní veřejné hromadné dopravy, s přetrvávajícími výkyvy v kvalitě některých služeb. Přes tyto nedostatky, patří Praha k nejvyhledávanějším evropským cílům.

Hlavní rysy turistického ruchu

V roce 2008 dosáhla Praha 12 174 800 přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních, což je o 1,5 % více než v roce 2007. V roce 2008 se ubytovalo v těchto zařízeních celkem 4 587 000 turistů, přičemž průměr 2,7 noci na jeden pobyt mírně převyšuje celoevropský průměr. Pouze 12 % z ubytovaných představovali domácí turisté, které rovněž nelze opomenout, a proto jsou některé programy specificky zaměřeny na tyto klienty.

Největší počet turistů přijíždí z Evropy, avšak počty návštěvníků z jednotlivých evropských zemí i jejich skladba se mění. Příliv evropských turistů do Prahy podpořily především dva faktory – neustále se rozšiřující síť leteckého spojení.

Problém historického jádra tkví v nadměrné koncentraci turistů v několika málo jeho frekventovaných oblastech. Proto jedním z hlavních cílů stávající koncepce turistického ruchu je snaha o zvýšení atraktivity i jiných historicky a kulturně významných míst v Praze. Cílem by měl být rozptýlení návštěvníků, získání kulturně vyspělejší klientely a navýšení kulturní kvality nabízených služeb. Zavedení prioritního segmentu kulturního turismu.

4 2 4 1

Základní informační služby

Pražská informační služba (pis)

Pražská informační služba na základě nové zřizovací listiny působí od roku 2013. V marketingovém plánu je zdůrazněna propagace města a vytváření produktů pro domácí cestovní ruch, které jsou realizovány průběžně stejně jako připravovány propagační materiály. Důraz je kladen na využití současných informačních technologií. Je vytvářen portál PIS. Byla zavedena Pražská karta, zahrnující i jízdné na MHD. PIS se také významně podílí na rozvoji kongresového turismu v Praze.

4 2 4 3

Služby pro návštěvníky

Turistická infrastruktura se v Praze rozvinula a dosahuje evropské úrovně. V současné době je v Praze k dispozici přes 80 000 hotelových lůžek, což jí zajišťuje páté místo v pořadí ubytovacích kapacit v Evropě.

Všechny ostatní infrastrukturní systémy odpovídají svým objemem této základní kapacitě. Jen v historickém jádru Prahy je například více než 700 stravovacích zařízení všeho druhu. Stejně rozsáhlá je nabídka kulturních možností a programů.

Nevyhovující je stav dopravních vstupů do hlavního města, proto je nutné přikročit k jejich zásadní obnově. Je nezbytná obnova a kultivace autobusových a vlakových nádraží a jejich koordinovaná vazba na MHD, stejně tak jejich integrace do systému MHD ve formě "S-Bahn" a připojení letiště. Nutná je úprava Hlavního nádraží a jeho okolí včetně vazeb na centrum a rekonstrukce navazujícího městského parku. Nutné je rozšíření P+R parkovišť v konečných stanicích metra.

Správa města se snaží řešit také problém bezdomovců a dalších sociálně rizikových skupin obyvatel, kteří se zdržují zejména v historickém jádru. Problematika přesahuje kompetence MGP do oblasti sociální politiky státu a bytové politiky města.

Výzkumy turistického ruchu

Výzkumy v oblasti cestovního ruchu a kultury jsou jedním ze stěžejních předpokladů pro dlouhodobé i krátkodobé strategie. Cestovní ruch a s ním spojené služby jsou velmi citlivé na nejrůznější předvídatelné i nepředvídatelné ekonomické, bezpečnostní, společensko-politické a jiné vnější faktory, které mohou vývoj v této oblasti zásadní způsobem ovlivnit. Výzkumy turismu jsou dle dostupných velmi detailních analýz orientovány na kvantitativní analýzy

Praha je ve světě vedle panoramatu Hradčan známá z alternativních průvodců mladé generace jako město pro levnou párty s levným alkoholem. Tomuto obrazu města bychom měli vzdorovat a hlavní strategii turismu orientovat do oblasti posílení kulturní nabídky světového významu a zaměřit se především na vyšší kvalitu návštěvníků, jako je tomu ve strategii jiných evropských městech (MGP Vídně 2010) s cílem zaujmout k opakované návštěvě či dlouhodobému setrvání. Předmětem by mělo být spektrum kvalitních duchovně intelektuálních a zážitkových nabídek i za cenu záměny kvantity návštěvníků jejich kvalitou.

Kvalita, kvantita

Orientace strategie turismu na kvalitu návštěvníků by velmi napomohlo složitě eliminaci průvodních negativních jevů přetěžovaného HCP oblasti 001, které MGP složitě rozkrývá v předešlých kapitolách. Turismus je v této souvislosti jedním z hlavních příčin ohrožujících OUV a QOL a vyloučení běžného života centra a jeho gentrifikace. Je třeba konstatovat velký kvantitativní růst cestovního ruchu, který představuje ohrožení památky v komplexu hodnot včetně OUV. Naopak kvalitativní růst kulturních nabídek není analyzován a chybí nástroje a strategie navyšování kvality a synergie běžného života ve městě a kultury a turismu. Chybí strategie diversifikace nabídek a vzájemné resortní koordinace cílů a nástrojů.

Přetíženost Prahy turismem

Opatření :

Diferenciace – Přetíženost PPR turismem - Koncentrované, udržitelné využívání zdrojů destinace, prostorová a tematická diference nabídky jako základ pro průběžný proces tvorby a distribuce produktů kulturního turismu (product management). Klíčové je jak sestavit produkty založené na kvalitě, tak kvalitu dlouhodobě prosazovat jako primární požadavek na veškeré služby v (kulturním) turismu.

Koordinace legislativy – Chybí základní vymezení a definování podmínek pro využití potenciálu destinace Praha pro rozvoj kulturního turismu a vymezení prostoru pro synergické efekty turismus – kultura – město (rezidenti) – Do Koncepce kulturní politiky zařadit problematiku kulturního turismu s možností vytvoření clusteru kulturního turismu (nebo jiné formy networkingu kulturního turismu). Při zpracování využít dostupných mezinárodně přijatých doporučení, směrnic a metodik pro oblast kulturního turismu a návazných nástrojů (dotační politika, marketingová podpora). Zpracovat manuál kulturního turismu např. s využitím evropské metodiky Tourism Learning Areas.

PR a marketing - Marketingové aktivity klíčových hráčů v oblasti kulturního turismu jsou nekoordinované a tudíž neefektivní. - Zpracovat marketingovou strategii kulturního turismu v Praze s měřitelnými cíli a relevantními indikátory měřitelnosti a hodnocení dosažených výsledků. Cíle marketingové strategie kulturního turismu musí korespondovat s prioritami Marketingové strategie turismu Prahy, prioritami Koncepce státní politiky cestovního ruchu 2014-2020 a Státní kulturní politiky, prioritami Marketingové koncepce cestovního ruchu (CzechTourism) a relevantními strategickými dokumenty Prahy.

Koordinace – Chybí organizace pro koordinaci aktivit klíčových hráčů kulturního turismu. - Využít probíhající transformaci PIS-PCT a iniciovat vznik organizace pro marketingové řízení kulturního turismu orientovanou na servis pro klíčové hráče na trhu. Cílem je, aby klíčoví hráči měli možnost ovlivnit činnost marketingové organizace a podíleli se na jejím financování (přímo, nebo nepřímo sdružením zdrojů). Forma organizace by mohla vycházet z modelu Prague Convention Bureau (nezisková organizace spolupracující s klíčovými subjekty v oblasti kongresového turismu z veřejného a podnikatelského sektoru).

Tým koordinace – doplnit osvědčenými odborníky z oblasti kulturního turismu

4 2 2

Kultura

Praha je již od středověku významnou křižovatkou obchodních a diplomatických cest, důležitým strategickým bodem, místem setkávání lidí z blízkých i vzdálených zemí a v neposlední řadě i průsečíkem vlivu mnoha kultur. Její význam spočívá v bohatství architektonického dědictví, úrovni a rozmanitosti „živého“ umění, kvalitě života jejích stálých obyvatel i návštěvníků, v míře rozvoje vzdělanosti, ve váze a dosahu kulturních vlivů, jimiž česká metropole působí na okolní svět. Praha byla kosmopolitním místem setkávání kultur Evropy.

Historický odkaz, hodnota historického dědictví zavazují současnou generaci Pražanů a především odpovědné představitele města, aby udrželi a posílili postavení Prahy jako uznávané kulturní metropole střední Evropy v jeho kulturních vertikálách, jako město festivalů, výstav, kongresů a kulturních veletrhů.

Pro tyto účely vznikla pod vedením města Koncepce kulturní politiky hlavního města Prahy.

(KONCEPCE KULTURNÍ POLITIKY HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY schválená ZHMP 3.6.2010)

http://kultura.praha.eu/jnp/cz/dokumenty/ostatni/koncepce_kulturni_politiky_hl_m_prahy_1.html

Jde o dokument zpracovaný poradním sborem primátora hlavního města Prahy pro kulturní politiku, komisí Rady hlavního města Prahy pro posuzování grantů hlavního města Prahy v oblasti kultury a umění, a Odborem kultury, památkové péče a cestovního ruchu Magistrátu hlavního města Prahy.

Kulturní politika Prahy je vytvořena v souladu s materiály a programy Ministerstva kultury a orgánů Evropské unie. Analyzuje současnou situaci pražské kultury a formuluje základní principy, zásady, obecné cíle, nástroje, střednědobé záměry a priority kulturní politiky města.

Kulturní subjekty

Praha jako metropole České republiky má v oblasti kultury specifické postavení. Z hlediska právního, ekonomického a organizačního statutu zde existují subjekty podporované (či přímo zřizované) městem nebo státem, stejně jako řada dalších, zcela nezávislých organizací. Orientačně je možné kulturní subjekty rozdělit na ty, jež jsou zřízené či založené městem nebo státem, dále na soukromé subjekty, zahraniční kulturní instituce a v neposlední řadě na skupiny umělců a jednotlivé umělce. Struktura i počet těchto institucí a jednotlivců, kteří vytvářejí celkovou kulturní nabídku v hlavním městě, jsou proměnlivé. Každým rokem dochází ke vzniku a zániku divadelních těles. Místa některých tradičních kulturních institucí mění průběžně povahu své kulturní činnosti, např. bývalá kina se stávají divadly nebo kluby s pestrou nabídkou umělců a uměleckých žánrů. I v relativně stabilní infrastruktuře oblasti výtvarného umění vzniklo několik nových významných soukromých galerií, orientujících se převážně na aktuální trendy soudobé umělecké scény.

Chybí však nestatická nabídka proměnlivých nabídek kulturních vertikál přinejmenším evropského významu, které by svoji kvalitou a významem dokázaly zaujmout domácí a zahraniční návštěvníky k opakovaným návštěvám Prahy. Posílení nabídek duchovně intelektuálních příležitostí poskytovaných kulturními událostmi světového významu by mělo posílit význam Prahy v prostředí regionu mezi Mnichovem, Vídní, Berlínem, Varšavou, Budapeští a Bratislavou.

Lokalizace těchto nabídek ve více diverzifikované struktuře města také mimo jeho centrální historickou část by napomohla rozptýlení možného většího počtu návštěvníků v horizontále města a napomohla by zásadní navýšení atraktivity města jako kulturního komplexu. V této strategii je třeba zapojit i regionální nabídky Čech.

Finanční podpora kultury je rozvedena v Konceptu kulturní politiky, která podléhá pravidelné aktualizaci po 5 letech

Hlavní město Praha poskytuje každoročně přibližně 5 % svého rozpočtu na podporu kultury včetně oprav nemovitých kulturních památek, církevních objektů a na další investice v oblasti kultury. Těžištěm současné grantové strategie města pro oblast kultury a umění jsou neinvestiční a investiční příspěvky kulturním organizacím zřizovaným městem, grantový systém, spolupořádání kulturních akcí, finanční příspěvky městským částem, dary a dotace.

Podpora z tohoto hlediska by měla být systémová, trvalá a měla by mít především motivační charakter k jejímu trvalému zkvalitňování.

Nedostatkem financování je jeho nesystémovost, plošnost při posuzování kvality a její podpory. To vede k nepředvídatelnosti finančního plnění. Nelze pak například předpokládat stabilitu zvláště kvalitních divadelních souborů, které jsou na dotacích existenčně závislé. Příkladem je zánik souboru divadla Komédie, ohrožení mnohých dalších, které mají vysoký umělecký statut v povědomí kulturní veřejnosti. Podceněna je také podpora skutečně mezinárodní prezentace a kulturní reklamy PR.

Rezervy jsou ve spolupráci a koordinaci kulturní politiky a turismu orientovaného na kvantitu přenocování a zisk z množství poskytovaných služeb bez vazby na kvalitu kulturní nabídky města.

V Praze jsou nositelem kulturního života též národně významné kulturní instituce, které jsou po finanční stránce zajištěny státním rozpočtem přiměřeně jeho možnostem z různých rezortů. Stát systémem specializovaných, sofistikovaných, grantových programů přispívá na realizaci kulturních projektů národního a mezinárodního významu (např. v UNESCO ceněné a jím a EU finančně podporované Pražské Quadrienále, Svět knihy, Festival německého divadla, Pražské jaro apod.). V případě státních grantů je, pokud jde o grantové programy Ministerstva kultury, posuzování zcela v rukou odborných grantových komisí, které sice mají poradní statut, avšak jejich doporučení jsou

plně respektována úřadem Ministerstva.

Velmi významným je návrat duchovních komunit, z nichž některé se zapojily do kulturní horizontální roviny občanské společnosti a mají nezanedbatelný přínos v oblasti kulturního života současnosti zapojením církevních prostor v synergii s moderním uměním po vzoru Galerie moderního umění Colomba v Kolíně nad Rýnem a pořádáním dalších kulturních příležitostí naplňujících horizontálu města příležitostí.

Grantová politika a partnerství

Hlavní město Praha uplatňuje od roku 1996 systém finanční podpory kultury formou grantů a partnerství. Od uvedení tohoto systému do praxe objem finančních prostředků na granty průběžně roste. V roce 2005 dosáhl výše 133 milionů Kč, v roce 2006 již 162 milionů Kč. Grantový systém umožňuje přidělit finanční podporu subjektům, které nejsou zřizované městem či státem, žádat o granty nemohou příspěvkové ani rozpočtové organizace. O granty každoročně žádají především neziskové organizace (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, veřejně prospěšné společnosti, spolky, nadace a další), ale i podnikatelské subjekty, ať již fyzické osoby, společnosti s ručením omezeným nebo akciové společnosti. Rozhodující musí být referenční kvalita v referenčních příležitostech.

Nabízená kultura musí kulturní úroveň města povyšovat nikoli jen naplňovat.

Partnerství je formou podpory obvykle jednorázových či mimořádně významných opakujících se kulturních projektů, do kterých hlavní město Praha může vstupovat finančně, případně organizačně i dramaturgicky.

Spolufinancovány městem jsou dlouholeté i jednorázové umělecké projekty, které vytvářejí širokou a různorodou kulturní nabídku pro potřeby obyvatel města i jeho návštěvníků. Rozsah této podpory však není a nikdy nemůže být pro všechny strany uspokojující. Výše požadovaných příspěvků každoročně mnohonásobně přesahuje částku městského rozpočtu určenou na podporu kultury. Je třeba hledat nefinanční podpůrné externality ve formě příležitostí ve veřejném prostoru naplňovat tak jeho role.

Kulturní projekty

Na území hlavního města Prahy probíhá každoročně velké množství kulturních akcí a projektů, mnohé z nich přímo v historickém jádru. Některé události se odehrávají v památkových objektech – v historických budovách, zahradách nebo na jiných veřejných prostranstvích. Mezi nejvýznamnější události tohoto druhu patří Art Prague, Czech Press Photo, Česká taneční platforma, Designblok, Dny evropského filmu, Febiofest, Festival spisovatelů Praha, Fringe Festival Praha, Pražské Quadriennale, Jeden svět,

Khamoro, Letní Letná (festival pouličního divadla a cirkusů), Letní shakespearovské slavnosti, Letní slavnosti staré hudby, Mezinárodní knižní veletrh – Svět knihy, Mezinárodní varhanní festival, Prague bienále, Praha fotografická, Praha srdce národů, Pražská muzejní noc, Pražské jaro, Pražský podzim, Přelet nad loutkářským hnízdem, Sculpture Grande, Slovenské divadlo v Praze, Svatováclavské slavnosti, United Islands of Prague, Tanec Praha, 4+4 dny v pohybu a další.

Všechny tyto projekty a akce významnou měrou přispívají k oživení a zhodnocení objektů i městského interiéru a zároveň zajišťují kontinuitu a předávání zkušeností ve všech uměleckých oborech. Na území historického jádra města – část 001 se soustřeďuje i převážná většina divadel, kin, galerií, muzeí, výstavních a koncertních sálů, ale také knihoven a dalších kulturních organizací. Samostatnou kategorií je v tomto smyslu Pražský hrad. Každý rok zde probíhá řada výstav (nejdůležitější v Jízdárně a v Císařské konírně, menší projekty v Letohrádku královny Anny a v Tereziánském křídle Starého královského paláce). Ve Starém královském paláci je také umístěna stálá expozice o historii Pražského hradu, v Obrazárně je instalován výběr nejkvalitnějších obrazů ze sbírek Pražského hradu, klášter sv. Jiří hostí část stálé expozice Národní galerie a dvorana Nejvyššího purkrabství se pravidelně stává místem konání divadelních Letních shakespearovských slavností.

4 2 5

Mezinárodní spolupráce

V rámci kulturního života metropole přísluší výjimečné postavení části 001 historického jádra Prahy. Na jeho území se soustřeďuje množství kulturních zařízení od institucí celostátního a celonárodního významu, jako je Národní divadlo, Národní muzeum nebo Národní galerie, až po malé experimentální divadelní scény, nezávislé galerie a hudební kluby a kulturní příležitosti. V systému nabídek celosvětového významu nebo i relevantní prezentace lze konstatovat nevyužitý potenciál.

Návštěvníci Prahy nejsou dostatečně motivováni nabídkou, která by je lákala k opakované návštěvě Prahy.

Aktuálním tématem Prahy je potřeba nové koncertní síně světového formátu a kvality, na jejímž provozu by participovaly významné hudební instituce: Česká filharmonie, FOK v rámci celoročního provozu a při příležitosti významných hudebních festivalů, které by významně posílily kulturní atmosféru celé Prahy, jako města hudby.

Ekonomická situace kultury vyžaduje kreativitu nejen při kulturní tvorbě, ale také při její prezentaci a propagaci a mezinárodní koordinaci a Fundraisingu. Kulturní management musí disponovat relevantními nástroji invenčního kreativního managementu na vysoké světové úrovni a rozhledem, nikoli být konzervátorem kultury muzeálních forem, které lákají svoji státností k návštěvě jednou za 10 let a nejsou oknem do aktuální kulturní současnosti. V tomto ohledu je třeba osvětlit muzea ve smyslu expozice současné vědy a techniky a prosazovat expozici posledních vědeckotechnických poznatků ve spojení s aktuální praxí, jako je tomu ve světě.

Z hlediska operativní realizovatelnosti okamžitých příležitostí a potřeb je třeba vytvořit katalog objektových nabídek a příležitostí spravovaných kulturním manažerem, kurátorem veřejného prostoru města. Příkladem stavu je 5 leté hledání příležitosti instalace dědictví sochaře Zbyňka Sekala - bez úspěchu.

Finanční podpora obnovy statku

Finanční zdroje a vlastnické poměry

Financování investic, oprav a údržby památkového fondu a dalších objektů v historickém jádru Prahy je zajišťováno z řady zdrojů – veřejných i soukromých. I když se stále více výdajů přesouvá do soukromého sektoru, vlastníkem téměř 75 % rozlohy historického jádra Prahy (zejména veřejně přístupných a vodních ploch, pozemkových parcel, komunikací atd.) je veřejný sektor. Ten je také významným vlastníkem nemovitostí a zapsaných nemovitých kulturních památek na daném území. Hlavní město Praha spolu s městskými částmi a městem kontrolovanými subjekty vlastnického práva vlastní bezmála 41,5 % rozlohy území historického jádra Prahy.

Význam a podíl veřejných zdrojů jak na obnovu, údržbu a opravy památek, tak i na řízení a usměrňování dalšího rozvoje území části 001 historického jádra Prahy je zásadní. Kromě investování do nemovitostí v majetku veřejného sektoru či financování investic ve veřejném zájmu slouží prostředky z veřejných zdrojů rovněž k účelnému doplnění zdrojů soukromých investorů, jež jsou vkládány do investic na území části 001 historického jádra Prahy.

Památkově chráněný objekt (zapsaná kulturní památka) nebo území na Seznamu světového dědictví mají možnost čerpat finanční prostředky z veřejných zdrojů – zejména ze speciálních dotačních programů spravovaných Ministerstvem kultury. Jde například o Program záchrany architektonického dědictví, Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón a další. Zvláštní podpora těmto památkám plyne i z grantových programů hlavního města Prahy.

Největšími veřejnými investory využívajícími veřejných zdrojů jsou, kromě hlavního města Prahy, také Správa Pražského hradu a další instituce státní správy a samosprávy. Důležitými zdroji financování jsou v posledních letech fondy Evropské unie.

Uplynulých 15 let přineslo historickému jádru Prahy soubor pozitivních investičních počínů, často právě v oblasti obnovy a ochrany kulturního dědictví. V systému je třeba doplnit metodiku vyhodnocování míry poskytovaných podpůrných investic z hlediska kritérií míry přidané hodnoty dle náročnosti opravy historického objektu nad úroveň běžné údržby.

V současnosti jsou uplatňována pravidla

Dle zákona 20/1987 Sb., ZÁKON České národní rady ze dne 30. března 1987, o státní památkové péči (ve znění zákona ČNR č. 425/1990 Sb.)

§ 16 Příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky ze (1) Vlastníku kulturní památky může obec nebo kraj na jeho žádost poskytnout ze svých rozpočtových prostředků, jde-li o zvlášť odůvodněný případ, příspěvek na zvýšené náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturní památky za účelem jejího účinnějšího společenského uplatnění. Příspěvek může poskytnout i tehdy, nemůže-li vlastník kulturní památky uhradit z vlastních prostředků náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturní památky.

(2) V případě mimořádného společenského zájmu na zachování kulturní památky může na obnovu kulturní památky poskytnout ze státního rozpočtu příspěvek ministerstvo kultury buď přímo, nebo prostřednictvím krajského úřadu, nebo prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

(3) Podrobnosti o poskytování příspěvku na zachování a obnovu kulturní památky stanoví obecně závazný právní předpis.

Tento zákon není vždy plně uplatnitelný z důvodu nedostatku finančních prostředků a musí být doplněn dalšími grantovými systémy. Jeho naplnění není na území ČR plně reálné a je poplatné době před rokem 1989. Podpora je pak zajišťována grantovým a jiným dotačním systémem.

Management plán v této souvislosti doporučuje užší spolupráci vlastníků, investorů, správců památek a odborné organizace památkové péče při předprojektové a projektové přípravě oprav či údržby památkového fondu a především podporu návratu kulturního obsahu a jejich relevantního využití a zapojení do prostředí historické městské krajiny. Kvalitní obsah a funkce jsou zárukou udržitelné prosperity vitality a údržby památkového objektu, které jsou ve své formě nefinanční externalitou podporující identifikaci a posílení kvality vnitřního obsahu památek. Podpora identifikace a tak přímé a motivované a poučené údržby statku v synergickém zápoji se svým prostředím.

Zásadou by mělo být vzdělání, které by mělo vést k odbornému posuzování umělecko-historické a řemeslné kvality a odmítání nevhodných materiálů a struktur, tak i historizujících forem a prostorových chyb poškozujících komplex památky a prostředí. Dehonestující je naplnění nevhodným obsahem. Obsah je související prostředí památky.

Pouhá přítomnost památkáře bez architekta nesmí vést k historismu a kýči absencí profesionality a především citu a vkusu podmíněného kulturním rozhledem v současném světě kultury. Řešení musí vycházet z vyváženého poučeného dialogu a věcné a podložené argumentace.

Vzdělávání a osvěta v oblasti památkové péče

Výchova kvalifikovaných pracovníků památkové péče je náročným a dlouhodobým procesem, v němž hrají důležitou úlohu různé formy postgraduálního vzdělávání. Jejich garantem je především odborná organizace státní památkové péče – Národní památkový ústav. a další formy doktorandského univerzitního studia

Základním pilířem musí být vysoká profesionalita památkové péče, která rozhoduje o prohlášení věci za památkově chráněný objekt. Důraz musí být kladen na vědeckost metod při rozhodování o památce. Předmětem diskuze připravovaného památkového zákona je požadavek na certifikovanou kvalifikaci zpracovatelů stavebně - historických a restaurátorských průzkumů, sloužících jako podklad pro rozhodování památkové péče.

Managementplán ukládá zúčastněným stranám v přípravě a procesu obnovy objektů, prostředí historického centra a oblasti ochranného pásma aby byl vždy přítomen kvalifikovaný architekt zpracovávající návrh a projektovou dokumentaci a byl obligatorně přítomen jako autor při dohledu na realizaci stavby. Objekty v historické krajině města je třeba považovat vždy za architektonicky významné.. Památkář není a nemůže být projektantem památky, jak je tomu často nyní bez architekta. Památkář musí být jenom a především advokátem památky. Proces obnovy je ve své vnitřní podstatě tvůrčím procesem rozkrývání a posilování vnitřního jazyka památky a nemůže se jednat o mechanický proces nediferencované ochrany. Proces schvalování tak musí být vždy vyvážený a zastupoval jak tvůrčí současnosti, tak ochrannou stranu procesu obnovy, zvláště při formulaci novotvaru.

Požadavkem na kvalitu památkové péče musí být relevantní praxe referenta , který by měl být při konzultacích s a architektky svou úrovní partnerem na vysoké profesionální úrovni. Prohlášení za památku by mělo být stvrzováno certifikovanou autoritou. Jen tak může být veden dialog na odpovídající odborné úrovni. Kvalifikované rozhodování o míře konzervace a způsobu renovace by měly být nástrojem pro vytvoření dokumentačních listů památky s přesným vyhodnocením kvality, popisem stavu, jeho hodnot a způsobu renovace. Tento dokumentační list by měl být u nemovitých památek zveřejněn síti GIS jak je tomu v zahraničí a tato informace o věci s přidanou kulturně historickou hodnotou by měla být přístupná jako veřejný kulturní statek společnosti.

V poslední době si odborníci v oblasti památkové péče stále více uvědomují, že důsledná ochrana kulturního dědictví se neobejde bez užší spolupráce s laickou veřejností. V současnosti je připravováno nové znění památkového zákona.

Přes uvedené snahy a projekty nejsou vzdělávací a osvětové programy pro veřejnost rozvinuty a zasluhují do budoucna systematictější pozornost, než jaká jim byla doposud věnována.

S tím je spojená i nutná užší spolupráce s oblastí cestovního ruchu, který je ve své podstatě průmyslem, který je třeba považovat za pozitivní až do úrovně prosperity komplexní hodnoty památky a života ve městě. Průmysl, jako každý jiný, nemůže však exploatovat památku přes určitou mez. Památka je vyčerpatelná přehlcením nekoordinovaným turismem. Osvěta a programy musí motivovat ke vzdělanosti a tak k respektu ke kulturním hodnotám místa a podporovat přirozený život města v jeho vertikálách a horizontálách a ne ho mýtit s tabulkovým výčtem % růstu návštěvnosti deklarující nikoli prosperitu památky samotné, ale její ohrožení. Ukazatelem by měla být návštěvnost kulturních institucí a expozic světové úrovně, motivující k rekurzivité návštěvnosti. Tomu by měla sloužit nová meziresortně koordinovaná strategie města a relevantní analytické nástroje. Příležitost je v připravovaném Strategickém plánu Prahy.

V zásadě souhlas, ale je třeba, pokud tomu už není, přetavit to do opatření

Těžiště kulturního života Prahy je územně shodné s historickým jádrem Prahy. Nachází se zde většina významných kulturních institucí. Tyto instituce nabízejí kulturní aktivity jako autentickou součást kulturního života města a jsou využívány jeho obyvateli i návštěvníky. Aktuální intenzivní kulturní nabídka v centru města tvoří potenciál k vytváření tematických kulturních klusterů, jejichž přínosem by bylo nejen posílení roztržitého marketingové a komunikační podpory živé kultury v centru, ale také efektivní management činnosti kulturních subjektů. Praha zatím nevyužívá zkušenosti ze zahraničí, jak s tímto potenciálem aktivně pracovat. Přitom klastrování by čitelněji charakterizovalo živou kulturní nabídku pro turistický ruch.

Kulturní klastr je definován jako území města, na kterém je umístěna velká koncentrace kulturních a společenských institucí. Kulturní klastry („kulturní čtvrti“) se staly v posledních dvou dekadách ve světě dynamickým konceptem v rozvoji městského kulturního prostředí. Kulturní klastr může vytvořit zásadní identifikační element pro místní obyvatele a posílit regionální identitu. Vedle faktické hodnoty navyšuje i symbolickou a motivační hodnotu místa: stává se jednou z dominant mediálního obrazu a obecné představy o městě a jeho obyvatel.

V centru Prahy lze identifikovat jasný potenciál pro vznik svazku různorodě zaměřených kulturních klusterů na Starém městě, specificky například v úseku mezi Národní třídou a Palachovým náměstím. Zde se na území o rozloze 0,3 km² nachází nejvyšší koncentrace kulturních institucí a kulturní nabídky ve městě. Nachází se zde: 10 muzeí a galerií (Galerie Rudolfinum, Uměleckoprůmyslové muzeum, Galerie VŠUP, Galerie Klementinum, Galerie Hl. města Prahy v Městské knihovně, České muzeum výtvarných umění, Galerie Jaroslava Fragnera, Muzeum Karlova mostu, Galerie Hollar, Galerie U prstenu), 8 divadel (Divadlo na Zábradlí, Divadlo Viola, Divadlo Disk, Studio Řetízek, Divadlo Ta Fantastika, Lávka, Národní divadlo Marionet, Divadlo u Valšů), 5 uměleckých škol (Filmová a divadelní fakulta Akademie múzických umění, Vysoká škola uměleckoprůmyslová, Taneční konzervatoř Hl. města Prahy, Pražská konzervatoř), 3 kina (Ponrepo, Na Perštýně, Městská knihovna), 2 nejvýznamnější knihovny (Městská knihovna v Praze, Národní knihovna České republiky) a 3 hudební kluby (Karlovy lázně, Vagon music club, Blues sklep) a jedna velká koncertní síň (Rudolfinum). Ačkoli není tato struktura institucí konkrétně projektově propojena, animována či společně komunikována jako klastr, fakticky má tato část Starého města výborné podmínky stát se skutečnou pražskou čtvrtí významných, kulturu vertikalizujících institucí. Příležitostí je oblast severojižní magistrály jejíž podstatou je linie kulturního clusteru: Augustiniánský klášter na Karlově s rozsáhlou zahradou s potenciálem např. galerie, sochařství, Národní muzeum, nová expozice Národního muzea v budově bývalého Národního shromáždění, Památník na Vítkově, Muzeum hl. M. Prahy na Florenci a další objekty s potenciálem kulturních institucí, povyšujících periferii na významnou oblast kultury města, navíc v poloze odlehčující přetížené historické centrum.

Zapojení institucí do oživeného veřejného prostoru centra města

I přes výše jmenovaný výčet pražské kulturní nabídky, není Praha v oblasti kulturních služeb a volnočasových institucí konkurenceschopnou s nejbližšími evropskými kulturními metropolemi (Berlín, Vídeň). I přes bohatou strukturu kulturních institucí v Praze, nejsou subjekty dostatečně brány jako klíčoví partneři HMP pro zlepšování kvality života ve městě a pro rozvoj turistického ruchu. Chybí evaluační mechanismy a standardy fungování kulturních institucí. Stejně tak ve větší míře nefunguje spolupráce mezi institucemi navzájem a na institucionální platformě se nevytváří prostor pro trend leadery a nové talenty.

Pro usazení a evaluaci silných osobností je třeba vytvořit dostatečně silný prostor příležitostí, který by byl pevnou součástí kosmopolitního kulturního clusteru světové kultury. Pouze v zápoji vyššího kosmopolitního kulturního a komunikačního rámce lze předpokládat posílení identifikace a sebevědomí kulturní komunity v Praze a její další akcelerace. Příkladem jsou hostující světové osobnosti jako je Robert Wilson v ND a další.

Obdobného významu mají i stavby významných současných světových architektů v Praze jako je F. Gehry. nebo hostující zahraniční profesori na univerzitách. K tomu jsou podmínkou osvětlení zadavatelé a investoři, kteří autoritu osloví a záměr realizují. Zřetelným příkladem exkluzivní evaluace je např Vídeň, která si je vědoma svého významu nové kulturní metropole střední Evropy. Z její blízkosti těží nejbližší města Brno, Bratislava, Budapešť. V pozici nepřipojeného města, Praha ztrácí na významu.

Ve srovnání s jinými městy EU Praha investuje méně do rozvoje a modernizace kulturních institucí a jejich služeb. Praha by měla mít v koordinaci s městskými částmi koncepci či **plán investic do výstavby a obnovy kulturních zařízení** a to nejen těch hlavních. Je příležitost posilovat sousedskost ve smyslu aktivity „culture in neighbourhood“, kterou UNESCO razilo v rámci Světového desetiletí kulturního rozvoje na přelomu 80. a 90.let. a kterou velká a nejen evropská města realizovala z evidentních cílů kvalita života, animace městských částí, větší šance pro „culture education“ občanů, využití zájmové umělecké činnosti jako prevence sociálně patologických jevů, více příležitostí pro profesionální umělce uplatnit se na veřejnosti atd.

V oblasti lokalit města se aktuálně jedná o určitý charakter prostředí, které může být dostatečně inspiračním zdrojem pro vytvoření dějů a strukturování určité sociální - umělecké komunity, která by stabilizovala určitou vyjímečnou atmosféru místa. Těmito lokalitami se stávají oblasti, které jsou charakteristické institucí, komunitou nebo osobností, která vytváří specifickou sjednocující kvalitu. V prostředí Prahy to jsou např klubová kina Aero, Světozor, Oko a lokality navazující, Žižkov - Palác Akropolis, Smíchov - Meat Factory a umělec David Černý, Vršovice Krymská - umělec Kryštof Kintera. Postupně ožívají vltavská nábřeží a další. Výrazná je komunita Automat, prosazující omezení automobilové dopravy oživující Bike azyl na nábřeží Vltavy apod.

Bez aktivního propojení, kulturního dědictví a koordinace institucí s různými cílovými skupinami se nepodaří oživit centrum města autentickou pražskou kulturou a návratem a st nebo jen stabilizací stálých obyvatel. Veřejný prostor je klíčovým médiem pro rozvoj tvůrčí energie Prahy. Dlouhodobým cílem je, aby dění uvnitř budov „prosakovalo“ do veřejného prostoru a veřejný prostor se stal platformou kulturního života v centru města a plnil svoje role.

Detailně o problematice pojednává materiál IPR Manuál veřejných prostranství včetně Strategie.

Živá kultura jako strůjce nezaměnitelné atmosféry městského centra

Historický odkaz, hodnota historického dědictví a síla tradice zavazují k udržení a posílení jedinečného postavení Prahy jako uznávané kulturní metropole střední Evropy, jako města festivalů, výstav, kongresů a veletrhů. Bohatý kulturní život má v neposlední řadě pozitivní vliv na celkovou úroveň vzdělání obyvatel města, sehrává nenahraditelnou roli při prezentaci Prahy na mezinárodních fórech, je důležitým marketingovým nástrojem a ekonomickým stimulem. Rozmanitost kulturního života je jedním z významných rysů nezaměnitelné atmosféry Prahy, genia loci, kterou se Praha odlišuje od jiných světových metropolí. Proto by tato pestrost a rozmanitost měla zůstat předmětem cílené podpory jak ze strany státu, tak města a jednotlivých městských částí.

Na území historického jádra hlavního města Prahy probíhá každoročně velké množství kulturních akcí a projektů. Některé z nich se odehrávají v historických budovách, zahradách nebo na jiných veřejných prostranstvích, oblíbené pro hudební produkci jsou např. pražské ostrovy apod. Všechny tyto projekty a akce významnou měrou přispívají k oživení a zhodnocení objektů i městského interiéru a zároveň zajišťují kontinuitu a předávání zkušeností ve všech uměleckých oborech.

Identifikace vývojových trendů

Nejrůznější kulturní a občanské aktivity fungují jako akcelerátory zlepšování života v Praze. Jsou motivací, inspirací, návodem, asociačním zdrojem, ukázkou možné cesty a především platformou pro vzájemnou komunikaci a navazování vztahů jak mezi občany, tak i napříč různými společenskými sektory.

Velkou roli v udržitelnosti a realizovatelnosti kvality městského prostředí hrají též drobné organizace (podniky) z oblasti kulturního a kreativního průmyslu. Jsou to veřejnosti otevřené prostory, kde se pořádají nejrůznější kulturně společenské akce - diskuze, workshopy, filmové projekce. Taková studia jsou také často organizátory aktivit, které daleko přesahují prostor jejich sídla. Vytváří tvořivé a inspirativní lokální mikroklima, které může pozitivně ovlivnit společenský vývoj v daném místě. (Holešovice, Vršovice, Karlín, Hloubětín, Smíchov)

Proto je obrovským deficitem pro rozvoj města, že Praha nemá žádný cílený koncept kulturních nebo muzejních lokalit. Zájem o kreativitu, umění a kreativní průmysl nebyl v hledáčku zájmu předchozích vedení města – což vede k tomu, že Praha data o kreativitě pravidelně nevyhodnocuje a navyžívá pro nastavení kulturních projektů. Existuje pravidelná národní statistika kultury, která vychází z mezinárodně sledovaných oborů a ukazatelů (mj. statistické dotazníky UNESCO, OECD atd), vč. tzv. satelitního účtu kultury, z nichž lze sekundární analýzou zjistit soubor dat o pražské kultuře. Přitom význam kreativních a kulturních průmyslů v Evropě se projevil mimo jiné i v tom, že se tato odvětví v průběhu ekonomické krize let 2009 – 2011 chovala výrazně anticyklicky – tzn. i přes kontrakci bankovního a finančního sektoru a pokles jiných průmyslů zdařile rostla **Statistické údaje jsou zrcadlem úspěšnosti provádění městské kulturní politiky a její správnosti a zrcadlem efektivnost vynakládaných prostředků z městského rozpočtu.**

Veřejná podpora kultury

Přestože se v Praze nachází velké množství kulturních institucí, akcí a aktivit, pro kulturu a umění neexistuje ucelený, konsenzuální a aktuální strategický dokument, který by tuto oblast jasně vymezoval v kontextu města a který by navrhoval systémové nástroje její podpory (zejména živého umění a inovativních projektů) jak v celoměstském, tak v lokálním rozměru. Neexistenci dlouhodobé vize pro oblast kultury a její provázání s celkovou vizí města zdánlivě supluje kulturní politika HMP. Ta je však jen velmi obecným dokumentem formulujícím pouze obecné principy podpory a rozvoje kultury a neobsahuje implementační a evaluační mechanismy.

Více jak polovina ekonomického výkonu sektoru kultury na území ČR (cca 55%) připadá na kulturní obory, které jsou umístěny na území hlavního města Prahy.

Pojetí podpory kultury ze strany HMP vychází z principu opouštění pozice přímého provozovatele a zřizovatele kulturních subjektů, a přechod na pozici podporovatele nezávislých kulturních subjektů s tím, že kulturní aktivita by měla v co největší možné míře vycházet z prostředí občanské společnosti. Rozhodování musí být transparentní a sestává z těchto kritérií: uměleckých (umělecká kvalita), ekonomických a společenských (potřeba aktivit a subjektů pro HMP). Systém veřejné podpory kultury mimo jiné přednostně podporuje ty kulturní projekty a subjekty, jejichž vznik a fungování není schopen zajistit ziskový (podnikatelský sektor). Objem financí z rozpočtu HMP činil v roce 2012 1,6 mld. (kultura, památková péče, cestovní ruch, umělecké školství, celoměstské programy národnostních menšin a integrace cizinců).

Stěžejní povinnost podpory kultury a umění nese Hlavní město Praha. Městské části v souvislosti s jím svěřenou působností a povinností kladou důraz na zapojení znevýhodněných sociálních skupin do kulturního a společenského života a na rozvoj volnočasových (tedy i kulturních a uměleckých) aktivit dětí a mládeže. Záleží však jenom na nich, jak se rozhodne pro kulturu, jaké příležitosti pro svůj rozvoj a zvýšení kvality života svých občanů vzhledem ke svým specifickým dokáže v rozvoji kultury a umění pro sebe rozpoznat, nakolik se dokáže inspirovat širšími souvislostmi a rámci, kterých zobrazují jak její vlastní koncepční dokumenty, tak strategické a koncepční dokumenty hl. m. Prahy či ČR.

Neexistují ucelená data, ze kterých by bylo patrné, do jakých lokalit putují prostředky podpory kultury. Takové údaje nesbírání ani NIPOS, ani Magistrát hl. m. Prahy. Největší prostředky do kultury podle zjištění z veřejně přístupných zdrojů plynou na Praze 3, nejméně na Praze 12. MČ Praha 3 spolu s MČ Praha 1 má také nejvíce rozpracované grantové schéma a poskytuje žadatelům dostatek informací. U některých městských částí naopak nelze požadované údaje snadným způsobem zjistit (Praha 6, 9, 13, 14). Z hlediska kulturního života je podstatný projekt – tedy **ne komu**, ale **na co** byly prostředky vynaloženy, z těchto hledisek je třeba sledovat orientaci a výši grantové podpory.

Ačkoliv se v Kulturní politice hl. m. Prahy a Strategickém plánu rozvoje Prahy hovoří o potřebě rovnoměrného rozvoje území, neexistují systémové nástroje podpory kultury (zejména živého umění a inovativních projektů) v lokálním rozměru. HMP nevidí přínosy a potenciál kulturních aktivit při řešení problémů sociální inkluze, kvality života ve městě, motivace k aktivní participaci a občanství.

Praha musí nutně nalézt svou novou roli v rámci „kulturního ekosystému“. Ke kvalifikovanému přístupu chybí tři základní nástroje: datová a analytická základna pro oblast kultury až do stupně „lokalita“, mechanismy evaluace a dlouhodobá vize v oblasti kultury, k jejímuž dosažení by směřovala kulturní politika HMP jako ke svému referenčnímu bodu a na ní navazující její konkrétní realizace.